

Biblioteca POLIS

Biblioteca Municipală B.P. HASDEU Vol. 83 (2021) Nr. 4

ISSN 1811-900X

01	01	01	01	01	01	01	01
10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11
00	00	00	00	00	00	00	00
01	01	01	01	01	01	01	01
10	10	10	10	10	10	10	10
11	11	11	11	11	11	11	11
00	00	00	00	00	00	00	00

The logo for BiblioPolis is a grey square containing the words "Biblio" and "Polis" in a white, stylized, serif font. "Biblio" is on the top line and "Polis" is on the bottom line, both centered.

Biblio Polis

Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură,
editată de Biblioteca Municipală
„B.P. Hasdeu” din Chișinău

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”

BiblioPolis

Apare din anul 2002

Vol. 83 (2021) Nr. 4 (serie nouă)

Director-fondator:

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI

Director:

dr. Mariana HARJEVSCHI

Redactor-șef:

Ivan PILCHIN

Colegiul de redacție:

Elena BUTUCEL (*Servicii, Imagine*);

acad. Mihai CIMPOI;

Tatiana COȘERI (*Evaluare*);

dr. Mariana HARJEVSCHI (*Legislație, Politici*);

conf. univ. dr. Lidia KULIKOVSKI (*Dezvoltare, Inovații*);

prof. univ. dr. Zamfira MIHAIL (București);

Ludmila PĂNZARI (*Tehnologii, Resurse*);

Ivan PILCHIN (*Editorial, Lectură*);

Maria PILCHIN (*Programe și evenimente*);

Vitalie RĂILEANU (*Procesul literar contemporan*);

dr. Sorina STANCA (Cluj-Napoca);

Margarita ȘCELICOVA (*Biblioteci ale minorităților etnoculturale*);

prof. univ. dr. hab. Nelly ȚURCAN (*Teorie și practică*);

dr. hab. Elena UNGUREANU (*Studii și cercetări*);

Natalia ZAVTUR (*Revista presei*)

Revista este editată cu suportul financiar al Primăriei Municipiului Chișinău, sub egida Direcției cultură a Consiliului municipal Chișinău.

Aprobat de Consiliul științific-editorial al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”.

Secretar general de redacție:

dr. Nadejda IVANOV

Coperta:

Valeriu HERȚA

Tehnoredactare:

Ion VĂRLAN

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova

Tel. redacției: 022 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com;

www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

CUPRINS

EDITORIAL

<i>Ivan PILCHIN</i> Biblioteca în epoca digitală	5
---	---

DOSAR: BIBLIOTECA ȘI DIGITALUL

<i>Mariana HARJEVSCHI</i> Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” continuă ferm crearea conținutului digital	7
<i>Lidia KULIKOVSKI</i> Digital, digitizare, digitalizare în paginile revistei „BiblioPolis”	13
<i>Sorina STANCA</i> Valorificarea colecțiilor prin digitizare	24
<i>Gabriela BULDUMA</i> Digitizarea la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”: priorități, realizări, perspective.	31
<i>Maria PILCHIN</i> A scrie de mână sau în format digital: din culisele activității de cercetător	43

TEORIE ȘI PRACTICĂ

<i>Tatiana COȘERI</i> Evaluarea Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”	47
<i>Gabriela BULDUMA</i> Robotica la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”	51

ANUL VLADIMIR BEȘLEAGĂ

Vladimir Beșleagă: un prieten total al bibliotecilor... (<i>Consemnare: Raia ROGAC</i>)	62
--	----

CENTENAR

<i>Elena UNGUREANU</i> Centenarul Coșeriu	82
--	----

ANIVERSĂRI

<i>Elena CĂRĂUȘ-SINIȚA</i> De la înălțimea celor 20 de ani: Filiala „Maramureș”	90
<i>Stela TYMOFTI</i> Biblioteca „Târgu-Mureș” – 25 de ani în ritmurile schimbării	96
Lidia Kulikovski: „Ca o zi de glorie văd deschiderea Bibliotecii «Târgu-Mureș»” (<i>Consemnare: Stela TYMOFTI</i>)	103

DIN VIAȚA FILIALELOR

Svetlana GUMENI

Accentul polon în activitatea bibliotecii „A. Mickiewicz” – o
retrospectivă a anului 2021 109

PROGRAME ȘI EVENIMENTE

Elena TARAGAN

Popularizăm știința la bibliotecă (Zilele Științei 2021) 117

Raia ROGAC

O carte și o lansare cu miros de gutuie 121

RECENZII ȘI CONSEMĂRI

Elena TARAGAN

Ludicul – pe agenda bibliotecii publice 126

Vitalie RĂILEANU

Orientarea spre cuvânt.....132

Ivan PILCHIN

Eseuri despre lumea de azi de Alessandro Baricco 134

REVISTA PRESEI

(*Rubrică susținută de Natalia ZAVTUR*) 136

BIBLIOTECA ÎN EPOCA DIGITALĂ

Ivan PILCHIN,
redactor-șef

Odată cu apariția mijloacelor electronice de transmitere, stocare și prelucrare a informației, aproximativ pe la mijlocul secolului trecut, inventarea cărții, dar și a bibliotecilor digitale, a fost doar o chestiune de timp. Era un fenomen indispensabil modernizării tehnologice și inovării cibernetice, care a creat premisele pentru conceperea modelului virtual al „galaxiei Gutenberg”.

Dar și bibliotecile virtuale au avut profeții lor. Acum exact 80 de ani în urmă, Jorge Luis Borges a publicat narațiunea fantastică *Biblioteca Babel*, care, într-un fel sau altul, a dat o perspectivă vizionară existenței bibliotecii și a cărții în era digitală și a rolului bibliotecarului drept explorator al legilor Bibliotecii, comparate cu un univers, în care „toate cărțile, oricât ar fi de diferite, sunt alcătuite din elemente identice: spațiul, punctul, virgula, cele douăzeci și două de litere ale alfabetului”. O astfel de Bibliotecă babilonică nu conține două cărți identice, rafturile ei înregistrând „toate posibilele combinații ale celor douăzeci și ceva de simboluri ortografice (număr, deși foarte mare, nu infinit), adică tot ceea ce este posibil să fie exprimat, în toate limbile. Totul”. Imensitatea totală (sau/și totalitară) a unei astfel de biblioteci este utopică și totodată îngrozitoare, căci include opere geniale și absurde, complete și incomplete, frumoase și urâte, necesare și inutile. În condițiile „dataismului” zilelor noastre, profeția lui Borges nu pare a fi deloc doar o născocire metaforică.

Bibliotecarii, înzestrați cu răbdare și tehnologiile moderne, sunt astăzi cei care încearcă să dirijeze ordinea și haosul în procesul de trecere a cărților din formatul lor fizic în cel digital, în crearea unui nou univers informațional și a unei culturi noi de comunicare și cercetare digitală.

Digitizarea patrimoniului cultural local sau universal, ca una din prioritățile momentului, este, în același timp, doar o verigă (necesară și cu atât mai responsabilă) în procesul mai larg de amplificare a digitalizării activității bibliotecilor moderne. Conform

politicilor naționale, o bibliotecă publică modernă trebuie să se axeze pe trei piloni: infrastructură și acces, care includ îmbunătățirea conectivității și accesul la rețele electronice, dar și transferul/generarea de conținut cu ajutorul tehnologiilor avansate; conținut digital și servicii electronice, ceea ce presupune promovarea generării conținutului și serviciilor digitale; capacități și utilizare, ceea ce prevede consolidarea alfabetizării și competențelor digitale, pentru a permite inovarea și stimularea utilizării conținutului digital.

În condițiile interconectării datelor, a dezvoltării accesului deschis la informație, a comunicării preponderent în formatul online, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în anul 2021, și-a propus drept obiectiv să devină o platformă de creare și utilizare a conținutului digital, pentru că resursele informaționale, devenite valoarea intrinsecă a bibliotecilor, sunt tot mai mult solicitate de către utilizatori de a fi disponibile pe Internet.

Astfel, pe parcursul anului 2021, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a dezvoltat și a valorificat conținutul digital prin crearea documentelor audio și video, cărți și diverse aplicații, precum și materiale de referință educaționale atât pentru utilizatori, cât și pentru bibliotecari. S-au pus în aplicare soluțiile tehnologice inteligente deja create, s-au făcut investiții pentru crearea și dezvoltarea resurselor electronice, care vor susține îmbunătățirea calității în domeniul obținerii competențelor digitale ale chișinăuienilor.

În acest sens, Biblioteca Municipală s-a transformat într-un laborator inovator și experimental al dezvoltării produselor digitale (plasate inclusiv pe platforma HAPes – repozitoriul instituțional al BM) și al serviciilor informaționale, stimulând extinderea accesului și conectivității cu utilizatorii. Aceasta, la rândul său, a devenit o contribuție substanțială la realizarea inițiativei comunitare „Chișinău – orașul care învață” și la fortificarea conceptului de dezvoltare urbană „orașul smart”, care integrează tehnologii și sisteme informaționale pentru a administra în mod eficient și securizat resursele capitalei, în vederea îmbunătățirii calității vieții cetățenilor și dezvoltării comunității.

În acest număr al revistei *BiblioPolis* am încercat să reflectăm aspirațiile și realizările instituției noastre în calea redimensionării aportului bibliotecii publice moderne la formarea și informarea utilizatorilor în epoca digitală. Fără îndoială, e un reușit și foarte promițător început de cale.

DOSAR: BIBLIOTECA ȘI DIGITALUL

BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU” CONTINUĂ FERM CREAREA CONȚINUTULUI DIGITAL

*Dr. Mariana HARJEVSCHI,
director general, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021 a fost anul provocărilor! Ne-am propus să ne resetăm activitatea, pentru a pune în aplicare soluții tehnologice inteligente deja create, dar și să reușim să investim în formarea abilităților, pentru crearea și dezvoltarea resurselor electronice. Aceste aspirații ne-au ghidat spre dezvoltarea produselor și serviciilor cu suportul tehnologiei, dar și spre stimularea extinderii accesului și conectivității cu utilizatorii.

O reușită strategică a Bibliotecii Municipale este ralierea la inițiativa privind Accesul Deschis prin organizarea mai multor ateliere, instruiri, inclusiv creionarea de documente și politici, toate orientându-ne spre dezvoltarea primului Repozitoriu instituțional în cadrul unei biblioteci publice – HAPes. Desigur, primul motiv pentru a înainta spre dezvoltarea arhivei electronice a fost soluționarea problemelor comunicării științifice: colectarea, diseminarea și stocarea tuturor publicațiilor Bibliotecii Municipale, începând cu anii '90 până în prezent. În final, am reușit să lansăm, în cadrul Săptămânii Creativității și Inovației, prima arhivă electronică deschisă, cumulativă, constituită și gestionată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, gata să acumuleze, să stocheze, să conserve și să disemineze rezultatele activității de cercetare și comunicare, în domeniul biblioteconomic și științei informării,

---

Pentru Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, 2021 a fost anul provocărilor! Ne-am propus să ne resetăm activitatea, pentru a pune în aplicare soluții tehnologice inteligente deja create, dar și să reușim să investim în formarea abilităților, pentru crearea și dezvoltarea resurselor electronice. Aceste aspirații ne-au ghidat spre dezvoltarea produselor și serviciilor cu suportul tehnologiei, dar și spre stimularea extinderii accesului și conectivității cu utilizatorii.

---

din cadrul instituției noastre. La 31 decembrie 2021, arhiva însuma deja 266 de înregistrări distribuite pe comunități, ce reflectă diversitatea cercetărilor realizate: bibliografică, bibliologică, biblioteconomică, critico-literară, de marketing și statistică, studii de eminescologie, hasdeologie, dar și informații despre Chișinău, diverse analize, politici, rapoarte, strategii, planuri etc.

Totodată, pe parcursul anului 2021, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” s-a implicat plenar în marcarea celor 585 de ani de la prima atestare documentară a orașului Chișinău prin diverse acțiuni de interacțiune cu chișinăuienii. Într-un mod inedit, ediția a III-a a programului „Provocarea verii”, care s-a desfășurat în perioada 7 iunie – 31 iulie, a oferit instituției noastre oportunitatea de a se transforma într-un laborator de lectură, explorare, joc și creativitate cu resurse unice. Genericul ediției 2021, „Citește și descoperă Chișinăul!”, a trezit interes și a invitat spre cele 27 de filiale circa 1 900 de copii, care au avut șansa să descopere Chișinăul prin intermediul a 3 178 de activități de animație. Cele mai atractive au fost: lecturi despre Chișinău, cunoașterea personalităților chișinăuiene, explorări creative prin fotografii, scriere a istoriilor locale, creare de ierbare, insectare etc.; elaborare de hărți ale monumentelor și ale locurilor de importanță istorico-culturală ș.a. Un experiment benefic de a invita la o lectură antrenantă, dinamică a fost „Turnirul lecturii” (din engl. „Reading logs”). Axat pe principiile funcționale ale lecturii, „Turnirul lecturii” a stipulat ca fiecare copil înscris în program să-și asume angajamentul de a citi zilnic minimum 20 de minute. Astfel, timpul alocat lecturii zilnice a presupus lectura liberă și independentă a fiecărui participant, adică pe placul individual al fiecăruia, desigur, conform tematicii programului. Performanțele fiecărui cititor au fost consemnate în grila de autoevaluare – Fișa-cronometru, unii dintre ei ajungând și la peste 316 960 de minute. Impresionant, nu-i așa?

Tematica Colocviilor de vară, ediția a X-a – „Contribuțiile bibliotecii publice la valorificarea memoriei locale” – s-a axat pe analiza bunelor practici ale bibliotecilor publice în domeniul studierii și promovării istoriei locale din Chișinău, dar și pe experiența bibliotecilor județene din Cluj, Constanța, Brăila, București. Comunicările participanților au evidențiat rolul bibliotecilor publice privind crearea memoriei locale prin cercetare bibliografică; crearea și gestionarea colecțiilor de istorie locală; valorificarea și promovarea patrimoniului cultural-istoric. În același timp,

Colocviile de vară au adus în atenția specialiștilor cele mai inovative și creative proiecte pentru și cu utilizatorii, demonstrând experiența filialelor Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” prin intermediul revistelor elaborate de acestea. Vernisarea revistelor, creative și captivante, a confirmat abilitățile bibliotecarilor privind crearea produselor prin utilizarea instrumentelor informaționale. O premieră pentru echipa Bibliotecii Municipale a fost „Licitația de jocuri”, organizată de Secția „Memoria Chișinăului”, oferind prilej de evaluare a produselor educaționale proprii. Incitantă și ludică, această ediție a oferit participanților șansa să descopere o bibliotecă interactivă și transformatoare.

Miza cea mare în reușita anului 2021 a fost interacțiunea și comunicarea dintre filiale, secții, inclusiv crearea parteneriatelor cu actori importanți din comunitate (instituții publice, private, ONG-uri, inițiative civice etc.), prin varietatea de campanii organizate de bibliotecă. Prima campanie care a readus utilizatorii la bibliotecă, după o perioadă dificilă marcată de pandemie, a avut un generic sugestiv – „Revino la biblioteca ta!”. Organizată în perioada 7-23 mai, aceasta a reușit să relateze despre importanța bibliotecilor publice ca spații atractive, deschise pentru informare, cunoaștere, interacțiune, dar și să amintească despre rolul vital al acestor instituții în comunitate, organizând tururi virtuale, întâlniri cu cititorii, cu scriitorii, cu alte personalități. Devenită deja tradițională, campania de atragere și de fidelizare a utilizatorilor „Fii deștept! Ia un card inteligent la BM B.P. Hasdeu”, organizată în perioada 7-30 septembrie, a promovat ideea obținerii cardului de acces la bibliotecă, a modului de înscriere la bibliotecă, a ofertei de servicii, cei 3 795 de utilizatori noi înregistrați în această perioadă, înțelegând mai bine mecanismul de obținere a beneficiilor cardului de acces și avantajul utilizării acestuia în rețeaua BM.

Abordarea colaborativă a creat noi oportunități de servicii și produse pentru utilizatori, dar și pentru echipa de bibliotecari ai Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”. În același timp, colaborarea a ajutat să estompăm dificultățile și incertitudinile vizavi de anumite subiecte/acțiuni, conferind profesionalism, calitate și eficiență instituțională. Dezvoltarea abilităților TIC pentru bibliotecari, inclusiv elaborarea și utilizarea conținuturilor educaționale, dar și implementarea programelor de instruire și motivare pentru utilizarea TIC în biblioteci. De asemenea, crearea și publicarea de conținut digital a impulsionat echipa de bibliotecari să se concentreze

pe dezvoltarea Bibliotecii Digitale. Un stimulent important în digitizarea colecției de fonduri culturale din bibliotecă a fost organizarea Conferinței anuale cu genericul „Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” – de la text la biți”, care a avut loc în perioada 19-20 octombrie. Evenimentul a reunit specialiști în biblioteconomie, cercetători științifici, manageri de biblioteci din România și Republica Moldova, precum și experți în domeniul drepturilor de autor, cu scopul de a discuta cele mai actuale tendințe în crearea platformelor cu conținut digital. Evenimentul din acest an a mobilizat specialiștii să pună în aplicare soluțiile tehnologice inteligente deja elaborate, dar și să își canalizeze eforturile pe investirea de resurse și forțe pentru crearea și dezvoltarea patrimoniului informațional și a conținutului electronic, ce vor susține îmbunătățirea calității în domeniul competențelor digitale și prezența bibliotecii în mediul virtual. Astfel, ediția 2021 a conferinței a pivotat pe următoarele subiecte: explorarea experiențelor bibliotecilor publice privind crearea și utilizarea conținutului digital; extinderea și valorificarea Bibliotecii digitale. Finalitatea evenimentului a reprezentat organizarea maratonului „Biblioteca digitală, o metodă complexă de animație profesională”, ce a inclus lansarea procesului de arhivare a unui segment din colecția de carte a Bibliotecii Municipale. Peste 30 de cărți au fost scanate simultan și incluse în catalogul electronic, oferind acces deschis tuturor celor interesați de lectura acestor cărți. Este, cu adevărat, un nou salt spre virtualizarea colecțiilor bibliotecii.

În 2021, echipa de bibliotecari bine instruiți a perpetuat creșterea calității serviciilor digitale oferite. Centrul de Formare Continuă pentru Bibliotecari Campusul Competențelor a coordonat procesul de creare a platformei unice pentru conținut educațional digital destinată bibliotecarilor, dar și utilizatorilor, izbutind să organizeze prin intermediul spațiilor fizice, dar și al mediului online instruire, webinare, tutoriale etc., livrate de formatorii secțiilor și filialelor. Noul site al Campusului Competențelor a reușit să promoveze și să externalizeze conținuturile educaționale digitale atât de necesare bibliotecarilor din întreaga comunitate profesională. Astfel, bibliotecile au devenit ancore ale comunității pentru a oferi acces sigur la rețele, respectând confidențialitatea, și sprijin pentru abilități digitale și educație pe tot parcursul vieții.

Totodată, orașul Chișinău a devenit parte a rețelei „Orașe care învață”. Aderarea la Proiectul DVV (Institute for International

Cooperation of the Deutscher Volkshochschul-Verband e.V.) a oferit instruire pentru 15 bibliotecari, urmând modelul andragogic de învățare a stilurilor de instruire a adulților, precum și instruirea managerilor în domeniul managementului strategic. În continuare, oferta de servicii pentru adulți va fi dezvoltată și va contribui la implementarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030, dar și la asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile prin promovarea oportunităților de învățare, dar și crearea a spațiilor publice moderne, sigure, rezistente și durabile.

Dinamismul procesului de cercetare de la Biblioteca Municipală s-a manifestat prin elaborarea și editarea unei game variate de publicații. Colecția „Professional” a fost completată cu lucrări de excepție, care reliefează teme actuale de cercetare în cadrul bibliotecii: Lidia Kulikovski. *Biblioteca interactivă: 111 forme și metode de animație*; Nelly Țurcan. *Explorarea metodelor de cercetare în biblioteconomie și știința informării*; Natalia Goian. *Prelucrarea informației: manual pentru bibliotecile publice*; Elena Butucel. *Universul lecturii la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*; Lidia Kulikovski, Parascovia Onciu, Ludmila Capița. *Biblioteca „Transilvania”: trei decenii de contribuție comunitară; Точка притяжения – Библиотека им. Ицика Мангера: 30 лет со дня основания (2-е издание)*. La fel, se demonstrează o evoluție pozitivă în domeniul cercetării bibliografice inițiate de bibliotecile-filiale și apariția următoarelor lucrări din colecția „Bibliographica”: monografia bibliografică *Nicolae Esinencu – fulminantă performanță literară*, elaborată de Biblioteca „O. Ghibu”, alcătuitori Vitalie Răileanu și Margareta Cebotari; și monografia bibliografică *Ianoș Țurcanu: viața mea e doar iubire*, elaborată de Biblioteca „Transilvania”, având ca alcătuitori pe Ludmila Capița, Parascovia Onciu și Valentina Leahu. Sperăm că va fi prolifică și noua colecție, lansată în 2021, – „Dialoguri”, în cadrul căreia a fost deja editată cartea Mariei Pilchin *Ștefan cel Mare 148. Diagonale (Interviuri, anchete, dialoguri și convorbiri despre carte, bibliotecă, lectură)*.

Biblioteca „Transilvania” a fost și rămâne a fi excepțională și astăzi, cultivând un respect aparte față de cartea românească, față de valorile perene, față de oamenii care o fac să existe și cu care se mândrește, pe bună dreptate, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”. În 2021, Zilele Bibliotecii s-au desfășurat sub genericul „Biblioteca „Transilvania”: trei decenii de contribuție comunitară”, fiind susținute în perioada 31 august – 2 septembrie, în parteneriat cu

Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj (România) și Pretura sectorului Ciocana.

La distanța de 20 de ani de activitate, conceptul unei Biblioteci Publice de Drept a demonstrat din plin că investiția într-un astfel de proiect a meritat, că a cucerit pe fiecare, de la un simplu cetățean, la un profesionist în domeniu (avocat, judecător, polițist etc.), sau de la un bibliotecar din țară la unul din afara țării, poziționându-se ca resursă de calitate, una originală, accesibilă fiecărui chișinăuian. Zilele Bibliotecii, cu sloganul „Biblioteca Publică de Drept – 20 de ani în serviciul comunității”, aniversate la 24 mai, au simbolizat o realizare de succes a Fundației Soros-Moldova, a Primăriei municipiului Chișinău și a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” alături de partenerii săi. Într-o formă inedită, au fost organizate și Zilele Bibliotecii „I. Mangher”, Zilele Bibliotecii „Târgu-Mureș”, Zilele Bibliotecii „L. Rebreanu” și Zilele Bibliotecii „Maramureș” – toate având un program variat de activități, organizate atât online, cât și offline.

Gândirea design (design thinking) pentru Biblioteca Municipală a fost deopotrivă o abordare creativă și un mod de gândire profund centrată pe utilizatori. Această tratare anunțată în

---

În final, reiterăm că biblioteca trebuie să se adapteze schimbărilor permanente care au loc în societatea contemporană pentru a face față solicitărilor tot mai complexe venite din partea utilizatorilor, dar și a mediului. În 2021, Biblioteca Municipală a susținut cu brio acest examen al provocărilor economice, demografice, sociale, pandemice.

---

diverse articole, ateliere profesionale, desfășurate în anii precedenți, au condus la descoperirea de noi soluții inovative și de impact pentru începerea renovării spațiilor pentru Biblioteca de Arte „T. Arghezi” și Biblioteca „I. Mangher”. Procesul gândirii design a presupus parcurgerea unor pași spre relevarea soluțiilor din discuții cu specialiști în domeniu, experimentare cu bibliotecarii pentru a deschide noi abordări de design pentru biblioteci

moderne, având ca finalitate, în 2021, schițele de proiect pentru renovarea acestor filiale. Abia așteptăm și redeschiderea spațiilor noi, inteligent amenajate prin culoare și atractivitate, la Biblioteca „M. Lomonosov”.

Evaluarea Bibliotecii Municipale de către Ministerul Culturii, conform criteriilor stipulate în Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice (2020), s-a încununat cu oferirea categoriei Superioare instituției noastre. Evaluarea a demonstrat că instituția

noastră reprezintă un model ce urmează standardele de calitate în domeniul biblioteconomic, oferă bune practici privind livrarea serviciilor pentru utilizatori, reușește să se poziționeze pe scara valorică a comunității și menține o imagine bună în relaționarea cu partenerii, fondatorii și finanțatorii.

În final, reiterăm că biblioteca trebuie să se adapteze schimbărilor permanente care au loc în societatea contemporană pentru a face față solicitărilor tot mai complexe venite din partea utilizatorilor, dar și a mediului. În 2021, Biblioteca Municipală a susținut cu brio acest examen al provocărilor economice, demografice, sociale, pandemice.

DIGITAL, DIGITIZARE, DIGITALIZARE ÎN PAGINILE REVISTEI „BIBLIOPOLIS”

Conf. univ., dr. Lidia KULIKOVSKI

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a fost întotdeauna în pas cu tendințele de dezvoltare profesională și tehnologică. Preocuparea de subiectul tehnologiilor digitale are o istorie la BM. Cu vreo 30 de ani în urmă, Alexe Rău, directorul BNRM, vizionar fiind, a elaborat *Modelul cibernetic de dezvoltare a sistemului de biblioteci din Moldova* care includea digitizarea și digitalizarea domeniului. Costul proiectului era de 2 milioane lei. Au zis că-i prea scump. Ni l-au întors să-l ieftinim până la 1 milion lei. Oricum, Ministerul Culturii a tăragănat, a tăragănat până l-a dat la coșul de gunoi.

Atunci noi, la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, am hotărât să creăm o infrastructură pentru a digitaliza serviciul Managementul Resurselor (Achiziție, Prelucrare de carte cu toate componentele). Cumpărasem calculatoare autohtone de la uzina „Signal” încă în '89. Monitoarele erau mici cam ca tabletele actuale, dar printerul era, cred, de jumate de metru lățime, cu valuri de hârtie lată cu găurele din ambele părți, și făcea o gălăgie când imprima de-ți părea că merge un tractor. Așa lucram la ele... Visam la un catalog electronic. Și l-am realizat. A fost primul catalog electronic în domeniul biblioteconomic din Moldova. Prima filială dotată cu calculatoare IBM a fost Biblioteca „Ițic Mangher” care, dintr-un proiect american, a obținut vreo zece calculatoare.

Au fost și primii care au implementat servicii de formare a abilităților digitale pentru bibliotecari și utilizatori. Cursurile erau foarte solicitate.

După '91, Traian Brad, încă de la deschiderea bibliotecii „Transilvania”, ne-a orientat spre digital. Fiind președintele Asociației Bibliotecilor Publice din România, era implicat în multe proiecte europene, începând cu PLDP (Public Library Development Project), Pullman, Pullman XT. Noi nu eram eligibili, dar T. Brad a insistat și ne-au inclus fără finanțare: mai întâi, ca observatori cu dreptul de participare la întrunirile profesionale europene, apoi și cu finanțare pentru conferințele naționale, pe care le organizam la Chișinău. Credibili fiind, am rămas și în proiectul „Calimera”. De atunci, BM se află într-un proces de transformare digitală.

Tablelul de mai jos reflectă procesele de transformare a bibliotecii: digitizare, digitalizare și transformare digitală. Acești termeni s-au încetățenit cu greu în limbajul nostru profesional. Nu

	Digitizare	Digitalizare	Transformare digitală
Focus	Conversia datelor	Procesarea informației	Valorificarea cunoștințelor
Obiectiv	Trecerea de la analog la format digital	Automatizarea proceselor operaționale existente	Schimbarea culturii organizaționale, modul în care lucrează și gândește instituția
Activitate	Convertirea documentelor printate, fotografiilor, filmelor, și altor formate învechite în format digital	Crearea proceselor de lucru digitale	Crearea sau trecerea instituției la dimensiunea digitală
Instrumente	Computere și echipament pentru digitizare/codificare	Sisteme și aplicații IT	Matricea noilor tehnologii digitale (sau a celor discontinue/inlocuite/schimbate)
Provocare	Volum <i>Material</i>	Cost <i>Financiar</i>	Rezistența la schimbare <i>Resurse Umane</i>
Exemplu	Scanarea formelor de înregistrare manuale	Proces de înregistrare electronic	Format electronic total, de la înregistrare până la conținut

pentru că eram rezistenți la nou, ci pentru că conducerea domeniului biblioteconomic nu susținea financiar achiziționarea tehnicii necesare acestor proiecte, considerând-o de lux. Nici dicționarele, care erau pe atunci, nu ne luminau pentru că nici autorii lor nu înțelegeau corect aceste noțiuni.

Raportând experiența noastră la acest tabel, putem afirma că Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” a trecut primele două stadii (cu mici excepții în unele sectoare). În prezent, este într-un proces de transformare digitală – digitizarea și digitalizarea se produc concomitent, depinzând una de alta, iar preocuparea de formare a abilităților digitale a angajaților e una prioritară. Publicațiile electronice sunt tot mai prezente în procesul de dezvoltare a colecției. Procesul global de implicare în constituirea bibliotecilor digitale, virtuale luase amploare, motivându-ne și pe noi. Nu putea BM să stea deoparte de evoluția tehnologică a lumii și al domeniului biblioteconomic. Nu putea să stea în expectanță, sperând că Ministerul Culturii și fondatorul vor veni cu soluții. Chiar din primul număr al revistei *BiblioPolis* (2002) se văd clar preocupările BM de acest subiect: colecțiile se completau cu publicații electronice; BM – laureată a premiului „Cel mai bun site din domeniul biblioteconomic”; prezența și implicarea în proiecte europene, stagii în biblioteci avansate¹.

Coșeri, Tatiana. *Publicații electronice în colecția Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”*, 2002, Vol. 1, Nr. 1, P. 44.

Web top 2002. *BM – câștigătoarea locului I și a premiului de excelență pentru „Cel mai bun Site din domeniul bibliotecilor”*, 2002, Vol. 4, Nr. 4, P. 8.

Harjevschi, Mariana. *PULMAN – o șansă pentru bibliotecile publice: (Proiectul european PULMAN – rețele avansate mobile pentru bibliotecile publice)*, 2002, Vol. 1, Nr. 1, P. 14.

Harjevschi, Mariana. *PULMAN XT pentru bibliotecarii din Moldova*, 2002, Vol. 4, Nr. 4, PP. 38-41.

Harjevschi, Mariana. *Contextul informării globale juridice: [Eveniment, New Haven, Connecticut, SUA]*, 2002, Vol. 1, Nr. 1, P. 38.

Manifestul IFLA pentru Internet, 2002, Vol. 1, Nr. 1, PP. 8-9.

¹ Exemplele de prezență a surselor publicate în revistă nu respectă regulile descrierii bibliografice – nu e bibliografie; e modul autoarei de a indica adresa articolelor: autorul, titlul articolului și, prin virgulă, elemente complementare: anul, numărul volumului și numărul revistei, urmat de pagina la care găsiți materialul.

BM căuta oportunități în țară și în străinătate, iar reflectarea eforturilor și reușitelor se publicau, nu întâmplător, la rubrica „Oportunități” a revistei.

Și pentru 2003 subiectul articolului nostru a fost prioritar. Bibliotecarii noștri publicau materiale și în alte rubrici: documentele unor proiecte europene care aveau ca tematică digitizarea și digitalizarea au apărut la rubrica „Politici de bibliotecă”. Mariana Harjevschi a participat la conferința de la Oeiras (Portugalia), unde s-a adoptat *Manifestul* care a stat și la baza acțiunilor BM de digitalizare, digitizare și transformare digitală. Ca să obținem bani pentru infrastructură, a trebuit să le deschidem ochii șefilor de la cultură, să vadă ce se face la nivel european în acest domeniu. Am reușit să-l convingem pe Iulian Filip, șeful Departamentului Cultură, să meargă la Oeiras, să participe la votarea aceluiași *Manifest*. La întoarcere, în avion, a scris și o poezie dedicată acelei călătorii. Era mai mult decât călătorie, era participare cu implicare, schimbare de mentalitate. Având în mâini *Planul de acțiuni Oeiras*, aveam argumentul pentru bugetarea activităților de transformare digitală a BM.

Angajații BM abordau, teoretico-practic, subiecte ca e-book (cărți digitale) și despre *virtual*. În 2003, pentru prima dată, BM a plasat pe site bibliografii virtuale, se elabora deja conținut digital. Publicam orice aspect al digitalului de la noi, din țară, din experiența noastră, dar și din țări străine. Vedem mai jos câteva exemple:

Declarația de la Glasgow, 2003, Vol. 5, Nr. 1, PP. 10-11.

Foiu, Taisia. *Bibliografii virtuale pe site-ul BM „B.P. Hasdeu”*, 2003, Vol. 7, Nr. 3, P. 52.

Harjevschi, Mariana. ...*Și bibliotecile, și muzeele, și arhivele votează pentru o e-Europă : (Implicarea ABRM în proiectul Uniunii Europene CALIMERA)*, 2003, Vol. 8, Nr. 4, PP. 17-18.

Manifestul de la Oeiras. Agenda PULMAN pentru e-Europa, 2003, Vol. 5, Nr. 1, PP. 13-15.

Pânzari, Ludmila. *Cărți digitale (e-books)*, 2003, Vol. 8, Nr. 4, PP. 15-16.

Olărescu, Angela. *Servicii noi de informare electronică*, 2005, Vol. 14, Nr. 2, PP. 18-19.

Scobioală, Genoveva. *Sisteme și intermediari de informație*, 2005, Vol. 15, Nr. 3, PP. 20-23.

În perioada 2003-2005, revista găzduiește o serie de articole semnate de Lidia Kulikovski, Vlad Pohilă, Genoveva Scobioală,

Silvia Antufiev, Victor Petrescu (directorul Bibliotecii Județene din Târgoviște), care abordează marginal biblioteca în noua societate a informației, noile ei roluri. Au fost prezente subiectele: informarea electronică, conținut electronic, sisteme și intermediari de resurse informaționale în percepție sociologică, scenariii noi provocate de societatea informației, baze de date electronice etc., lucrări prin care urmărim zbaterea de modernizare a bibliotecilor și căutarea modelului bun de urmat al bibliotecii viitorului.

Începând cu anul 2006, revista publică documente europene referitoare la subiectele amintite și politici de biblioteci foarte importante în orientarea bibliotecilor spre noile roluri ale bibliotecii. Ludmila Pânzari și Nelly Țurcan merg mai aproape și mai concret: cataloage electronice, baze de date, de care se preocupa BM, arhive electronice deschise, acces la informarea științifică. Alături de colegi întâlnim și nume notorii ca Vivian Reding, comisarul Comisiei pentru Educație și Cultură (1999-2004) și comisarul european al Comisiei Societatea Informației (2004-2010). Ca gen de publicații, prevalau articolele teoretico-practice, politicile de bibliotecă internaționale, replici și recenzii la cărți consacrate lumii digitale.

Pânzari, Ludmila. *Catalogul electronic al Bibliotecii Municipale*, 2006, Vol. 19, Nr. 3, P. 23.

Pânzari, Ludmila. *O bază de date în continuă evoluție* : [World Cat], 2006, Vol. 18, Nr. 2, PP. 26-28.

Reding, Viviane. *Rolul bibliotecilor în Societatea Informațională*, 2006, Vol. 17, Nr. 1, PP. 28-32.

Replica de la CALIMERA la inițiativa UE i2010 privind bibliotecile digitale, 2006, Vol. 17, Nr. 1, PP. 32-33.

Țurcan, Nelly. *Arhive electronice deschise – un nou acces la informația științifică*, 2006, Vol. 18, Nr. 2, PP. 16-19.

În această perioadă, Europa trăia o adevărată larmă provocată de proiectul *Google Print*. Biblioteca Municipală a publicat o recenzie pozitivă la cartea lui Jean-Noël Jeanneney *Când Google a provocat Europa*, publicată de către Biblioteca Metropolitană București la Editura sa „Biblioteca Bucureștilor”. Prin comentariile lui Jean-Noël Jeanneney, acest mega-proiect era prezent zi de zi pe paginile hebdomadarelor din Franța, preluat de alte țări europene – de SUA, Japonia, China, Brazilia, Chile, Peru; a generat reacții pe întreg mapamond, divizând Europa și, credem, întreaga lume în *pro* și *contra* cărții digitale. Am simțit și reticența unor angajați

și părinți, copiii cărora utilizau biblioteca, referitor la cartea electronică care, în viziunea lor, va înlocui cartea tipărită. Pentru a împăca situația, pentru a afla ce gândește lumea și câți sunt cei reticenți și promotori ai cărții electronice, BM a organizat o dezbatere publică cu genericul „Cartea tipărită versus cartea electronică”. Au fost peste 100 de participanți.

În 2008, a fost lansată *Strategia de dezvoltare a BM (2008-2017) trasată pe 4 priorități-direcții magistrale, una din care era Biblioteca digitală – demonstrație că Biblioteca Municipală tindea spre crearea bibliotecii digitale.*

Organizatorii credeau că se vor încrușișa săbiile a celor două grupuri împărțite în *pro* și *contra*. În timpul dezbaterilor, s-a mai format un grup care opta pentru cartea tipărită în aceeași măsură ca și pentru cartea electronică. Rezultatele acelei discuții publice au arătat că oamenii sunt, în mai mare sau mai mica măsură, pentru revoluționa-

rea formatului cărții. Rezultatul obținut a stat la baza reorientării acțiunilor BM spre digital. Revista *BiblioPolis* a publicat și articole polemice, ca cele ale lui Alexandru-Horațiu Frișcu (scriitor, șef de bibliotecă), în care și-a expus părerile contradictorii față de rezultatul acelei dezbateri și față de viitoarea bibliotecă digitală mondială. Ne amintim două dintre acele articole, publicate la rubrica *Puncte de vedere: „Hibridizarea” bibliotecii – rod al vieții ori „sâmbure” al pieirii*, Vol. 24, Nr. 4, PP. 22-23; *Cu cartea după Robinson*, Vol. 26, Nr. 2, PP. 26-28.

În 2008, a fost lansată *Strategia de dezvoltare a BM (2008-2017) trasată pe 4 priorități-direcții magistrale, una din care era Biblioteca digitală – demonstrație că Biblioteca Municipală tindea spre crearea bibliotecii digitale*. Aveam premise – în anul 2006, a fost implementat, adaptat și îmbunătățit Sistemul Informațional de Gestiune a Activității BM, care a asigurat automatizarea proceselor de activitate a rețelei BM. Chișinăuianul a primit un card unic, pe viață, care oferea accesul nelimitat și gratuit la oricare din filialele Bibliotecii Municipale. Echipamentul deținut a permis mărirea ofertei de servicii acordate utilizatorilor. Vizitele virtuale și tranzacțiile electronice au crescut considerabil datorită digitizării și plasării e-conținuturilor pe web, datorită organizării expozițiilor virtuale de carte și pictură. Sporirea capacității infrastructurii permitea extinderea serviciilor de instruire a bibliotecarilor și de formare a culturii digitale utilizatorului. Biblioteca nu stătea la margine, dar testa, experimenta, bătătoarea drumul către biblioteca

digitală și își trasa angajamente de digitizare-digitalizare, ghidată de scopul *Crearea infrastructurii digitale BM*: 1) va susține activități comunitare on-line; 2) va fi mediator, facilitator, agregator și editor de conținut on-line; 3) va oferi acces la bazele de date, de idei, echipament și instrumente pentru muzică, fotografii și video; 4) va testa, periodic, infrastructura în termeni de apreciere a potențialului și a stării, în scopul îmbunătățirii și maximizării utilizării creative a capacității acesteia.

Începând cu anul 2009, au fost publicate mai multe articole teoretico-practice ale autorilor-angajați ai BM și ale autorilor din afara BM. Articolele publicate vorbeau în termeni teoretici sau practici despre aceste experiențe, despre biblioteconomia virtuală, extinderea deja a serviciilor web 2.0, evaluarea serviciilor on-line într-o teză de master, eficiența blogurilor în crearea patrimoniului digital, cursuri on-line. Revista publică și vestitul *Monolog interior al unui e-book* al partizanului cărții print Umberto Eco.

Pânzari, Ludmila. *Extinderea serviciilor de bibliotecă* : [servicii Web 2.0], 2009, Vol. 32, Nr. 4, PP. 15-17.

Pânzari, Ludmila. *Fenomenul Web 2.0*, 2009, Vol. 31, Nr. 3, PP. 17-22.

Prima bibliotecă digitală mondială, 2009, Vol. 32, Nr. 4, PP. 120-121.

Borodatii, Tatiana. *Evaluarea serviciilor on-line ale bibliotecilor publice: cazul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”* : [cercetare pentru teza de master], 2010, Vol. 35, Nr. 3, PP. 38-40.

BiblioPolis: ediție specială : *Cultura informației*, 2010, Vol. 37, Nr. 5, 307 p.

Kulikovski, Lidia. *Viitorul catalogului, viitorul catalogării* : [puncte de vedere din ultimele articole de specialitate], 2010, Vol. 36, Nr. 4, PP. 29-33.

Kulikovski, Lidia. *Biblioteconomia în lumea virtuală*, 2009, Vol. 32, Nr. 4, PP. 9-14.

Kulikovski, Lidia. *Când Google a provocat Europa*, 2009, Vol. 30, Nr. 2, PP. 76-77.

Baltag, Tatiana. *Patrimoniul municipal în prezentare virtuală* : [blogul *Chișinău, orașul meu*], 2011, Vol. 40, Nr. 3, PP. 55-57.

Eco, Umberto. *Monolog interior al unui e-book*, 2011, Vol. 38, Nr. 1, PP. 124-126.

Harjevschi, Mariana. *Primul curs online – Dreptul de autor pentru bibliotecă*, 2012, Vol. 43, Nr. 2, PP. 43-45.

În această perioadă, activ prezentă în paginile revistei *BiblioPolis* (2010, Vol. 2-3-4) o regăsim pe Vera Osoianu, director adjunct BNRM, cu diverse abordări teoretice și practice a subiectelor studiului nostru: *Despre tangențele bibliotecii cu comunitatea în spațiul virtual – blogul; Utilizatorii 2.0* ș.a. În 2011, revine cu alte trei articole, două dintre care, la fel, sunt la subiectul prezentului studiu: *Biblioteca 2.0; Bibliotecile și e-guvernarea*, publicate la rubricile *Studii și cercetări* și *Teorie și practică*.

Evidențiem anul 2013, în care la rubricile *Studii și cercetări*, *Cartea de specialitate*, *Teorie și practică* au fost publicate mai multe articole în limbile română, engleză, rusă, italiană și spaniolă. Tipologia subiectelor în materialele publicate se extinde de la servicii virtuale, la softuri de catalogare, modele de bune practici, instruirea bibliotecarilor, competențe profesionale, e-guvernare etc.; site-ul bibliotecilor ca instrument de interacțiune, promovare și comunicare profesională; articole de dezbatere – avantajele, dezavantajele și utilizabilitatea cărții electronice (experiența Letoniei); recenzii:

Bardhan, Arya Harsh. *Virtual reference services: tools and Techniques*, 2013, Vol. 47, Nr. 1, PP. 21-33.

Cheradi, Natalia. *Modele inovatoare de comunicare științifică*, 2013, Vol. 47, Nr. 1, P. 200.

Goian, Natalia. *Softuri de bibliotecă utilizate în bibliotecile din Republica Moldova*, 2013, Vol. 49, Nr. 3, PP. 35-45.

Gonța, Maria. *Site-ul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” – instrument de informare, interacțiune, promovare și comunicare profesională*, 2013, Vol. 50, Nr. 4, PP. 92-94.

Grenina, Aiga. *Electronic books: Content provision and adoption possibilities among users în Latvia* : [avantaje, dezavantaje în utilizabilitatea cărților electronice], 2013, Vol. 48, Nr. 2, PP. 32-47.

Hamada, Dalia. *Competențele necesare bibliotecarilor care lucrează cu copiii și tinerii în epoca digitală*, 2013, Vol. 50, Nr. 4, PP. 50-63.

Harjevschi, Mariana. *Biblioteca, un intermediar optim în interacțiunea dintre cetățeni și stat* : [rolul bibliotecilor în e-guvernare], 2013, Vol. 50, Nr. 4, PP. 101-103.

Kafure, Ivette. *El proceso creativo de la interfaz del sistema de gestion de la informacion*, 2013, Vol. 47, Nr. 1, PP. 34-46.

Matveeva, Irina. *Viitorul bibliotecilor municipale: Note futurologice*, 2013, Vol. 48, Nr. 2, PP. 48-51.

Osoianu, Vera. *Tendențe și priorități în activitatea bibliotecilor publice*, 2013, Vol. 47, Nr. 1, PP. 11-20.

Vitiello, Giuseppe. *Circuiti commerciali e non commerciali del sapere*, 2013, Vol. 49, Nr. 3, PP. 45-61.

De asemenea, diverse ca abordare, tipologie, gen și subiect sunt și materialele publicate în anii 2014-2015: practica lecturii cărții numerice, evoluții și convergențe; practici europene de includere în colecții a cărții electronice; împrumutul electronic, biblioteca modernă, biblioteca viitorului. Pentru prima dată, revista *BiblioPolis* publică materiale referitoare la implicarea cititorilor în crearea conținutului digital, vocea utilizatorului cu referire la cartea digitală. Expres pentru vol. 55, nr. 5 din 2014 (număr tematic dedicat serviciilor pentru tineri) a fost creată o rubrică nouă – *Experiențe de fortificare a abilităților bibliotecarilor privind educarea copiilor și tinerilor*, în care s-au publicat articole despre instruirea bibliotecarilor pentru a învăța tinerii și adolescenții să creeze conținut digital. Câteva exemple din cele expuse mai sus:

Marjanen, Ilkka. *Dați-i bibliotecii libertate: adolescenții și tinerii ca producători de conținut în biblioteca publică din Hatulla*, 2014, Vol. 55, Nr. 5, PP. 129-133.

Costin, Nadejda. *Cărțile electronice și vocea utilizatorului*, 2015, Vol. 56, Nr. 1, PP. 75-83.

Muller, Catherine. *Pratiques de lecture et nouveaux supports numériques: Des évolutions convergentes*, 2014, Vol. 51, Nr. 1, PP. 76-78.

Harjevschi, Mariana. *Cărțile electronice – context și dileme*, 2014, Vol. 52, Nr. 2, PP. 11-17.

Harjevschi, Mariana. *Context internațional și provocări pentru politica bibliotecilor cu privire la împrumutul electronic în biblioteci*, 2014, Vol. 52, Nr. 2, PP. 97-99.

Kulikovski, Lidia. *Biblioteca modernă, Biblioteca de azi, Biblioteca viitorului*, 2014, Vol. 51, Nr. 1, PP. 86-88.

Țurcan, Nelly. *Comunicarea științifică în contextul Accesului Deschis la informație*, 2014, Vol. 51, Nr. 1, PP. 10-44.

Perioada 2016-2017 conține articole, cu practici utilizate în biblioteci, despre inițierea unor campanii ca „Săptămâna Creativității și Inovației” și „Săptămâna Științei”, orientate să stimuleze interesul bibliotecarilor și al utilizatorilor față de conținutul digital; „Maratonul utilizatorilor” cu implicarea foarte activă a utilizatorilor în crearea conținuturilor digitale; „Maratonul bibliotecarilor” – creare de conținut (Wikipedia, local, patrimonial). Cronicile

publicate în cadrul acestor campanii reflectau zi de zi implicarea tuturor filialelor și contribuțiile lor în procese de creare de conținut. În procesele de digitizare și creare de conținut digital bibliotecarii se confruntau cu mulți termeni

---

În ultimii ani, BM creează mai mult conținut cultural și servicii interactive, transformându-se într-un agent central de creare și de diseminare a conținutului local on-line. De câțva timp, BM este un punct fizic important de contact al chișinăuienilor cu serviciile on-line, perfectându-și și diversificându-și permanent instrumentele de acces la informație.

---

necunoscuți, greu de înțeles. În scopul familiarizării cu limbajul profesional digital, în trei numere consecutive ale revistei, au fost publicate părți ale dicționarului *Biblioteca modernă. Glosar de termeni uzuali*.

Kulikovski, Lidia. *Săptămâna Creativității și Inovației*, 2016, Vol. 61, Nr. 2, PP. 11-20.

Harjevschi, Mariana. *Maratonul utilizatorilor*, 2017, Vol. 67, Nr. 4, PP. 121-123.

Kulikovski, Lidia. *Biblioteca modernă. Glosar de termeni uzuali*, 2017, Nr. 2, PP. 9-24; Nr. 3, PP. 32-46; Nr. 4, PP. 26-44.

Kulikovski, Lidia. *Săptămâna Creativității și Inovației la BM „B.P. Hasdeu”*, 2017, Vol. 65, Nr. 2, PP. 25-28.

Crearea conținutului digital e prezent masiv și în 2018, și în 2019, alături de alte teme tangențial sau direct legate de subiectul cercetării noastre ori conexe cu ele. Puteți urmări câteva exemple în continuare:

Kulikovski, Lidia. *Campania de comunicare a științei 2018. Hora Științei Hasdeu*, 2018, Vol. 71, Nr. 4, PP. 41-45.

12 tehnologii inovatoare, emergente de implementat în biblioteci, 2018, Vol. 68, Nr. 1, PP. 19-23.

Harjevschi, Mariana. *Accesul digital: Impactul dreptului de autor asupra practicilor de digitizare în bibliotecă*, 2018, Vol. 68, Nr. 1, PP. 10-18.

Pânzari, Ludmila. *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în mediul virtual*, 2018, Vol. 71, Nr. 4, PP. 55-68.

Negură, Elena. *Cărțile și tehnologiile vor avea o conexiune* : [despre relația cărții și tehnologiei în biblioteca viitorului, temă de eseu la cursul „Biblioteca modernă”], 2018, Vol. 68, Nr. 1, P. 58.

Taragan, Elena. *Cronica Săptămânii Creativității și Inovației* : [ediția a V-a], 2018, Vol. 69, Nr. 2, PP. 106-113.

Taragan, Elena. *Hora Științei Hasdeu, cronici*, 2018, Vol. 71, Nr. 4, PP. 45-55.

Kulikovski, Lidia. *Biblioteca – o gazelă între dinozauri: Biblioteca în căutarea viitorului*, 2019, Vol. 73, Nr. 2, PP. 67-77.

Kulikovski, Lidia. *Mobilizare pentru Știința Deschisă, pentru știința cetățenilor*, 2019, Vol. 75, Nr. 4, PP. 44-52.

Pânzari, Ludmila. *Connect Plus: Explorează tehnologiile în bibliotecă*, 2019, Vol. 72, Nr. 1, PP. 74-79.

Taragan, Elena. *Săptămâna Creativității și Inovației*, 2019, Vol. 73, Nr. 2, PP. 77-95.

Anul 2020, primul an de confruntare cu pandemia Covid-19, a dictat alte condiții de activitate, alte forme și metode de manifestare în relație cu utilizatorii, în prestarea serviciilor, fapt ce a impus BM să-și revizuiască instrumentele, să creeze conținut digital, să formeze capacitate digitală, să formeze abilități de educare digitală a utilizatorilor prin metode ludice, inovative. Revista *BiblioPolis* a oferit spațiu generos materialelor din experiența filialelor BM. Venim doar cu două prezențe-exemple din considerente de spațiu limitat acestui articol:

Kulikovski, Lidia. *Săptămâna Creativității și Inovației 2020, online*, 2020, Vol. 78, Nr. 3, PP. 93-101.

Gumeni, Svetlana. *Provocarea verii – caleidoscop-online*, 2020, Vol. 78, Nr. 3, PP. 84-88.

În 2019-2021, BM prestează diverse servicii electronice, care economisesc timpul utilizatorului în diferite tranzacții de bibliotecă; extinde numărul de stații pentru accesul public; implementează servicii noi bazate pe tehnologiile self-service – servicii rapide de împrumut și de relaționare. Continuă să constituie și să susțină infrastructura virtuală necesară pentru a răspunde cerințelor crescânde ale utilizatorilor, în special ale studenților și elevilor, la documente pe suport electronic; implementează soluții tehnologice necesare pentru crearea, prezervarea și diseminarea informației digitale. În ultimii ani, BM creează mai mult conținut cultural și servicii interactive, transformându-se într-un agent central de creare și de diseminare a conținutului local on-line. De câțiva timp, BM este un punct fizic important de contact al chișinăuienilor cu serviciile on-line, perfectând și diversificând permanent instrumentele de

---

În cei 20 de ani de existență, revista *BiblioPolis* a fost agent al inovării, al schimbării și transformării continue. A reflectat în paginile ei traseul BM: de la tradițională – la hibridă, de la hibridă – spre digitală, susținând acest drum dificil și de durată și publicând peste 90 de articole cu tematică digitală.

---

acces la informație. Revista *BiblioPolis* este alături de bibliotecarii implicați în procese noi, de anvergură ca să le înveșnicească contribuțiile.

În cei 20 de ani de existență, revista *BiblioPolis* a fost agent al inovării, al schimbării și transformării continue. A reflectat în paginile ei traseul BM: de la tradițională – la hibridă, de la hibridă – spre digitală, susținând acest drum dificil și de durată, publicând peste 90 de articole cu tematică digitală. Astăzi acestea sunt ca niște piese de puzzle disparate în pagini și volume diferite. Dacă le-am aduna într-un volum, ar ieși o poveste frumoasă de transformare a BM.

Revista *BiblioPolis* a contribuit ca „digitalul”, „digitizarea” să devină noțiuni profesionale și elemente vitale în activitatea BM, oferind facilități noi și prin livrarea conținutului on-line: pe site-ul BM (www.hasdeu.md) și pe Repozitoriul instituțional al BM „B.P. Hasdeu” (<https://hapes.hasdeu.md/>).

VALORIFICAREA COLECȚIILOR PRIN DIGITIZARE

*Dr. Sorina STANCA,
manager Biblioteca Județeană „Octavian Goga”, Cluj*

Rolul informațiilor în societatea modernă a dus la schimbări în modelul bibliotecii tradiționale, deoarece în societatea cunoașterii trebuie să se faciliteze accesul la orice tip de informație, pentru orice utilizator, indiferent de timp și spațiu. Cerințele prioritare ale bibliotecii publice actuale sunt integrarea serviciilor și procedurilor tradiționale, încă utile, cu altele noi, impuse de evoluția, pe toate planurile, a lumii moderne.

Noile tehnologii oferă oportunități multiple instituțiilor culturale, muzeelor, bibliotecilor, arhivelor de diferite tipuri, pentru prezervarea, conservarea și punerea la dispoziția publicului a documentelor valoroase, vechi și rare, pe care le dețin în colecții.

Un termen tot mai frecvent folosit în mediul biblioteconomic este cel de „bibliotecă hibridă”. O astfel de bibliotecă trebuie să asigure accesul la toate tipurile de resurse, atât cele tradiționale, cât și cele în format digital. Conceptul a fost pe larg analizat de către specialistul Peter Brophy, care subliniază faptul că „modelul clasic

de bibliotecă, bazat doar pe dezvoltarea colecțiilor nu mai este de actualitate. Modelul sistemelor care gândea biblioteca în funcție de operațiunile de achiziție, catalogare, clasificare sau împrumut își păstrează valoarea de instrument organizatoric și administrativ, dar nu mai poate defini misiunea bibliotecilor în noua eră a tehnologiei informaționale” [2, pp. 5-12].

În vederea realizării misiunii lor, aceea de a pune la dispoziția tuturor membrilor comunității resursele de care dispun, bibliotecile trebuie să își creeze programe de digitizare a colecțiilor, programe care sunt foarte costisitoare. De aceea, înainte de a începe un astfel de demers, trebuie găsite răspunsurile la câteva întrebări cum ar fi:

- *De ce dorim un astfel de program?*
- *Ce trebuie digitizat?*
- *Ne putem permite un astfel de demers?*

Internetul a devenit, în ultimii ani, tot mai mult, un spațiu folosit pentru comunicare, informare, cercetare, învățare sau exprimare personală. În contextul digitizării documentelor, Internetul constituie un mijloc de punere în valoare a colecțiilor de documente digitale, exploatat de toate bibliotecile importante din lume care au colecții în format electronic. Accesul la Internet [6] și la resursele lui trebuie să fie în concordanță cu *Declarația Universală a Drepturilor Omului a Națiunilor Unite*, în special cu articolul 19: „Oricine are dreptul la opinie și la liberă exprimare. Acest drept include libertatea de a promova o opinie fără nici un fel de îngrădire și de a căuta, a primi și a comunica informații și idei prin orice mijloace și fără nici un fel de constrângere”.

Cercetătorii afirmă că digitizarea este un concept la modă, un procedeu costisitor, dar, cu toate acestea, tot mai multe biblioteci și centre de documentare sunt interesate de digitizarea întregii colecții sau a unei părți a acesteia. Ultimii doi ani vin să întărească faptul că o bibliotecă digitală este foarte importantă, mai ales în contextul pandemiei globale.

Digitizarea cărților [3, pp. 321-337], a documentelor tipărite, este transpunerea acestora în format electronic, prin diverse

---

Modelul sistemelor care gândea biblioteca în funcție de operațiunile de achiziție, catalogare, clasificare sau împrumut își păstrează valoarea de instrument organizatoric și administrativ, dar nu mai poate defini misiunea bibliotecilor în noua eră a tehnologiei informaționale.

---

procedee de scanare sau de fotografiere. Aceasta se realizează într-un anumit format, de obicei în modul „imagine”. Utilizarea unui soft de recunoaștere optică a caracterelor (OCR) permite trecerea în modul „text”, formă care, după prelucrări ulterioare, facilitează navigarea în text, indexarea tuturor cuvintelor și obținerea unei interogări a textului integral (full text).

Bibliotecile și alte instituții culturale dețin în colecții nu numai documente text, ci și imagini, sunete, înregistrări video. Fiecare tip de document presupune o abordare diferită din punctul de vedere al digitizării și a includerii documentelor rezultate în biblioteci digitale.

Pentru a veni în sprijinul celor ce doresc să inițieze un astfel de program, comunitatea profesioniștilor în biblioteconomie și arhivistică a conceput și publicat un ghid pentru proiectele de digitizare a colecțiilor deținute de biblioteci și arhive, colecții ce aparțin domeniului public. Acest ghid a fost realizat sub egida IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions – Federația Internațională a Asociațiilor de Biblioteci și Instituții) și este în concordanță cu strategia UNESCO „a cunoașterii pentru toți” [4]. Așa cum se arată în acest ghid, este nevoie de digitizare, deoarece multe biblioteci și arhive doresc să își planifice proiectele de digitizare și nu au experiență în acest sens. Este nevoie, de asemenea, de un ghid practic care să conțină câteva unelte utile pentru planificarea digitizării, mai ales pentru țările în curs de dezvoltare. Ghidul este util pentru decidenți, pentru managerii instituțiilor culturale care doresc să inițieze proiecte de digitizare, dar și pentru personalul care lucrează cu acele colecții sau pentru personalul tehnic.

Conform *Ghidului pentru proiectele de digitizare* [4, p. 7], aceasta este necesară, deoarece: permite accesul mai facil la colecții; realizează prezervarea documentelor fragile, evitându-se manipularea documentelor originale; îmbunătățește serviciile oferite de biblioteci și arhive, permițând accesul mai multor categorii de public la documente, contribuind astfel la procesul de învățare pe tot parcursul vieții; oferă oportunități de dezvoltare a infrastructurii tehnice a instituțiilor și a aptitudinilor tehnice ale personalului; permite asocierea și parteneriatele între diferite instituții pentru crearea de colecții virtuale accesibile prin intermediul Internetului, dar și partajarea resurselor necesare procesului de digitizare; creează oportunități pentru obținerea de fonduri

pentru implementarea unor programe, care, la rândul lor, pot genera venituri.

Un alt aspect foarte important în procesul de creare a unei biblioteci digitale este criteriul de selecție a documentelor care urmează a fi digitizate. Ghidul menționat mai sus sugerează ca selecția materialelor să fie făcută ținând cont de următoarele: valoarea documentară a colecțiilor, aspectul păstrării și conservării documentelor originale și valorificarea colecțiilor prin punerea lor la dispoziția unui public mai larg.

Singur, procesul de digitizare nu oferă accesul la documente, acestea trebuie catalogate și indexate, fapt ce implică alocarea de resurse umane corespunzătoare. Acesta este un alt aspect foarte important de care trebuie ținut cont într-un program de creare a unei biblioteci digitale. Un altul este softul utilizat, care va permite catalogarea și indexarea documentelor digitale, deci crearea metadatelor, lucru absolut necesar pentru accesul publicului la documentele care îl interesează.

Foarte importantă este și capacitatea de stocare a acestor documente digitale, realizarea de copii de siguranță în vederea prezervării, pe termen mediu și lung, a acestora. În acest sens, am găsit o remarcă foarte interesantă într-o lucrare a lui Peter L. Shillingsburg, care spune: „priveam o copie a unei cărți tipărite acum 500 de ani, admiram frumusețea și durabilitatea ei și atunci mi-a venit în minte o întrebare: atunci când peste 500 de ani cineva va sta într-un muzeu privind la prima carte în format electronic, cele două cuvinte – frumusețe și durabilitate – îi vor mai veni oare în minte?” [9, p. I]. De remarcat, plecând de la acest citat, este faptul că „viața” unui document digital este mult mai scurtă decât a documentului tipărit, ea depinzând întru totul de tehnologie.

Așa cum am afirmat mai devreme, procesul de digitizare nu oferă accesul la documente și nici nu e lipsit de erori, unele datorate factorilor umani, iar altele – schimbării foarte rapide a tehnologiei, cea de-a doua determinând adaptări permanente și costisitoare, precum și necesitatea prezervării pe termen lung a documentelor digitale.

Urmare a recomandărilor făcute de Comisia Europeană în țara noastră, în anul 2007, s-a realizat, de Biblioteca Națională a României (BNR), un studiu de fezabilitate privind digitizarea, prezervarea digitală și accesibilitatea on-line a resurselor bibliotecilor [11]. Din concluziile acestui studiu am reținut:

- se impune recuperarea rezultatelor proiectelor anterioare și integrarea lor într-un sistem unitar, în cadrul Bibliotecii Digitale Naționale;
- proiectul de digitizare trebuie să se desfășoare după un plan bine stabilit, atât la nivel local, cât și la nivel național;
- se impune stabilirea unui corpus documentar pentru patrimoniul românesc, propus spre digitizare și integrat apoi în colecțiile Bibliotecii Digitale Europene (EDL).

Tot în anul 2007, s-a făcut și o primă inventariere a documentelor digitizate în sistemul național de biblioteci [5]. Documentul elaborat de Biblioteca Națională a României are 788 de pagini și oferă o imagine, la momentul creării sale, cu privire la documentele digitizate în bibliotecile românești. Numărul acestor documente se spune că ar fi de 12163 unități bibliotecare. Din păcate, documentul nu a fost actualizat după crearea sa și consider că ar fi fost de preferat o bază de date care să conțină descrierile bibliografice ale documentelor respective care să poată fi și actualizată, dar și să ofere multiple posibilități de căutare – în principal, pentru evitarea scanării de mai multe ori a aceluiași document.

Comisia Națională a Bibliotecilor, organism creat conform Legii bibliotecilor nr. 334/2002, a elaborat, în anul 2007, *Strategia Bibliotecilor din România* [10], document ce conține principalele direcții de urmat în procesul de digitizare în partea denumită *Direcția strategică nr. 2 – Crearea unui mediu digital de căutare și de regăsire a informațiilor*.

Începutul anului 2008 aduce validarea de către Guvernul României a documentului: *Politică publică pentru digitizarea resurselor culturale și realizarea Bibliotecii Digitale a României* (document care nu mai este în acest moment disponibil on-line). Ministerul Culturii și Cultelor a numit, prin Ordinul nr. 2244/15.04.2008, o comisie de specialitate pentru coordonarea activităților prevăzute în cadrul politicii publice, comisie care, pentru patrimoniul cultural scris, are în componență 5 membri din cadrul rețelei naționale de biblioteci. Misiunea comisiei este de a coordona activitatea de digitizare a patrimoniului cultural scris, la nivel național.

Obiectivele majore ale *Politicii publice pentru digitizarea resurselor culturale* vizează:

- îmbunătățirea, coordonarea și eficientizarea proceselor de digitizare a resurselor culturale la nivel național;

- sporirea numărului de resurse culturale reprezentative digitalizate, diversificarea și conservarea acestora;
- creșterea gradului de accesibilitate a publicului utilizator de Internet la resursele culturale naționale.

În sprijinul acestei politici publice s-a creat și un *Plan de acțiuni* (nu este disponibil on-line la momentul publicării articolului) pentru o perioadă de 7 ani (2008-2014), care cuprinde activitățile ce trebuie derulate, responsabilitățile, bugetul, precum și rezultatele așteptate.

„Constituirea Bibliotecii Digitale Naționale [1], parte componentă a Bibliotecii Digitale Europene, are ca principal scop conservarea și protecția patrimoniului cultural național existent în bibliotecile din Sistemul Național de Biblioteci, precum și promovarea colecțiilor și lărgirea accesului la informație”, se spune pe pagina web a Bibliotecii Naționale a României. Din păcate, pașii făcuți sunt mici și nu există suportul financiar constant al autorităților pentru activitățile de digitizare din România.

Colecții speciale digitalizate în biblioteci din România

În literatura de specialitate am întâlnit mai multe definiții ale termenului „colecții speciale”. Dintre acestea, am reținut una care mi se pare potrivită în contextul bibliotecilor românești: „orice colecție de materiale de bibliotecă, având peste 150 de ani vechime” [7, p. 82], colecție în care intră și ziarele. Așadar manuscrisele, cărțile vechi și rare, documentele din arhivele personale, periodicele vechi, fotografiile, hărțile ș.a. sunt documente clasificate în bibliotecile românești și nu numai, ca fiind „colecții speciale”.

În efortul național de aliniere la practicile europene din domeniul digitizării documentelor de bibliotecă se înscrie și participarea la proiectul european EuropeanaLocal [8], finanțat de Comisia Europeană prin programul eContentplus – Best Practice Networks – Rețele de bune practici. Au participat cu colecții digitale, prin acest proiect, 14 instituții culturale din România, dintre care 11 au fost biblioteci județene.

Obiectivele-cheie ale proiectului au fost: ajutor pentru regiuni în implementarea infrastructurii și standardelor *Europeana*; stimularea acordurilor de agregare din domenii înrudite (biblioteci, muzee, arhive și alte instituții culturale); promovarea digitizării la nivel local sau regional; promovarea și facilitarea participării la *Europeana* și a altor deținători locali/regionali de conținut digital.

Toate aceste obiective sunt foarte importante pentru munca de cooperare necesară pentru crearea bibliotecii digitale a oricărei țări.

Structura colecțiilor locale cu care România poate fi regăsită în portalul *Europeana* prin intermediul proiectului *EuropeanaLocal* este: manuscrise, cărți din colecțiile de istorie locală, monogra-

---

Digitizarea colecțiilor bibliotecilor transformă modalitățile prin care oamenii descoperă informațiile și efectuează cercetări. Bibliotecile au responsabilitatea de a oferi acces global la colecțiile lor digitale și de a construi meta-date cât mai bogate pentru a facilita regăsirea resurselor, astfel realizând valorificarea colecțiilor deținute.

---

fii, periodice vechi, documente de arhivă, imagini, documente audio și documente video. Colecția este disponibilă și la adresa: <https://www.bjc.ro/new/index.php?contributia-romaneasca-la-biblioteca-digitala-europeana/>.

În încheiere, doresc să subliniez faptul că digitizarea colecțiilor bibliotecilor transformă modalitățile prin care oamenii descoperă informațiile și efectuează cercetări. Bibliotecile au responsabilitatea de a oferi acces global la colecțiile lor digitale și de a construi meta-date cât mai bogate pentru a facilita regăsirea resurselor, astfel realizând valorificarea colecțiilor deținute.

În România, abia în anul 2018, cu ajutorul unei finanțări din partea Uniunii Europene, se reușește mobilizarea mai multor instituții din domeniul patrimoniului cultural, între care și cinci biblioteci, în vederea creării Bibliotecii Digitale a României prin proiectul eCultura. Contribuția Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj la acesta este, în acest moment, de 14500 cărți, toate digitizate în perioada mai 2019 – septembrie 2021.

Contribuția României la patrimoniul european s-a făcut ca urmare a eforturilor făcute individual de biblioteci și alte instituții culturale, dar promovate la nivelul specialiștilor din biblioteci prin prezentări și demonstrații la diverse conferințe profesionale și ateliere de lucru. Astfel o mare parte din conținutul unor biblioteci digitale individuale este, la acest moment, integrat în *Europeana*.

Referințe bibliografice

1. *Biblioteca Digitală Națională* [online]. 2007 [citat 02.12.2021]. Disponibil: <http://www.bibnat.ro/Biblioteca-Digitala-Nationala-s135-ro.htm>
2. BROPHY, Peter. Biblioteca hibridă. In: *Biblioteconomie. Culegere de traduceri prelucrate*. București: Biblioteca Națională a României, 2004, anul XL, nr. 3, pp. 1-5.

3. DUCHEMIN, Pierre-Yves. *Arta informatizării unei biblioteci: ghid practic*. Timișoara: Amarcord, 1998.
4. *GUIDELINES FOR DIGITIZATION PROJECTS for collections and holdings in the public domain, particularly those held by libraries and archives* [online]. martie 2002 [citat 12.12.2021]. Disponibil: <http://archive.ifla.org/VII/s19/pubs/digit-guide.pdf>
5. *Inventarierea documentelor digitizate în sistemul național de biblioteci* [online]. 2007 [citat 09.02.2011]. Disponibil: <http://www.bibnat.ro/dyn-doc/Studiu%20Fezabilitate/1.2.1-RAPORT-INVENTARIERE-site.pdf>
6. *Manifestul internet IFLA* [online]. 23 august 2002 [citat 08.11.2011]. Disponibil: <http://archive.ifla.org/III/misc/im-ro.htm>
7. PROCHASKA, Alice. Colecțiile speciale din perspectivă internațională. In: *Biblioteconomie. Culegere de traduceri prelucrate*. București: Biblioteca Națională a României, 2005, anul XL, nr. 2, p. 82.
8. *Proiectul EuropeanaLocal* [online] [citat 19.12.2021]. Disponibil: <https://www.bjc.ro/new/index.php?proiecte-antieroare/>
9. SHILLINGSBURG, Peter L. *From Gutenberg to Google: Electronic representations of literary texts*. New York: Cambridge University Press, 2006.
10. *Strategia Bibliotecilor din România* [online]. 2007 [citat 08.12.2021]. Disponibil: <http://www.bibnat.ro/Strategia-Bibliotecilor-din-Romania-s35-ro.htm#d2>
11. *Studiu de fezabilitate privind digitizarea, prezervarea digitală și accesibilitatea online a resurselor bibliotecilor* [online]. 2007 [citat 08.02.2011]. Disponibil: http://www.bibnat.ro/dyn-doc/2_3_b.pdf

DIGITIZAREA LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”: PRIORITĂȚI, REALIZĂRI, PERSPECTIVE

*Gabriela BULDUMA,
Secția Tehnologia Informației,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Articolul evidențiază modul în care Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, prin mobilizarea forțelor și resurselor existente, s-a adaptat provocărilor vremii și a devenit un creator de conținuturi digitale valoroase disponibile 24/24 atât pentru comunitatea chișinăuiană, cât și pentru utilizatorii bibliotecii din întreaga lume. Totodată articolul este o sinteză a procesului de digitizare la BM din perspectiva resurselor tehnice, tipărite și

umane utilizate, fiind reliefate și aspecte precum implicarea echipei, instruirile pentru bibliotecarii practicieni ai digitizării, rezultatele și perspectivele bibliotecii.

Cuvinte-cheie: digitizare, conținuturi digitale, biblioteca publică, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, instruirii, bibliotecari, scanare, bibliotecă digitală, repozitoriul instituțional.

Continua transformare a tuturor domeniilor de activitate, provocările momentului, progresul tehnologic, în actualul context pandemic mondial, nu poate fi definit fără mențiunea a trei procese importante precum Digitizarea, Digitalizarea și Transformarea digitală [6].

Digitizarea este prima și cea mai importantă din cele trei etape și reprezintă, conform DEX-ului, „orice acțiune de conversie în format digital, care să poată fi recunoscut de computer (sunet, imagine, text etc.)” [4], iar conform Standardului de statistică ISO 11620:2014, este „procesul de convertire a materialelor analogice în formă digitală” [5].

Totodată, „din perspectiva relației cu documentul original, digitizarea este dublarea documentului original (scanarea unei cărți rare, care este pusă la dispoziția cercetătorilor, în format digital, iar originalul rămâne la locul de păstrare)” [23].

Conform opiniei Sorinei Stanca, director al Bibliotecii Județene „Octavian Goga” din Cluj, „digitizarea este un proces ce a devenit tot mai prezent în rândul activităților derulate în bibliotecile din lume” [20, pp. 31-37].

Procesul de digitizare are loc, indiscutabil, cu respectarea drepturilor de autor. Cadrul legislativ național, în Republica Moldova, cu referire la digitizare, este reprezentat de Legea nr. 139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe [9], Legea nr. 160 din 20.07.2017 cu privire la biblioteci [8], Legea culturii nr. 413 din 27.05.1999 [7], Legea nr. 58 din 29.03.2012 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial [10]. Din noiembrie 2021, în Republica Moldova este adoptat un pachet de modificări legislative pentru digitalizarea economiei. De asemenea, în Republica Moldova au existat, de-a lungul ultimilor ani, o serie de strategii de digitizare. Astfel, menționăm: Strategia Națională de edificare a societății informaționale – Moldova electronică, adoptată în 2005, abrogată și înlocuită, în 2013, de Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale – Moldova Digitală 2020 [22], ce, în curând, va fi substituită de Strategia de transformare

digitală Moldova 2030, în conformitate cu angajamentele asumate prin Acordul de Asociere al Republicii Moldova cu Uniunea Europeană. La nivel european, există strategii digitale complexe (*Conturarea viitorului digital al Europei* [17], *Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital* [2], programul *Europa digitală 2021-2027* [13]), ce presupun deja următoarele etape: Digitalizarea și Transformarea digitală, traseu ce va fi urmat și de Republica Moldova.

Cea mai populară experiență internațională în domeniul digitalizării – *Europeana* [18] – este o platformă ce promovează moștenirea culturală europeană prin acces digital la material de patrimoniu: articole de la diverse instituții europene, lucrări de artă, cărți, muzică, videoclipuri despre artă, ziare, arheologie, sport, modă, știință ș.a.

Majoritatea țărilor europene dețin și actualizează Biblioteci Digitale Naționale care sunt conectate cu „Europeana”, de exemplu: Biblioteca Digitală Gallica – produs al Bibliotecii Naționale a Franței creat împreună cu 200 de parteneri naționali ai acesteia; Deutsche Digitale Bibliothek, Germani; CulturaItalia, Italia; Hispana, Spania; Swedish Open Cultural Heritage (SOCH), Suedia; Europeana Local Austria; Biblioteca Digitală Națională a României ș.a.

În Republica Moldova, Biblioteca Națională Digitală este reprezentată de Moldavica [1, pp. 104-112] și repozitoriile [3, pp. 12-15] instituționale ale bibliotecilor naționale, universitare, academice și publice. În opinia Dianei Silivestru, șef secție Centrul Național de Digitizare al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, „bibliotecile naționale, universitare, academice sunt mai active în acest domeniu al digitalizării, decât bibliotecile publice” [19, pp. 9-13].

În prezent, în Republica Moldova există cca 14 biblioteci ce gestionează platforme [11], ce oferă acces integral sau parțial on-line către conținuturile digitalizate, printre acestea: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Științifică Centrală „A. Lupan” a AȘM, Biblioteca Republicană Științifică Agricolă, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecă Russo” din Bălți [21, pp. 104-112], Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova, Biblioteca Tehnico-Științifică a UTM, Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, Biblioteca Științifică Medicală a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”, Biblioteca

Universității de Stat din Republica Moldova, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport, Biblioteca Științifică a Academiei de Administrare Publică, Biblioteca Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Biblioteca Institutului Național de Cercetări Economice.

Digitizarea reprezintă soluția ideală pentru rezolvarea dilemelor de păstrare a edițiilor valoroase de bibliotecă și de deschidere a accesului utilizatorilor către documente, fără prezență fizică, iar existența bibliotecilor digitale naționale interconectate, a repozițiilor instituționale permite verificarea și coordonarea planurilor de digitizare instituțională, inclusiv evitarea dublării eforturilor de digitizare.

Statu-quoul BM „B.P. Hasdeu”

Primele conținuturi digitale au fost create de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” începând cu anul 2002. Documentele „născute” digital erau oferite utilizatorilor prin intermediul site-ului instituțional (www.hasdeu.md) și a altor platforme gratuite precum: slideshare, issuu, calameo ș.a. Odată cu trecerea timpului și evoluția tehnologică a spațiilor de stocare a informațiilor, a apărut necesitatea identificării unei platforme unice (anii 2007-2008), inclusiv a echipamentului tehnic necesar, care să ofere acces către conținuturile digitale ale bibliotecii. Concentrarea conținuturilor digitale pe o platformă unică reprezintă cea mai inteligentă metodă de sporire a accesibilității acestora.

Din anii 2018-2019 și până în prezent, digitizarea a devenit o prioritate a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” [16]. Dacă e să ne referim la procesul de digitizare, este necesar să punctăm principalele componente: resursele tehnice, resursele tipărite și resursele

---

O altă componentă necesară, indispensabilă a procesului de digitizare este echipa.

---

umane. Resursele tehnice utilizate de BM „B.P. Hasdeu” sunt reprezentate de tehnica standard, de birou: computer și scanere-printere all-in-one intrate în posesia bibliotecii, de-a lungul anilor,

prin achiziții planificate anual, dar și prin proiecte internaționale.

Resursele tipărite selectate spre digitizare sunt ediții tipărite de către bibliotecă și colaboratorii acesteia, parte a cataloagelor: *Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”: Catalog 2007-2011* [14], *Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”: Catalog 2012-2019* [15], inclusiv ediții vechi din colecția „Carte vechi și

rară” și ediții ce au tangență cu poetul, prozatorul și dramaturgul Bogdan Petriceicu Hasdeu, patronul spiritual al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din Chișinău. Conform *Ghidului UNESCO/PERSIST pentru selectarea patrimoniului digital în vederea prezervării pe termen lung* [25], nu orice informație digitalizată este valoroasă, iar selectarea unor ediții cu adevărat prețioase reprezintă o misiune deosebit de importantă pentru biblioteci, muzee, arhive și alte instituții de patrimoniu.

O altă componentă necesară, indispensabilă procesului de digitizare, este echipa. Din echipa de digitizare a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au făcut parte, inițial, colaboratorii Secției Tehnologia Informației, filialelor „M. Costin”, „I. Mangher”, „N. Titulescu”, „Transilvania”, „M. Lomonosov”, Centrul Academic Internațional Eminescu, Biblioteca Centrală. Ulterior, s-au alăturat echipei colaboratori din Secția „Memoria Chișinăului”, filialele „Alba Iulia”, „Ovidius”, Biblioteca Publică de Drept, „L. Ukrainka”, „M. Drăgan”, „Ștefan cel Mare”, „Târgu-Mureș”.

Câteva impresii ale unor persoane implicate în procesul de digitizare:

Rodica CÎRJA,

Centrul Academic Internațional Eminescu

Digitizarea este un proces cu multe etape, unele dificile precum redactarea, însă merită efortul, deoarece utilizatorii consideră că procesul este unul binevenit.

Mircea CIOCHINĂ,

Filiala „Onisifor Ghibu”

Am o impresie pozitivă despre procesul de digitizare, chiar dacă uneori viteza scannerului este enervantă. Este foarte important ca persoana ce scanează să plaseze corect cartea pe scanner din start, ca ulterior să nu existe necesitatea redactării gradului de înclinare a textului.

Angela ZELINSCHI,

Filiala „Liviu Rebreanu”

Nu mă consider încă un specialist în scanare, însă participarea la Marathonul de scanare și scanările efectuate periodic în cadrul filialei mi-au lăsat o impresie pozitivă. Evident, este un proces migălos și de durată, însă rezultatul final merită efortul.

*Natalia SMIRNOV,
Biblioteca Centrală*

O persoană începătoare în ale scanării trebuie să aibă răbdare și să fie atentă pe tot parcursul procesului de scanare. Printre impresiile pozitive obținute în timpul digitizării, pot menționa identificarea unor cărți rare, care se găsesc doar în fondul de carte al Bibliotecii Centrale, și promovarea rezultatelor digitizate la Publika TV și pe blogul Colecția Moștenire.

*Angela OLĂRESCU,
Filiala „Hristo Botev”*

Depunem efort pe parcursul întregului proces de digitizare ca rezultatul să fie unul pe măsură. Este foarte util acest proces de digitizare în bibliotecă, deoarece, când cercetătorii științifici au nevoie de informații și apelează la noi, le putem oferi ușor informația solicitată, fără a fi necesare vizitele fizice la bibliotecă.

*Irina SVIRINIUC,
Filiala Nicolae Titulescu*

În procesul de digitizare, putem întâmpina diverse dificultăți la etapa de redactare, corectare a înclinării paginii ș.a. Este necesar să fim răbdători și străduitori, căci produsul final merită efortul. Procesul de digitizare este un lucru util pentru comunitate.

*Ion ARSENI,
Biblioteca Publică de Drept*

În aceste timpuri noi, tehnologia a avansat foarte mult și este bine că biblioteca este implicată în procesul de digitizare. Primul pas – aranjarea corectă a cărții pe suprafața scannerului este cea mai importantă etapă. Persoana ce scanează trebuie să fie foarte atentă la detalii.

*Mariana COCIERU,
Filiala „Ițic Mangher”*

Persoana ce scanează trebuie să fie responsabilă ca produsul obținut să fie unul de calitate, să fie foarte atentă, iar în cazul când apar dificultăți (de exemplu, pagini blurate din cauza faptului că volumul e prea strâns legat, iar lipirea foi de sticla scannerului este anevoioasă), să le rezolve fără grabă. Utilizatorii noștri sunt mulțumiți de faptul că pot consulta la distanță edițiile digitizate.

Formări pentru bibliotecari

În scopul sporirii calității conținuturilor digitale, pe parcursul anilor 2020-2021, colaboratorii Secției Tehnologie Informației au

prestat o serie de instruirii pentru bibliotecarii BM „B.P. Hasdeu” și nu numai, implicați în procesul de digitizare. Instruirile au fost organizate on-line (Zoom), atât individual, la solicitarea bibliotecarilor, cât și pentru grupuri de bibliotecari. Subiectele instruirilor s-au referit la „Crearea conținutului digital” și „Prelucrarea edițiilor scanate”.

Atelierele au avut drept scop instruirea personalului din rețeaua BM „B.P. Hasdeu” în crearea conținutului digital, dezvoltarea competențelor de scanare, prelucrare, convertire, transmitere a fișierelor scanate.

Printre obiectivele instruirilor s-au numărat: cunoașterea de către bibliotecari a algoritmului de transformare a cărților fizice în produse digitale, identificarea tipurilor frecvente de erori în procesul scanării, realizarea analizei defectelor de scanare, soluționarea eficientă a greșelilor de scanare cu ajutorul diverselor instrumente accesibile gratuit, convertirea corectă a fișierelor, transmiterea corectă a fișierelor de mari dimensiuni.

Marathonul „Biblioteca Digitală”, organizat în cadrul Conferinței anuale a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, la 20 octombrie 2021, a reprezentat o probă de foc pentru bibliotecarii noi implicați în procesul de digitizare, aceștia având posibilitatea să-și demonstreze abilitățile și cunoștințele dobândite în cadrul instruirilor. Ca rezultat al acestui inedit eveniment, a fost creată Biblioteca Digitală a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, disponibilă utilizatorilor prin intermediul Sistemului Integrat al Bibliotecii (<https://opac.hasdeu.md>). Actualmente, Biblioteca Digitală include cca 80 de documente full-text, ediții din colecția Cărți vechi și rare, referitoare la: activitatea publicistică a lui B.P. Hasdeu, documente privitoare la Familia Hâjdău, încercări literare semnate de C. Negruzzi; documente din arhive, memorii, amintiri, schițe, monografiile istorice, materialele unor reuniuni, conferințe istorice, scrisori teologice, studii geobotanice, studii clinice, piese de teatru, poeme, nuvele și povestiri ș.a. Biblioteca Digitală are menirea de a schimba percepția comunității chișinăuene asupra procesului lecturii la BM „B.P. Hasdeu” ce, datorită eforturilor de digitizare, poate fi realizat chiar din confortul propriului apartament sau din orice spațiu public conectat la internet.

Întrucât opinăm pentru o abordare bazată pe punerea în practică a cunoștințelor obținute în cadrul unei instruirii, putem afirma că bibliotecarii instruiți la BM dețin competențele necesare

pentru crearea unor conținuturi digitale calitative, pot determina cu ușurință rezoluția necesară în cazul scanării unor texte simple sau însoțite de imagini, pot alege corect instrumentele necesare redactării diferitor tipuri de probleme ale fișierelor scanate, cunosc algoritmul scanării ș.a.

Evaluarea cunoștințelor deținute de bibliotecarii BM, practicienii ai digitizării, are loc periodic. În acest mod, persoanele implicate în procesul digitizării cunosc standardele și creează conținuturi digitale de calitate.

Contextul pandemic a impulsionat procesul de digitizare la BM „B.P. Hasdeu”, evidențiind totodată punctele forte (ediții tipărite valoroase, personal interesat de proces) și punctele slabe (utilizarea resurselor tehnice standard, de birou) ale instituției. Dacă ar fi să facem o analiză SWOT a procesului de digitizare demarat la BM „B.P. Hasdeu”, aceasta ar arăta în modul următor (vezi Tabelul 1).

Odată cu lansarea repozitoriului instituțional HAPes, la 15 aprilie 2021, în cadrul Săptămânii Creativității și Inovației, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a intrat oficial în tagma creatorilor de conținut digital disponibil pe platformă proprie 24/24. Printre categoriile de documente incluse în repozitoriul institu-

---

Biblioteca Digitală are menirea de a schimba percepția comunității chișinăuene asupra procesului lecturii la BM „B.P. Hasdeu” ce, datorită eforturilor de digitizare, poate fi realizat chiar din confortul propriului apartament sau din orice spațiu public conectat la internet.

---

tional se înscriu ediții publicate sub egida BM „B.P. Hasdeu” de colaboratorii bibliotecii, ediții aniversare, bibliografii, biobibliografii, culegeri de articole de specialitate, studii, cercetări, recenzii, antologii, exegeze literare, monografii, rapoarte ș.a. Publicațiile unor nume sonore în domeniu precum și din domenii conexe pot fi lecturate parțial sau integral în arhiva digitală a

BM: Anatol Ciocanu, Renata Verejanu, Constantin Tănase, Lidia Kulikovski, Maria Vieru-Ișaev, Valentina Butnaru, Vasile Badiu, Vlad Pohilă, Ninela Caranfil, Mariana Harjevschi, Maria Pilchin, Ion Vatamanu, Petru Cărare, Pavel Balmuș, Elena Tamazlăcaru, Larisa Ungureanu, Dumitru Crudu ș.a. Structura simplă și logică a repozitoriului contribuie la găsirea facilă și rapidă a conținuturilor digitale necesare.

Puncte forte	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Ediții tipărite vechi valoroase; • resurse unice ce reflectă istoria Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”; • ediții tipărite de colaboratorii Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”; • bibliotecari interesați de procesul de digitizare, creare de conținut digital; • bibliotecari-formatori dispuși să împartă cunoștințe, să livreze instruire pentru colegi; • platformă proprie de stocare și promovare a produselor digitale. 	<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea în proces a persoanelor nou angajate sau care nu au fost prezente la instruirile de creare a conținutului digital; • realizarea incorectă a proceselor de scanare, creare a conținutului digital (scanarea paginilor duble, scanarea la rezoluție incorectă, captarea imaginii din unghi greșit); • nerespectarea termenelor de scanare, planificarea deficitară a procesului de scanare la nivel de filială și stoparea procesului de scanare în favoarea altor activități, programe de bibliotecă („Provocarea verii” ș.a.); • oprirea procesului de scanare din motivul fluctuației de personal în cadrul filialelor; • lipsa unor scanere performante predestinate acestui scop; dispozitivele utilizate în bibliotecă pentru scanarea edițiilor sunt în mare parte din categoria tehnică obișnuită de birou MFU (printer, scanner, copiator); utilizarea continuă poate spori gradul de uzură și micșora durata de viață a acesteia; • deteriorarea edițiilor vechi, originalele selectate spre scanare fiind foarte fragile; • lipsa unui buget pentru investițiile necesare în procesul firesc de digitizare.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea în proiecte naționale și internaționale de digitizare în scopul obținerii unor cunoștințe și experiențe noi; • achiziționarea, în parteneriat, a echipamentului performant destinat digitizării în scopul eficientizării procesului de scanare, prelucrare; • studierea atitudinii utilizatorilor referitoare la conținuturile digitizate în scopul îmbunătățirii calității și diversificării scanărilor; • externalizarea procesului de scanare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Plecarea personalului format din bibliotecă are un impact negativ asupra ritmului de livrare a scanărilor, conținuturilor digitale noi; • înlocuirea anevoioasă și de durată a personalului cu experiență în digitizare, • necoordonarea planurilor de digitizare naționale și, respectiv, existența dubletelor în mediul on-line, pe varii platforme; • ratarea posibilităților de investiții prin proiecte și derularea procesului de digitizare doar în baza resurselor existente.

Tabelul 1. Analiza SWOT a procesului de digitizare la BM „B.P. Hasdeu”.

Concluzii si perspective

Digitizarea aplicată sistemului biblioteconomic reprezintă procesul de prezervare asistată tehnologic a unor ediții valoroase existente în instituțiile bibliotecare de divers nivel. La moment, doar Biblioteca Națională a Republicii Moldova deține echipament performant de scanare [12, pp. 27-30], disponibil în cadrul Centrului Național de Digitizare. Instituțiile biblioteconomice din țară pot deveni parte a procesului de digitizare cu ajutorul echipamentului tehnic existent în dotare sau pot apela la serviciile Centrului Național de Digitizare BNRM.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău, în perioada pandemică, a consolidat cunoștințele bibliotecarilor în domeniul digitizării, instruind personalul interesat de subiect și lansând o platformă proprie de stocare a produselor digitale. Conștientizând rolul și importanța digitizării, în promovarea imaginii bibliotecii în comunitate, în an aniversar, la împlinirea a 145 de ani de la fondare, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” se va putea lăuda cu conținuturi digitale disponibile utilizatorilor din orice colț al globului. Planul de acțiuni aniversare include și activități de promovare a lecturilor în format electronic, deja parte integrantă a noii realități mondiale moderne. Implicarea BM în cadrul unor proiecte reprezintă unica modalitate prin care ar fi posibilă achiziționarea echipamentului performant de scanare. Pe parcursul anului 2022, la BM vor continua eforturile de identificare și prezervare digitală a edițiilor valoroase existente în bibliotecă.

Referințe bibliografice

1. BORȘ, Veronica. Crearea, dezvoltarea și valorificarea conținutului digital în instituțiile infodocumentare din Republica Moldova. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 3/4, pp. 104-112. ISSN 1857-1476; [online] [citată 17.02.2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf
2. *Busola pentru dimensiunea digitală 2030: modelul european pentru deceniul digital* [online] [citată 18.02.2022]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52021DC0118>
3. CORGHENCI, Ludmila, DMITRIC, Ecaterina. Repozitoriul tematic național în biblioteconomie și științe ale informării – facilitator al cercetării în comunitatea bibliotecară. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 3/4, pp. 12-15. ISSN 1857-1476; [online] [citată

- 22.02.2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf
4. Digitizare. In: *DEX online* [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: <https://dexonline.ro/definitie/digitizare>
  5. Digitization. In: *[Standardul de statistică] ISO 11620:2014* [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: <https://www.iso.org/obp/ui/es/#iso:std:iso:11620:ed-3:v1:en>
  6. Digitization, digitalization, digital and transformation: the differences [online] [citat 23.02.2022]. Disponibil: <https://www.i-scoop.eu/digital-transformation/digitization-digitalization-digital-transformation-disruption/>
  7. Lege nr. 413 din 27.05.1999 a culturii [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108404&lang=ro
  8. Lege nr. 160 din 20.07.2017 cu privire la biblioteci [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120694&lang=ro
  9. Lege nr. 139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=95282&lang=ro
  10. Lege nr. 58 din 29.03.2012 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=22948&lang=ro
  11. *LibUnivCatalog MISISQ* [online] [citat 16.02.2022]. Disponibil: <http://primo.libuniv.md/>
  12. OSOIANU, Vera. Preistoria unui proiect cu țintă în viitor. GRANT oferit de Japonia prin Agenția Japoneză de Cooperare Internațională cu menirea de a îmbunătăți dotarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova cu echipamente de digitizare. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 3/4, pp. 27-30. ISSN 1857-1476; [online] [citat 22.02.2022]. Disponibil: http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4_2020.pdf
  13. *Programul Europa digitală 2021-2027* [online] [citat 18.02.2022]. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A52018PC0434>
  14. *Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”: Catalog 2007-2011* [online] [citat 18.02.2022]. Disponibil: https://issuu.com/bibliotecahasdeu/docs/catalog_finall
  15. *Publicațiile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”: Catalog 2012-2019* [online] [citat 18.02.2022]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/119/Catalog%20Publicatii%20BM.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
  16. *Raport Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” 2021* [online] [citat 22.02.2022]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/handle/123456789/353>

17. *Shaping Europe's digital future* [online] [citată 18.02.2022]. – Disponibil: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en_4.pdf
18. SILIVESTRU, Diana, GULCO, Natalia. EUROPEANA devine prietenul cultural al elevilor și profesorilor din Republica Moldova. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 1/2, pp. 84-88. ISSN 1857-1476; [online] [citată 22.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%201-2%202020.pdf>
19. SILIVESTRU, Diana. Valorificarea patrimoniului cultural documentar prin proiecte de digitizare. In: *Magazin bibliologic*. 2019, nr. 1/2, pp. 9-13; [online] [citată 17.02.2022]. Disponibil: http://37.233.63.203/bitstream/handle/123456789/982/Silivestru_Valorificarea.pdf?sequence=1&isAllowed=y
20. STANCA, Sorina. Proiectul EUROPEANALOCAL în România. In: *BiblioPolis*. 2010, nr. 3, pp. 31-37; [online] [citată 16.02.2022]. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/182/BiblioPolis%202010_3.pdf?sequence=1&isAllowed=y
21. STAVER, Mihaela. Repozitoriile instituționale – componentă esențială în sistemul de comunicare științifică. In: *Magazin bibliologic*. 2018, nr. 1/2, pp. 104-112; [online] [citată 21.02.2022]. Disponibil: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/68809
22. *Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”* [online] [citată 21.02.2022]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=49441&lang=ro
23. TĂNASE, Viorel Iulian, PARASCHIV, Ruxandra Victoria. *Digitizare, Digitalizare și Transformare Digitală* [online] [citată 16.02.2022]. Disponibil: <https://rb.gy/rwgdhl>
24. TOSTOGAN, Aliona. Proiectul „Salvgardarea hrisoavelor basarabene din perioada țaristă (1812-1917)”: Scop, implementare, impact. In: *Magazin bibliologic*. 2020, nr. 1/2, p. 8. ISSN 1857-1476; [online] [citată 16.02.2022]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/MB%203-4%202019.pdf>
25. *The UNESCO/PERSIST Guidelines for the Selection of Digital Heritage for Long-Term Preservation*. Edition II [online] [citată 18.02.2022]. Disponibil: <https://rb.gy/2uu5ek>

A SCRIE DE MÂNĂ SAU ÎN FORMAT DIGITAL: DIN CULISELE ACTIVITĂȚII DE CERCETĂTOR

*Maria PILCHIN,
scriitoare*

Într-o lume a noilor tehnologii, cercetătorul își pune, la un moment dat, întrebarea: „Eu cum scriu? De mână sau în format digital? Cu stiloul sau cu tastatura?”

Tastarea textului este, cu certitudine, mult mai comodă și mai eficientă! Ea economisește timp, așa cum putem oricând schimba locul cuvintelor, al enunțurilor, fără a rescrie pagini întregi. Ea conține un beneficiu major – programele de spelling, posibilitatea de a distribui, de a imprima și a multiplica. Scrisul numeric e rapid, eficient, standardizat. Posibilitățile de tehnoredactare, dicționarele și bazele de date de tot felul la care este conectat acest tip de scriere pare să încline balanța înspre digital. Lucrurile însă niciodată nu sunt atât de simple și la suprafață. Horia Roman Patapievici își subintitula cartea *Omul recent* cu o întrebare: „Ce se pierde atunci când ceva se câștigă?”. Ne întrebăm și noi. Mai e nevoie de scrisul de mână? Un cercetător ce simte, ce zice în acest sens?

La Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” avem câteva secții ale căror activitate se referă nemijlocit la scris, redactare, elaborare de bibliografii, comunicate de presă, texte utile formării și instruirii bibliotecărești. Este vorba despre Secția Studii și cercetări, Secția Activitate editorială, Secția „Memoria Chișinăului”, Campusul Competențelor și Secția Promovare și comunicare. Cum scriem, cercetăm, formăm, informăm la BM? Mai scriem de mână sau doar în format digital?

Să nu uităm că uneori și scrisul de mână poate fi digital. Mă refer la aplicația DigiMemo, care transformă scrisul de mână în text numeric, și la Tabla electronică interactivă pe care poți scrie de mână. Să nu credem că producătorii de dispozitive și de tehnologii sunt ignoranți în acest sens. Există studii

---

Scrisul la tastatură presupune o activitate neuronală mai lentă. Scrisul fizic pe hârtie activează zonele din ambele emisfere cerebrale care răspund de gândirea critică, limbaj conștient și memorare. Se produce o stimulare și o provocare mentală a funcțiilor de dezvoltare mnemonică și a celor cognitive.

---

serioase și aplicate cu privire la scrisul de mână, care sunt utilizate în producerea unor gadgeturi precum S Pen-urile (a se vedea ultimele variante de Samsung Galaxy), stylus-urile (se mai numesc și Smartpen) pentru laptop (a se vedea Lenovo Yoga Book) sau tabletele grafice atât de utile pentru designerii web în activitatea lor profesională. Smartpen-urile arată ca un stilou ordinar cu capac. Ele sunt foarte bune la recunoașterea scrisului de mână. Nu e nevoie să fie conectate la un computer sau smartphone. Documentele pot fi salvate în cloud. Problema este că ele încă nu sunt disponibile și în limba română.

Care însă sunt beneficiile scrisului clasic de mână pe hârtie? Mai e nevoie de el? Unele state au renunțat la el în sistemul de învățământ. E chiar o chestie vetustă? Ce spun savanții despre actul fizic al scrierii?

Scrierea cu pixul facilitează reținerea informației puse pe hârtie, așa cum ajută la transmiterea unor neurosemnale de la mână la creier, ținând de memoria motorie. În 2014, a fost publicat un studiu, în *Psychological Science*, din care aflăm că notițele făcute digital nu sunt reținute la fel de bine ca cele scrise de mână. Aceasta ține de percepția informației la nivel de concepte. Scrisul de mână presupune un circuit neuronal activat. Se produce o stimulare mentală a creierului.

Or, scrisul pe calculator este mai eficient pentru a transcrie textul unei cercetări, decât a-l elabora în varianta lui inițială. În prima variantă, avem nevoie de o scriere mai lentă, care ar activa abilitățile noastre de a analiza, sintetiza, de a aduce argumente. Scrisul la tastatură presupune o activitate neuronală mai lentă. Scrisul fizic pe hârtie activează zonele din ambele emisfere cerebrale care răspund de gândirea critică, limbaj conștient și memorare. Se produce o stimulare și o provocare mintală a funcțiilor de dezvoltare mnemonică și a celor cognitive.

Marc Seifer, celebru caligraf și grafolog, invocă mai multe motive de ce nu ar trebui să aruncăm stiloul din mână. În primul rând, el scoate în evidență mișcarea care lipsește în scrisul electronic, unde doar apăsăm, fără a produce acele rotații și manevre pe care le solicită caligrafia. Scrisul manual stimulează discernământul cognitiv și creativitatea. A scrie de mână înseamnă a crea forme originale, înseamnă a recrea mereu alfabetul propriei limbi într-o manieră proprie, individualizată. Așa de parcă întreaga istorie a cunoașterii umane încapă în felul individual de a rotunji litere, de

a construi lexeme, enunțuri, fraze, texte. Iată de ce mulți scriitori preferă să scrie de mână, chiar dacă există de mult mașini de dactilografiat și computere.

Medicul Virginia Beringer sublinia faptul că „atunci când alegi metoda tradițională de scris, folosești mâna pentru a forma litere și a le conecta, activitate ce implică creierul mult mai activ în proces. Tastarea, pe de altă parte, implică doar selectarea literelor prin apăsarea unor taste identice”.

Din propria experiență: ele nu se exclud, ci se completează. Notițele mi le fac de mână, prima variantă a textului o fac de mână (pe hârtii galbene), apoi trec la scrierea digitalizată, bucurându-mă de facilitățile și dotările sale electronice. Există diferite trucuri, șmecherii cu care ne „amăgim” creierul, perfecționismul și frica de a scrie. Eu, spre exemplu, am descoperit așa o stratagemă: dacă doresc să scriu despre o carte sau un eveniment, postez pe Facebook, scriu ceva mic, fără mari pretenții, dar în acel text inserez conceptul, ideea. După aceasta pornesc de la acea postare. Uneori am realizat astfel studii în jur de 20 de pagini. Este un fel de spargere a gheții mintale. Este și o formă de sondaj ideatic, în cazul în care apar comentariile, like-urile, distribuiri. În acest sens, scrisul electronic este un instrument mai mult decât util. Și totuși, elaborarea unui studiu sau articol presupune solitudinea cercetătorului, setul de fișe cu notițe, textul scris pe hârtie, căci ele asigură acea „măcerare” cognitivă și ideatică de care are nevoie un cercetător. Este și o chestiune importantă pentru redactare, care se produce în câteva rânduri, și aici mă refer la acele procese neuronale pe care le presupune o redactare. Procese care țin de timp, de lecturi repetate, de invitarea unui ochi străin, adică a unui redactor care nu este aceeași persoană cu autorul. Toate aceste manevre cu textul presupun scrisul de mână. La începuturi, dar și atunci când lucrăm cu textul digital. Redactarea presupune neapărata lui imprimare, pentru ca redactorul să intervină cu notițele sale de mână, căci aceasta readuce în ecuație spiritul lui critic (redactorul tematic sau de specialitate), atenția (redactarea de mână a textului imprimat presupune o durată în timp,

---

Există diferite trucuri, șmecherii cu care ne „amăgim” creierul, perfecționismul și frica de a scrie. Eu, spre exemplu, am descoperit așa o stratagemă: dacă doresc să scriu despre o carte sau un eveniment, postez pe Facebook, scriu ceva mic, fără mari pretenții, dar în acel text inserez conceptul, ideea. După aceasta pornesc de la acea postare.

---

o interacțiune tactilă cu textul), identificarea greșelilor (lector și corector). În acest sens, un prieten imanent al unui redactor este imprimanta.

Un cercetător este mereu conștient de aceasta. Procesul de lucru asupra unui text nu poate și nu trebuie să ignore aceste etape. Așa cum, de cele mai multe ori, autorul unui studiu științific este și autor, și lector, și corector și redactor. A trece prin scrisul de mână, scrisul la tastatură, (tehnoredactare electronică, imprimare, lectură, corectură, redactare de mână a stilului, introducerea corecturii etc. – toate sunt strict necesare. Aceasta presupune calitatea, aceasta asigură performanța.

EVALUAREA BIBLIOTECII MUNICIPALE „B.P. HASDEU”

*Tatiana COȘERI,
director adjunct BM*

Instituirea unui sistem de evaluare este condiționată de schimbările esențiale ale rolului și responsabilităților semnificative ale bibliotecilor publice din Republica Moldova în comunitățile deservite. Sistemul oferă o imagine obiectivă asupra activității bibliotecilor. Axat pe calitate și performanță, apreciază valoarea și importanța acestora.

Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice a fost aprobat de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării la 07 octombrie 2020. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova a fost publicată pe 23 octombrie 2020, în *Monitorul Oficial* (nr. 272-277, art. 887)¹.

Documentul a fost elaborat în conformitate cu o serie de acte normative în vigoare:

- Legea cu privire la biblioteci nr. 160 din 20 iulie 2017 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 301-315, art. 529), prevederile art. 13 alin. (4), care prevede evaluarea obligatorie a bibliotecilor o dată la cinci ani și încadrarea lor în diferite categorii de evaluare; inițiativa are ca scop aprecierea și stabilirea nivelului de corespundere a activității bibliotecii cu criteriile minime de bază și specifice aprobate în vederea certificării categoriilor (superioară, I, II, III, IV);
- Legea privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar nr. 270/2018 din 23.11.2018 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 441-447, art. 715); Anexa nr. 8. Grupul ocupațional „Cultură, tineret și sport (F)”, Note, punct 1 (p. 41);

¹ Textul integral al Regulamentului este disponibil: Regulamentul privind evaluarea bibliotecilor publice : [aprob. prin ordinul nr. 747 din 07 octombrie 2020 al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării]. In: Monitorul oficial al Republicii Moldova. 2020, nr. 272-277, pp. 51-65. Idem în lb. rusă; Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=123623&lang=ro

- Hotărârea Guvernului nr. 1231/2018 din 12.12.2018 cu privire la condițiile de salarizare a personalului din unitățile bugetare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2018, nr. 480, art. 1310).

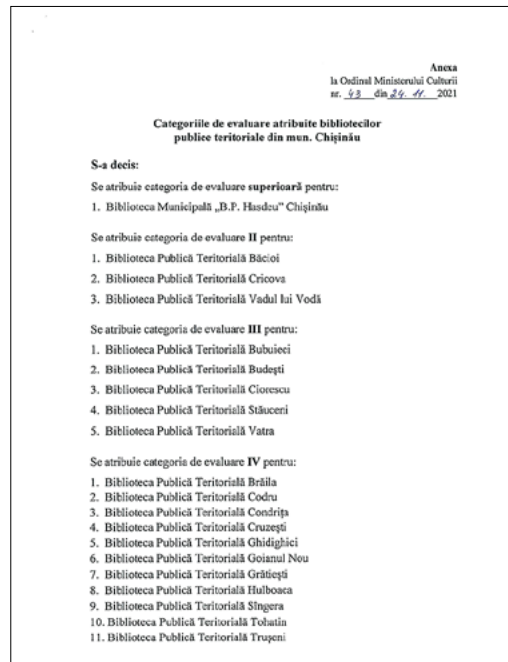
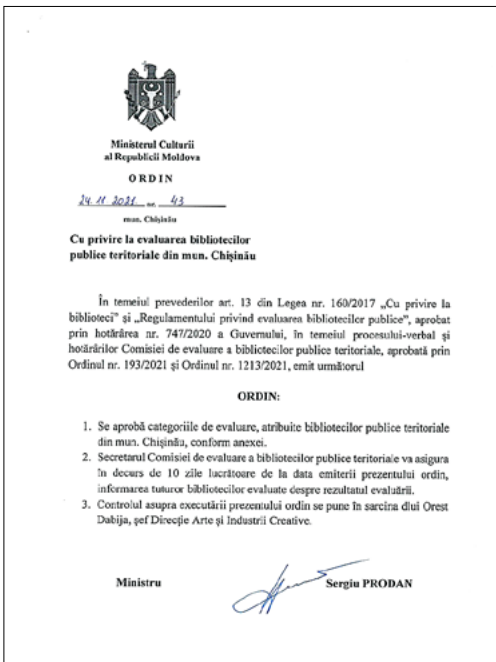
Regulamentul determină un cadru normativ unitar pentru realizarea procedurii de evaluare a bibliotecilor publice printr-un ansamblu de criterii minime de bază și specifice, finalizată cu atribuirea unui calificativ. Fiind structurat în 4 capitole, 55 de articole și 7 anexe, documentul reflectă integral conceptul complex de evaluare a bibliotecilor publice în contextul managementului calității.

Modelul dat de evaluare ajută bibliotecile publice să realizeze un audit al modului de funcționare și să stabilească unde pot fi aduse îmbunătățiri.

Pe parcursul anului 2021, evaluarea a fost în centrul atenției. Bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova au fost evaluate cu scopul de a aprecia și de a stabili nivelul de corespundere a activității acestora cu criteriile minime de bază și specifice aprobate, în vederea certificării categoriei bibliotecii.

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a elaborat un plan de acțiuni cu privire la realizarea procesului de evaluare. Cele mai esențiale etape au fost:

- informarea echipei Bibliotecii Municipale despre prevederile *Regulamentului privind evaluarea bibliotecii publice*;
- examinarea cerințelor pentru criteriile minime obligatorii și pentru criteriile specifice pe diferite domenii de evaluare;
- analiza cadrului normativ, strategic și de reglementare al bibliotecii;
- elaborarea *Nomenclatorului informației documentate interne*;
- întocmirea *Procedurii de sistem privind elaborarea informațiilor documentate*;
- repartizarea sarcinilor pentru completarea portofoliului de evaluare;
- completarea portofoliilor cu dovezi, informații;
- discutarea și aprobarea portofoliilor de evaluare;
- prezentarea portofoliilor de evaluare Comisiei de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale;
- susținerea interviurilor inițiate de Comisia de evaluare a bibliotecilor publice teritoriale.

*Ordinul nr. 43 din 24.11.2021 al Ministerului Culturii al Republicii Moldova
 cu privire la evaluarea bibliotecilor publice teritoriale din mun. Chișinău.*

Cele șapte portofolii de evaluare au fost completate cu dovezi în baza unui ansamblu de criterii minime și specifice:

- *patru criterii minime obligatorii* pentru evaluarea bibliotecilor publice: *cota de atragere a membrilor comunității la bibliotecă; colecții și resurse informaționale variate, corespunzătoare profilului comunității; impactul serviciilor care sunt dezvoltate conform necesităților membrilor comunității; eficiența utilizării bugetului și dezvoltarea parteneriatelor;*
- *șase criterii specifice pe diferite domenii de evaluare:*

A – contextul organizațional: cadrul strategic și directiv, de reglementare, normativ și tehnologic; proiecte/inovații; parteneriate cu acord; voluntariat; instrumente de comunicare; evidență și raportare; membru al comisiilor/grupurilor de lucru;

B – resurse informaționale: acces liber la colecții; catalogul bibliotecii; dezvoltarea colecțiilor; gestionarea colecțiilor;

C – utilizatori și servicii: varietatea/diversitatea serviciilor; rata de atragere a utilizatorilor la servicii; promovarea serviciilor;

D – cercetare: varietatea activităților științifice; publicații; comunicări;

E – formare profesională continuă: cercetarea necesităților de formare profesională continuă a bibliotecarilor; oferta educațională; instruirea bibliotecarilor;

F – facilități, dotări, buget și finanțare: localul bibliotecii; echipament; acces, securitate; eficiența utilizării bugetului; extinderea bugetului (surse extrabugetare) prin proiecte, echipament, tehnologii, mobilier, voluntariat, activități de advocacy etc.

Fiecare domeniu de evaluare a fost apreciat prin:

- I. *criterii:* standarde minime de calitate care reflectă exigențele față de bibliotecă;
- II. *indicatori:* instrumente de măsurare care pun în evidență caracteristicile criteriilor prin 3 modalități: *produs/serviciu, valori de referință, indicatori de performanță*. Valorile de referință indică cerințele minime obligatorii pentru bibliotecă, fiind accentuate prin cea mai mică cifră. Indicatorii numerici mari caracterizează instituțiile cu impact avansat. Datele au fost reflectate prin două modalități: pentru perioada de 5 ani în baza rezultatelor anuale și per an. La rândul său, rolul indicatorilor este de a:
  - a) orienta bibliotecile publice în autoevaluarea activității cu scopul de a-și aprecia propriile rezultate și performanțe în mod independent precum și pentru a identifica domeniile în care să corecteze sau să-și îmbunătățească performanțele;
  - b) institui un cadru comun de referință pentru asigurarea performanței și pentru evaluare;
- III. *conformitate:* puncte acordate pentru gradul de realizare a indicatorului. Fiecărui criteriu specific de evaluare îi revine un set de indicatori cuantificați cu valori numerice de la 2 la 5, ce indică nivelul de eficiență a bibliotecii: 5 – *avansat*, 4 – *dezvoltat*, 3 – *mediu*, 2 – *elementar*;
- IV. *sursele ce confirmă veridicitatea datelor:* dovezile punctajului atribuit prin indicarea titlului documentului/sursei, paginii și/sau linkului la varianta electronică.

În conformitate cu grila de punctaj total acumulat, Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” i s-a atribuit *calificativul excelent – categoria superioară*. Scorul dat a furnizat date despre progresele Bibliotecii Municipale în perioada 2016-2020, evidențiind eficiența și zonele de îmbunătățire. Categoria de evaluare se ia în calcul la salarizarea personalului bibliotecii în conformitate cu

prevederile legislative cu privire la salarizarea personalului din unitățile bugetare.

Dovezile au fost ușor de identificat și de colectat grație unui management bine coordonat și axat pe rezultate. Întâi de toate, echipa s-a focusat pe măsurarea activității și pe analiza de ansamblu în baza valorilor de referință specifice, evaluarea devenind în așa mod valoroasă în validarea managementului intern al bibliotecii, contextului și culturii organizaționale. Treptat, evaluarea s-a transformat în măsurarea impactului. Aceasta a făcut posibilă examinarea activității bibliotecii prin prisma utilității și disponibilității.

Prin procesul de evaluare, Biblioteca Municipală a scos în evidență propriile rezultate și performanțe racordate la un cadru comun de referință, a conștientizat plus valoarea sa adusă pentru comunitatea chișinăuiană, a identificat domeniile ce necesită îmbunătățiri și direcțiile viitoare de dezvoltare.

Prin procesul de evaluare, Biblioteca Municipală a scos în evidență propriile rezultate și performanțe racordate la un cadru comun de referință, a conștientizat plus valoarea sa adusă pentru comunitatea chișinăuiană, a identificat domeniile ce necesită îmbunătățiri și direcțiile viitoare de dezvoltare.

ROBOTICA LA BIBLIOTECA MUNICIPALĂ „B.P. HASDEU”

*Gabriela BULDUMA,
Secția Tehnologie Informației,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

Rezumat: Articolul relevă eforturile Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” de a populariza cunoștințele referitoare la robotică în cadrul comunității chișinăuene prin intermediul instruirilor de robotică, din gama serviciilor IT Connect Plus, pe parcursul anilor 2018-2022. De asemenea, în articol sunt evidențiate rezultatele sesiunilor de robotică, organizate săptămânal în cadrul a șapte filiale ale BM „B.P. Hasdeu” („Alba Iulia”, „Ovidius”, „Transilvania”, CAIE, „Târgu-Mureș”, „Liviu Rebreanu”, Biblioteca Centrală), prestarea serviciului de robotică în perioada pandemică, sesiunile de robotică pentru bibliotecari și perspectivele instruirilor de robotică în bibliotecă.

Cuvinte-cheie: robotică, Connect Plus, instruiți, bibliotecă, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, LEGO WeDo, Mindstorms EV3, Makeblocks.

În conformitate cu definițiile incluse în DEX, robotica reprezintă „un domeniu pluridisciplinar al științei și tehnicii care studiază proiectarea și tehnica construirii sistemelor mecanice sau mixte și a roboților, în scopul înlocuirii totale sau parțiale a omului în procesele tehnologice, în acțiunea asupra mediului înconjurător” [16].

Conform altor opinii, robotica este „o ramură a tehnologiei ce se ocupă cu proiectarea, construcția, operarea și uzul roboților” [17], „industria legată de ingineria, construcția și exploatarea roboților” [13], un domeniu complex ce combină sfere tehnologice precum: design, electronică și programare.

Potrivit Federației Internaționale de Robotică, sfera roboticii reprezintă un domeniu de viitor, în continuă dezvoltare, iar rolul crucial al roboților în diverse sfere ale vieții economice, culturale, sociale, este indiscutabil. În acest context, la nivel mondial, se atestă un deficit continuu de specialiști în domeniu, instruirile referitoare la robotică fiind indispensabile lumii moderne.

În prezent, în Republica Moldova, cunoștințele de bază de robotică pot fi obținute ușor, accesând oferta de servicii prestate comunității de către bibliotecile din capitală, sau din diverse colțuri ale țării (Rezina, Telenești, Ungheni, Cahul, Drochia, Căușeni, Orhei, Cricova, Criuleni), ori cursurile propuse de către diverse companii specializate. În orașul Chișinău instruirile de robotică pot fi accesate atât în biblioteci (de exemplu, la Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” [4] și în rețeaua Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”), cât și în centre de creație precum ARTICO, Tekwill Academy Kids, ImpacT Academies, Robocode Moldova [3] ș.a. Principalele diferențe între cursuri fiind prețul și subiectele incluse în agenda de curs. Instruirile de robotică din biblioteci sunt gratuite.

Primii roboți în rețeaua BM „B.P. Hasdeu”

Orientarea spre robotică a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” a avut loc cca cinci ani în urmă, când, cu susținerea primarului general interimar al municipiului Chișinău, au fost achiziționate câte 10 seturi de robotică de tipul Makeblocks Ultimate și Mindstorms EV3. Începând cu a doua jumătate a anului 2018, filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au inclus serviciul „Robotica în bibliotecă” în oferta de servicii disponibile comunității chișinăuiene. Instruirile de robotică – parte a unei game

variate de servicii IT Connect Plus, erau prestate inițial în filialele „Transilvania”, „Târgu-Mureș”, Centrul Academic Internațional Eminescu și Biblioteca Centrală. Bibliotecarii-formatori – Călin Petrea, Andrian Bocancea, Adelina Chicerman și Maria Stratu din filialele deținătoare de seturi de robotică Makeblocks Ultimate și Lego Mindstorms EV3 – și-au format abilitățile în cadrul unui training oferit de programul Novateca și Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”. Printre subiectele studiate de beneficiarii serviciului, copiii de vârstă 10+ ani, se numărau: informații despre senzori (tactil, ultrasonic, color, Gyro), programarea roboților cu ajutorul calculatorului și a telefonului, mișcarea robotului în perimetrul unui pătrat ș.a.

Începând cu a doua jumătate a anului 2018, filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au inclus serviciul „Robotica în bibliotecă” în oferta de servicii disponibile comunității chișinăuene.

În scopul promovării instruirilor de robotică, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, în parteneriat cu Direcția Generală Educație, Tineret și Sport a Consiliului municipal Chișinău (DGETS), a lansat campania „Caravana roboților” [2], desfășurată în 51 de grădinițe din cele cinci sectoare ale Chișinăului. Caravana roboților a avut drept scop familiarizarea copiilor de vârstă preșcolară cu roboțtii. Aceste întâlniri facilitate de bibliotecari au oferit copiilor ocazia de a interacționa cu roboțtii proiectați și construiți în cadrul instruirilor de robotică de la BM „B.P. Hasdeu”.

Subiectele studiate în cadrul sesiunilor de robotică, cunoștințele și performanțele obținute de participanți au permis participarea unor echipe [5], reprezentante ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, în anii 2019-2020, la competiția națională Robo Liga Bibliotecilor [11], organizată anual de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” și Secția Națională IBBY cu susținerea Ministerului Educației Culturii și Cercetării. În septembrie 2019, Echipa Hasdeu, la Robo Liga Bibliotecilor 2019, constituită din Lucian Savac, Erica Pleșca, Augustina Borșevici, antrenor Andrian Bocancea și asistent Valentina Burcovschi, a obținut premiul special pentru cel mai amuzant robot. În decembrie 2020, echipa „Robo Warriors” (Biblioteca „Transilvania”), condusă de Marius Martânenko, a cules laurii concursului Robo Liga Bibliotecilor 2020: medalii, 4 seturi Lego și Premiu special pentru cel mai bun spirit de echipă.

La finele anului 2019, prin eforturile administrației bibliotecii, a bibliotecarilor, voluntarilor și liceenilor interesați de subiect, instruirile de robotică au fost extinse, fiind prestate și în filialele „Ovidius”, „Alba Iulia” și „Liviu Rebreanu”, deținătoare de seturi de robotică WeDo destinate copiilor de 7-10 ani.

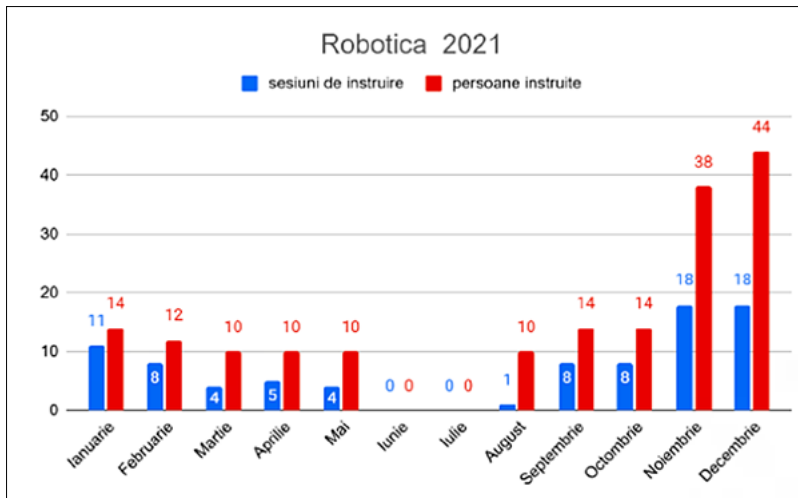
Competențele obținute de participanții la serviciul „Robotica la bibliotecă” au fost utilizate în cadrul campionatului intern al BM „B.P. Hasdeu” [1], organizat la 28 februarie 2020. Campionatul BM a inclus două probe: elaborarea designului robotului pe hârtie și prezentarea lui și crearea robotului conform designului și sarcinii prestabilite. Echipele participante erau formate atât de băieți, cât și de fetițe interesate de domeniul roboticii. În cadrul acestui campionat, tinerii și ambițioșii chișinăuieni – Lucian Suvac, Dragoș Țigănaș, Mihail Pilchin, Damian Bîrliba, Daniela Braga, Bianca Bîrliba, Alexei Sidorencu, Alexei Țurcanu, Petru Cojocaru, Caterina Dobândă, Constanța Timuș, Valeria Javelea, Evelina Timuș, Doroteia Rusu – au acumulat emoții pozitive, au gândit creativ în procesul de proiectare a roboțelilor și au experimentat trăirile unei competiții adevărate.

Perioada pandemică

Circumstanțele pandemice survenite în 2020 au influențat negativ prestarea serviciului de robotică la nivel de rețea. Noua realitate, noile condiții de muncă, fluctuația resurselor umane, închiderea temporară a filialelor aflate în regim de carantină au avut drept consecință diminuarea provizorie a interesului pentru instruirile de robotică, în 2020 fiind prestate 72 sesiuni pentru 182 persoane.

Anul	2018	2019	2020	2021
Sesiuni	62	211	72	85
Persoane instruite	222	572	182	176

În pofida tuturor impedimentelor, serviciul Robotica la bibliotecă a fost activ și în anul pandemic 2021. Analizând datele statistice disponibile, constatăm că au fost organizate 85 sesiuni de robotică pentru 176 persoane, iar cel mai înalt număr de sesiuni, inclusiv cel mai mare număr de persoane instruite pe parcursul anului 2021, la nivel de rețea, a fost înregistrat în luna decembrie. Aceste date confirmă menținerea interesului comunității chișinăuene pentru instruirile de robotică din bibliotecă.

Sesiuni de robotică pentru bibliotecari și perspectivele instruirilor de robotică în biblioteci

Sesiunile de robotică organizate săptămânal în cele șapte filiale ale BM „B.P. Hasdeu” – „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Transilvania”, CAIE, „Târgu-Mureș”, „Liviu Rebreanu”, Biblioteca Centrală, – amplasate în toate sectoarele urbei, oferă copiilor posibilitatea de a gândi creativ, de a lucra în echipă, de a învăța programare și de a construi roboți.

Descriind sesiunile de robotică din biblioteci, ar fi incorect să afirmăm că acestea se reduc la asamblarea și programarea unui robot. De fapt, participanții, în proces, creează o poveste, dau viață unei istorii în care personajul principal – robotul – primește un nume, execută diverse operațiuni și are o misiune concretă la fiecare întrunire: spre exemplu, livrează un colet, respectând un traseu prestabilit, comunică prin semne, simboluri, gesturi ori sunete, execută mișcări ritmice de dans, sau imită acțiuni din împrejurări reale cotidiene. Esența sesiunilor de robotică constă și în înțelegerea utilității practice a cunoștințelor referitoare la roboți. Un rol considerabil, în acest context, îl deține formatorul, bibliotecarul/voluntarul care este alături de participanții la sesiunile de robotică din momentul în care kit-ul de piese răzlețe devine un robot, până în momentul în care robotul capătă contur bine definit și duce la îndeplinire misiuni complexe.

Implicarea personalului de bibliotecă recent angajat și a voluntarilor în procesul de prestare a instruirilor de robotică, a evidențiat necesitatea organizării unor instruirii de robotică pentru

formatorii BM. Astfel, în perioada noiembrie 2021 – ianuarie 2022, bibliotecarii și voluntarii, responsabili de servicii IT din gama Connect Plus, din filialele „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Transilvania”, CAIE, „Târgu-Mureș”, Biblioteca Centrală a BM „B.P. Hasdeu”, au participat la 14 sesiuni de robotică organizate de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

Descriind sesiunile de robotică din bibliotecă, ar fi incorect să afirmăm că acestea se reduc la asamblarea și programarea unui robot. De fapt, participanții, în proces, creează o poveste, dau viață unei istorii în care personajul principal – robotul – primește un nume, execută diverse operațiuni și are o misiune concretă la fiecare întrunire: spre exemplu, livrează un colet, respectând un traseu prestabilit, comunică prin semne, simboluri, gesturi ori sunete, execută mișcări ritmice de dans, sau imită acțiuni din împrejurări reale cotidiene.

Scopul sesiunilor de robotică pentru bibliotecari a fost asimilarea și sporirea cunoștințelor practice de lucru cu roboții LEGO WeDo, Mindstorms EV3 și Makeblocks. La sesiuni au participat atât bibliotecari cu experiență în prestarea serviciilor de robotică, cât și novici. Bibliotecarii au învățat să asambleze un robot de la zero, să determine acțiunile și comportamentul robotului, să definitiveze creativ robotul, să programeze și să prezinte robotul, dar și noțiuni specifice de robotică, inclusiv sugestii de planificare și metodică predării sesiunilor de robotică.

Bibliotecarii, în filialele cărora se găsesc kit-urile de robotică LEGO WeDo, au creat și au programat, în timpul sesiunilor de robotică pentru bibliotecari, roboții de tip: Omidă, Macara, Gorilă ș.a., astfel fiind ei înșiși în postura de învățăcei și experimentând emoțiile oferite de proces, dar și analizând diverse metode de îmbunătățire a instruirilor. Construcția acestui tip de roboți presupune obligatoriu o parte creativă, moment în care participantul la instruire realizează o porțiune a robotului în baza unei imagini.

Deținătorii de kit-uri de robotică Mindstorms EV3 au asamblat și programat Robotul Educator, utilizând atât opțiunile de programare cu ajutorul butoanelor, cât și opțiunile de programare cu ajutorul PC. În timpul sesiunilor, robotul creat de bibliotecari a urmat diverse traiectorii: o linie dreaptă din punctul A în punctul B, un triunghi sau un dreptunghi, a determinat culori și obstacole, iar uneori chiar a transmis mesaje de salut și de dragoste pe ecran.

Tot în cadrul sesiunilor de robotică pentru bibliotecari, a fost asamblat și un model de robot din kit-ul Makeblocks Ultimate,

programarea căruia a fost realizată cu ajutorul aplicației specifice de pe smartphone.

Ghidul bibliotecarilor în cadrul acestei experiențe de învățare a fost formatorul Andrian Bocancea. Iată câteva din impresiile participanților:

*Viorica MORARU,
Filiala „Ovidius”*

Fiecare instruire e o nouă oportunitate de a ne dezvolta și de a progresa. Sesiunile de robotică, la care am participat, se includ în acest clasament al exersării și îmbunătățirii abilităților de rezolvare a problemelor cu suportul WeDo 2.0. Aprofundarea cunoștințelor existente despre setul LEGO, cum ar fi: elementele de bază, părțile componente și buna funcționare a roboților, panoul cu blocuri de informație, asamblarea și programarea propriu-zisă a roboților au contribuit nemijlocit la crearea unui nou plan de lucru cu potențialii utilizatori. Fapt ce bucură și creează noi perspective de abordare a serviciului „Robotica la bibliotecă”.

*Dumitru MORARU,
Filiala „Târgu-Mureș”*

A fost ceva necunoscut pentru mine. Eram uimit că copiii de 6-12 ani pot face roboți, chiar și complicați. Când am început să construiesc primul robot, eram puțin confuz și lent, însă ulterior am progresat, mă mișcam mai repede. Acest proces mi-a dezvoltat atenția, logica, dar și creativitatea. Mi-au plăcut sesiunile de construire a robotului de tip WeDo, simplu și rapid. Eu am făcut cel mai complicat tip de robot – Makeblock. Acest robot e capabil să îndeplinească multiple funcții interesante. Pot spune că a meritat efortul, am salvat rezultatul muncii.

*Claudia CIOBANU,
Filiala „Alba Iulia”*

Mi-au plăcut sesiunile de robotică. Roboții WeDo m-au cucerit. Participarea la instruirile de robotică pentru bibliotecari a fost o experiență unică, utilă și interesantă. Copiii ce frecventează Filiala „Alba Iulia” vor fi pur și simplu încântați să descopere acești roboți veseli și plini de culoare în cadrul instruirilor noastre de robotică.

*Felicia ZABOROT,
Biblioteca Centrală*

Am rămas entuziasmată de instruirile cu roboții, organizate pentru bibliotecarii ce vor presta serviciul „Robotica la bibliotecă”. A fost ceva nou pentru mine, dar am încercat să sparg gheața și să intru

în esența și în ritmul celor mai experimentați. De fapt, cred că este o temă destul de actuală, mai ales pentru copii și adolescenți. M-am simțit bine la instruire, atmosfera fiind una relaxată, confortabilă. La început, nu eram foarte sigură că mă voi descurca, însă, cum se zice, mereu trebuie să continui să aflu ceva nou, pentru ca să te poți dezvolta atât pe plan intelectual, cât și profesional.

*Adelina CHICERMAN,
CAIE*

Cele mai interesante sesiuni pentru mine au fost cele dedicate programării. Copiilor ce vin la Centrul Academic Internațional Eminescu, de obicei, le plac primele ore de instruire, când au misiunea de a construi propriul robot. De asemenea, sunt foarte încântați atunci când organizăm competiții, în cadrul cărora roboții trebuie să execute diverse sarcini. Copiii așteaptă cu drag fiecare instruire de robotică, deoarece sesiunile noastre sunt atât educative, cât și distractive.

*Stela RUSU,
Filiala „Transilvania”*

Biblioteca Transilvania dispune de șase seturi de Lego Mindstorms EV3, cu ajutorul cărora noi oferim cititorilor cunoștințe de bază despre robotică. Sesiunile de instruire pentru bibliotecari au fost foarte utile, deoarece în cadrul acestora am discutat elemente de metodică predării, ce ne-au ajutat să înțelegem și să perfecționăm felul în care instruiem copiii, cum le arătăm ce este un robot la modul distractiv, cum le trezim interesul pentru programarea roboților, cum îi învățăm să fie organizați în procesul de lucru cu roboții ș.a.

În urma acestei experiențe de învățare, participanții sesiunilor de robotică pentru bibliotecari au reprojecțat agenda [7] instruirilor de robotică din bibliotecă, incluzând subiecte și metode noi, menite să satisfacă nevoia de cunoaștere a utilizatorilor și să suscite interesul pentru domeniul roboticii. Noua agendă va fi disponibilă comunității chișinăuene, interesate de subiect, din primăvara anului 2022.

Iată câteva păreri ale părinților copiilor ce au frecventat instruirile de robotică din Filialele BM „B.P. Hasdeu”:

Natalia PANFIL-PREGUZA

Clubul de robotică are impact pozitiv asupra copiilor noștri. Le dă cunoștințe elementare de robotică și programarea roboților. Le arată copiilor că există profesii tehnice unde este necesitate de cunoștințe în domeniul roboticii, iar viitorul tinde spre robotizare și

automatizare. De asemenea, îi învață să ia decizii de sine stătător, să lucreze în grup, să se ajute și să se completeze reciproc.

Victoria GOGU

Serviciul „Robotica la bibliotecă” este oportunitatea perfectă pentru copii de a se destinde după școală și de a se ocupa cu activitatea preferată, construirea și programarea roboților. Mulțumim pentru organizarea unui astfel de curs interesant pentru copii care contribuie la dezvoltarea atenției și gândirii. Succes copiilor pe viitor!

În prezent, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” deține cumulativ 29 de seturi de robotică, disponibile utilizatorilor în filialele „Alba Iulia”, „Ovidius”, „Transilvania”, CAIE, „Târgu-Mureș”, „Liviu Rebreanu” și Biblioteca Centrală. Sesiunile de robotică au loc săptămânal. Participarea la sesiunile de robotică este posibilă prin înregistrarea prealabilă pe paginile oficiale ale bibliotecilor. Programul și subiectele sesiunilor de robotică pentru 2022 pot fi vizualizate în cadrul Agendei Connect Plus, pe platforma evenimente.hasdeu.md, pe blogurile filialelor și pe paginile de Facebook instituționale. Instruirile de robotică reprezintă o modalitate excelentă de a petrece timpul la bibliotecă împreună cu prietenii, de a afla curiozități despre roboți și despre lumea înconjurătoare. Datorită instruirilor, robotica a devenit mai ușor de înțeles pentru orice persoană gata să investească timp și atenție în dezvoltarea personală.

Perspectivile instruirilor de robotică în biblioteci ar fi: valorificarea cunoștințelor de robotică prin participarea la competiții naționale (Robo Liga Bibliotecilor) și internaționale (FIRST LEGO League) și orientarea comunității chișinăuene către profesiile viitorului, prin continuarea studierii domeniului roboticii în instituții de profil.

Referințe bibliografice

1. *Campionatul BMLarobotică. Sezonul 2020* [online] [citat 25.01.2022]. Disponibil: <https://echipahasdeu.wordpress.com/2020/03/06/campionatul-bm-la-robotica-sezonul-2020-prima-runda/>
2. Caravana roboților. In: *Raport de activitate 2018 Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”* [online] [citat 25.01.2022]. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/45/raport_bm_2018%2bcoperta%20fara%20anexe.pdf?sequence=1&isAllowed=y

3. *Cercuri de robotică și IT în Chișinău. Prezentare* [online] [citată 01.02.2022]. Disponibil: https://www.semia.md/ro/info/children/older_than_7/odobescu_irina_robotica_it_cercuri/default.aspx
4. *Clubul de robotică de la Biblioteca Națională pentru copii cultivă interesul copiilor pentru tehnologii moderne* [online] [citată 01.02.2022]. Disponibil: <http://tvr moldova.md/actualitate/clubul-de-robotica-de-la-biblioteca-nationala-pentru-copii-cultiva-interesul-copiilor-pentru-tehnologii-moderne/>
5. *Comunicat de presă al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării. [Premiul special „Cel mai bun spirit de echipă” – Clubul de robotică „Robo Warriors”, Filiala „Transilvania”, Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Chișinău]* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: <https://www.moldpres.md/news/2020/12/07/20009722>
6. *Connect Plus: explorează tehnologiile în bibliotecă* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: <https://echipahasdeu.wordpress.com/2019/03/26/connect-plus-exploreaza-tehnologiile-in-biblioteca/>
7. *Proiectarea didactică în educația nonformală extrașcolară în conformitate cu prevederile Curriculumului de bază pentru domeniul Știință. Tehnică. Tehnologie.* In: *Curriculumul de bază pentru domeniul Știință. Tehnică. Tehnologie* [online] [citată 01.02.2022]. Disponibil: https://mecc.gov.md/sites/default/files/curriculum_stiinta_tehnica_tehnologii.pdf
8. *Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” 2018* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/45/raport_bm_2018%2bcoperta%20fara%20anexe.pdf?sequence=1&isAllowed=y
9. *Raport Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” 2019* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: <https://hapes.hasdeu.md/bitstream/handle/123456789/125/Raport%20BM%202019.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
10. *Raport Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” 2020* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: https://hapes.hasdeu.md/xmlui/bitstream/handle/123456789/42/RAPORT%20BM%202020%20GENERAL_compressed_compressed.pdf?sequence=6&isAllowed=y
11. *Robo Liga Bibliotecilor* [online] [citată 25.01.2022]. Disponibil: <https://mecc.gov.md/ro/content/robo-liga-bibliotecarilor-si-desemnata-invingatorii>
12. *Robot history* [online] [citată 31.01.2022]. Disponibil: <https://ifr.org/robot-history>
13. *Robotica* [online] [citată 01.02.2022]. Disponibil: <https://ro.theas-trologypage.com/robotics>
14. *Robotica la biblioteca „Târgu-Mureș”* [online] [citată 31.01.2022]. Disponibil: <https://bptirgumuresblog.wordpress.com/servicii/robotica-la-biblioteca/>

15. *Robotica la biblioteca „Târgu-Mureș”* [online] [citată 31.01.2022].
Disponibil: <https://spiridustmblog.wordpress.com/2018/10/11/robotica-la-biblioteca/>
16. Robotică. In: *DEX online* [online] [citată 01.02.2022]. Disponibil:
<https://dexonline.ro/definitie/robotica>
17. Robotics. In: *Oxford English Dictionary* [online] [citată 01.02.2022].
Disponibil: <https://www.lexico.com/definition/robotics>

**VLADIMIR BEȘLEAGĂ:
UN PRIETEN TOTAL
AL BIBLIOTECILOR...**

Eu am citit cărți, eu am scris cărți,
eu am dăruit cărți...

Vladimir BEȘLEAGĂ

Anul 2021 s-a desfășurat sub semnul Centenarului Eugeniu Coșeriu în domeniul științei și a Anului Vladimir Beșleagă în domeniul literaturii și culturii. Ambele aniversări s-au bucurat de ample și multiple evenimente la nivel internațional, național și local.

În acest material, ne vom axa pe viața și activitatea scriitorului Vladimir Beșleagă la 90 de ani, sărbătorit la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”.

* * *

Raia ROGAC: Domnule Vladimir Beșleagă, când și cum a început legătura dvs. de suflet cu bibliotecile? Știați a citi în grafie latină de la vârsta de cinci ani...

Vladimir BEȘLEAGĂ: Mama m-a învățat. Fiind mic de statură, mama voia să mai amânăm școala, eu însă nu. Cu atât mai mult că toți prietenii de joacă, chiar și un verișor, erau deja școlari. I-am zis mamei că mergem la școală. Și am mers, mama crezând că repede mă voi plictisi, că nu voi fi admis, dar n-a fost să fie așa. Când mama, în înțelegere cu învățătoarea, mi-a spus că mergem acasă, fără a participa la lecții, eu am început a plânge și a striga: „Nu mă duc! Nu mă duc de aici!... Vreau la școală! Vreau la școală!...” Și am rămas la școală. Și, cum la început aveam o singură carte – *Abecedarul*, o băgam sub cămașă în sân, la piele, și așa mergeam în fiecare zi la școală. Momentul cum am devenit elev dovedește ceva din firea mea: ambățul, îndărătnicia de care am dat dovadă. Atunci a fost prima manifestare a voinței mele în viață. Iar direcția a fost Cartea. Acesta a fost începutul drumului meu

spre cunoștințe. M-am tras la carte, cum s-ar zice. La carte, nu la hârjoană. Un alt aspect: am ținut să învăț cu atâta străduință, încât aveam la toate obiectele și în toate clasele, pe care le-am trecut cu succes, numai note de foarte bine. Din prima zi și până la absolvire. Aceasta a fost.

R.R.: *Cred că toți scriitorii au povestea lor cu bibliotecile: Nicolae Dabija mi-a mărturisit că s-a născut în bibliotecă; acad. Mihai Cimpoi mi-a declarat, într-un interviu, că tot ce are bun datorează Bibliotecii; Claudia Partole, când venea la biblioteca din sat, visa de mică să se strecoare pe neobservate în compartimentul literaturii pentru maturi, aflat într-o odaie separată, cu intenția de a vedea ce cărți erau acolo, dar n-a reușit, pentru că bibliotecara era foarte vigilentă, chiar dacă era o rudă apropiată, zicându-i să mai crească. Eu visam să mă ascund și să rămân o noapte întreagă în biblioteca sătească în compania cărților, să-mi fac o listă a celor pe care doream să le citesc. În acea perioadă, a anilor șaiszeci, la biblioteca publică din sat era o frumoasă practică de voluntariat nedeclarat: unor elevi buni la învățătură și la lectură li se dădea o misiune nobilă: să ducă cărți pentru lectură unor maturi acasă, ei nereușind să vină în orele de program, fiind ocupați, în special, cu muncile câmpului. Eu mai mulți ani la rând am dus cărți vecinilor, chiar și surorilor mai mari, care erau căsătorite. După ce beneficiarii serviciilor noastre gratuite lecturau cărțile luate de noi cu împrumut, le întorceam la bibliotecă. Un lucru demn de toată lauda: niciodată nimeni n-a pierdut nicio carte! Multe dintre acele cărți nu erau pentru vârsta mea, însă eu le citeam prima, pe urmă cei cărora le erau destinate. În acest sens, Vlad Pohilă era un privilegiat: în primul rând, bibliotecara, fiind rudă apropiată, îi satisfăcea toate gusturile de lectură; în plus, mai avea un bun profesor din școală, care-i dădea cu împrumut cărți din bogata lui bibliotecă personală, mai târziu, i-a și dăruit o bună parte din colecția sa de cărți.*

V.B.: Și eu m-am „tras” la „cetitul cărților”, vorba cronicarului Miron Costin... În scurt timp, am dat gata toate cărțile din biblioteca școlară.

R.R.: *Dar din biblioteca personală, acum?*

V.B.: Nu cred că le-am citit pe toate. Am o bibliotecă personală în casa părintească din Mălăiești, am o bibliotecă personală în garaj, am o bibliotecă personală în apartament... S-au înmulțit

Vladimir Beșleagă,
la BM „B.P. Hasdeu”.

cărțile, mai ales în ultimele decenii, multe-mi sunt dăruite de colegi, de aici sau din România.

R.R.: *S-au înmulțit chiar și cărțile dumneavoastră – pe un singur raft nu mai încap... Doar în anul aniversar 2021 aveți vreo trei titluri noi de cărți editate, vreo patru – în 2020... Dumneavoastră îndrăgiți bibliotecile, iar bibliotecarele vă iubesc pe dumneavoastră. Știți, de ce?*

V.B.: De ce?

R.R.: *Pentru că sunteți omniprezent la toate manifestările culturale din biblioteci, onorați aproape toate invitațiile. Toate filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” au cărțile dumneavoastră cu autograf... Ar fi greu să spun unde v-am văzut mai des: la Biblioteca Centrală, la „Transilvania”, la Centrul Academic Internațional Eminescu, la „Liviu Rebreanu”, la „Târgoviște”, la „Onisifor Ghibu”, la „Ovidius”, la „Târgu Mureș” etc. Ultima din această înșiruire v-a editat Biobibliografia „Vladimir Beșleagă: ...în creație axul moral este totul”. Peste tot sunteți așteptat, dorit, omagiat. Culmea că dumneavoastră mai reușiți să onorați evenimente importante de la Academia de Științe, Biblioteca Națională, Uniunea Scriitorilor, Muzeului Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”. Sunteți mereu foarte activ, prezentând comunicări, susținând dezbateri, scriind autografe...*

V.B.: Așa-mi trebuie, mereu îmi propun să reușesc să realizez cât mai multe lucruri interesante. Cu asta trăiesc. Cred, totuși, că de cele mai multe ori am fost la Biblioteca „Onisifor Ghibu”.

Vladimir Beșleagă,
la BM „B.P. Hasdeu”.

În special, în perioada directoratului Elenei Vulpe. Biblioteca „Onisifor Ghibu” este o frumoasă poveste de dragoste.

R.R.: *Să schimbăm registru și să discutăm despre cărțile dumneavoastră. Să începem cu activitatea de publicist. De multe ori, din activitatea jurnalistică v-ați câștigat pâinea cea de toate zilele.*

V.B.: Da, aveți dreptate. Sunt publicist înrăit pentru că, dacă stau să-mi amintesc, am început să colaborez încă din anii de școală la ziarul raional și nu numai. Am venit la Chișinău în 1950 la admitere la Facultatea de Istorie și Filologie. Aveam înțelegere cu redactorul-șef de la *Tinerimea Moldovei*, ca după absolvire să vin să lucrez la acest ziar cu mare priză la cititori. În vacanță, eu făceam stagiere, luni de zile lucram și făceam un ban. Când am încheiat studiile la universitate și am intrat la comisia de repartizare, mi s-a spus: dumneata o să rămâi să faci doctorantură. Eu le-am răspuns membrilor din comisie că mi-am făcut alte planuri, că am alte interese și că doresc să lucrez în redacție și... am ieșit. Am intrat a doua oară...

R.R.: *...Și aceeași poveste?*

V.B.: Da, din nou mi s-a propus să fac doctoratul. Atunci l-am prevenit pe redactorul-șef de la *Tinerimea Moldovei* că nu mi se permite să vin în redacție, pentru că sunt repartizat la doctorat. Am crezut că poate se vor înțelege, dar se vede că n-a existat nicio discuție între părți privind repartizarea mea. Membrii comisiei au început din nou să insiste și iar am ieșit. Vreau să se înțeleagă că ieșind de două ori, asta a însemnat că am refuzat de două ori. A treia oară am vorbit deschis că sunt așteptat la *Tinerimea Moldovei*, că acolo mi-am petrecut vacanțele. Mi s-a spus categoric că nu pot

face eu repartizarea unde vreau, pentru că există un ordin de la minister ca să fiu repartizat la doctorat, urmând a fi pregătit ca profesor de literatură pentru Universitatea din Bălți. Am înțeles că împotrivirea mea nu se va solda cu succes, am cedat și mi-am luat tema de doctorat „Liviu Rebreanu, romancier”. Trei ani de zile am studiat la doctorantură și am stat în cămin, după alți cinci ani de cămin în studenție. Am făcut cercetări la biblioteci.

R.R.: Iar – biblioteci...

V.B.: Iar – biblioteci... Am depus demersuri ca să merg să studiez în țara românească, dar nu mi s-a permis. Atât doar că am avut prilejul să studiez și la Biblioteca din Cernăuți, o bibliotecă fantastică, foarte frumoasă. Am lucrat și în bibliotecile din Moscova: biblioteca de limbi străine, Biblioteca Centrală. N-a trecut decât un an și ceva de când mă aflam la studii de doctorat, eu de acum pornisem să lucrez cu mai mult entuziasm, și iată că se întâmplă o catastrofă: rectorul universității îl expulzează pe Vasile Coroban din funcție de profesor, fiind acuzat de naționalism. Tocmai el era conducătorul meu științific.

R.R.: Cum se numea acel rector?

V.B.: Mi se pare că era atunci Victor Cepurnov, pe urmă a venit altul. Cepurnov a fost dat afară și a venit Alexei Medvedev, apoi Artiom Lazarev, apoi nu știu care... Vasile Coroban, conducătorul meu științific, a fost expulzat de la universitate, tema mea „Liviu Rebreanu, romancier” a fost interzisă și eu – dat afară din cămin...

R.R.: Era și de așteptat să se întâmple așa în regimul sovietic...

V.B.: Rămăsesem, cum s-ar zice, fără casă, fără masă. Între timp, mă căsătorisem, aveam familie, aveam copil. Copilul era în raion, la mama soției, care lucra la gară. Umblam fără casă, fără masă, fără bursă – nimic. Și m-a cules de pe drumuri Petru Zadnipru, care era redactor-șef la revista *Chipăruș*. M-a luat în serviciu la redacție. Noi ne cunoșteam încă de la universitate.

R.R.: Un început nou de la zero...

V.B.: Cam așa. Am lucrat acolo un an și jumătate. La *Chipăruș* s-a întâmplat o altă „catastrofă”. În timp ce redactorul-șef era în vacanță, în august 1959, noi am făcut un număr „bombă”, cu materiale care au „explodat”. Și a fost chemat din vacanță redactorul-șef, destituit din funcție, iar noi toți – fugăriți de la *Chipăruș*...

R.R.: Câți și cine erați în redacție?

V.B.: Eram așa: Petru Cărare, Alexei Marinat, eu și încă nu știu care. Noi aveam materiale antisovietice, naționaliste, era numărul

din august... Acolo a fost, cum se zice, povestea mea cea mare... Expulzat de la universitate, adică aruncat în stradă, am stat fără serviciu vreo jumătate de an, poate un an, nici nu știu din ce trăiam, pentru că locuiam la gazdă, plăteam chirie din onorariu pentru materialele pe care le publicam fără semnătură. Petru Zadnipru, când a fost dat afară din funcție, a fost primit la revista *Nistru* și îmi publica prezentări de carte fără semnătură, primea banii pentru ele, după care îmi erau transmiși mie. Pe urmă i s-a făcut milă nu mai țin minte cui, care, văzându-mă șomer, m-a luat la serviciu la Academie, pentru că eu susținusem examenele de admitere de candidat la doctorat, aveam o pregătire bună, mă afirmasem și în calitate de critic literar.

R.R.: *În ce an se întâmplau toate aceste momente triste din tinerețe?*

V.B.: În perioada 1959-1961. Un timp, totuși, eu am stat la cămin, că n-aveam unde, intram noaptea pe fereastră și dormeam la colegi. Am lucrat la Academie două luni, din ianuarie până în februarie. Și pe opt martie, când noi sărbătoream ziua fetelor frumoase, dulcilor și fermecătoarelor, într-un birou, împreună cu Vasile Coroban, care lucra acolo, împreună cu Argentina Cupcea-Josu, cu Raia Suveică, și încă nu știu cine mai era, de fapt, era multă lume, vine unu străin de gașca noastră, deschide ușa și mă cheamă, spunându-mi: „Vino, te rog, încoace”. Întreb: „Ce s-a întâmplat?” Îmi răspunde: „Vino, că te cheamă președintele Academiei”, care era Iachim Grosul. Mă duc la Iachim Grosul, bat la ușă, intru în birou la dânsul – era un birou lung-lung. De la ușă, merg-merg, ajung la masa lui, mă pofteste să mă așez și eu mă așez într-un fotoliu, un fotoliu adânc. El mărunțel, dacă avea un metru și cincizeci, se așază și eu nu-l văd, îi văd numai o jumătate de cap, numai chelia, dar de auzit îl auzeam. Îmi spune franc: „Dumneata trebuie să pleci de la noi”. Zic: „Da’ de ce?” Îmi răspunde: „Noi te-am primit la serviciu, dar nu știam că ești naționalist”. Hopa! Aici punem punct, că-s prea multe. Recapitulăm: expulzat de la universitate, expulzat de la *Chipăruș*, expulzat de la Academie... Și iar șomaj, șomaj, șomaj... Povestea-i lungă. Aveam un alt redactor binevoitor de la *Tinerimea...*, care voia să mă ia la serviciu, soțul Argentinei Cupcea-Josu...

R.R.: *Doamna Argentina, sora reputatului regizor și director al Naționalului – Valeriu Cupcea...*

V.B.: Se numea Ivan Josu, dacă ai auzit de el...

R.R.: *Da, am auzit. Deseori doamna Argentina, pe care am cunoscut-o foarte bine, îmi povestea de Ion Josu. A fost un foarte bun jurnalist...*

V.B.: Atunci, în RSSM, toți Ionii erau Ivani. Ivan Josu era de o rară frumusețe sufletească, cald...

R.R.: *Era frumos și la înfățișare, se poate vedea după fotografii...*

V.B.: Da, în toate era de o rară frumusețe. Știind ce chin aveam cu toate problemele acumulate, el îmi publica materialele. După *Tinerimea*, a trecut la *Chipăruș*, în locul lui Petru Zadnipru. Într-o bună zi, îmi spune Ivan Josu: du-te dumneata la șeful cel mai mare, la ideolog. Da' știți, cine era ideologul?

R.R.: *Nu știu...*

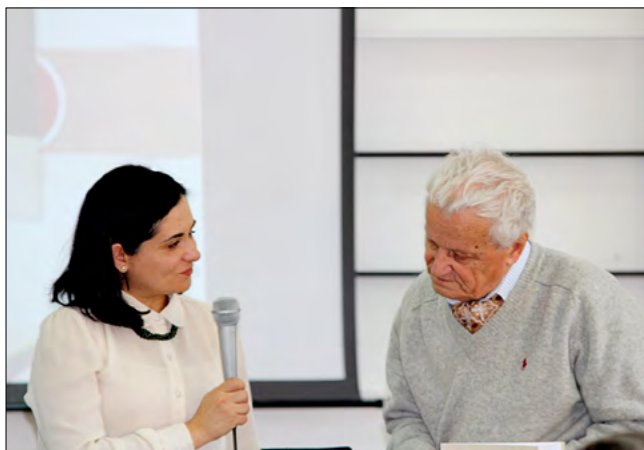
V.B.: Era Alexandr Ivanovici Medvediev, cu o mână de fier – a fost la război și a pierdut mâna. Era cu un braț de metal...

R.R.: *Da, da! Îmi amintesc, era foarte dur, în special cu băștinașii... Un timp, a fost și rectorul Universității de Stat...*

V.B.: Da. Când a fost descoperit „cuibul” de naționaliști a lui Vasile Coroban, care a fost expulzat, l-au făcut rector. El „a tăiat” și „a spânzurat” fără milă. Lucruri colosale și groaznice povestea despre el profesorul Ion Osadcenco. Dacă o să ne întâlnim la un pahar de vin, o să-ți povestesc multe lucruri interesante, moștenite de la profesorul Ion Osadcenco.

R.R.: *La 90 de ani, la un pahar de vin?*

V.B.: Nu cumva crezi că-mi este interzis? Nu-mi interzice nici chiar medicul meu personal, adică soția Alexandra, medic de specialitate. Dar numai un pahar!

Vladimir Beșleagă
și Mariana Harjevschi,
director general
al BM „B.P. Hasdeu”.

R.R.: Și v-ați dus?

V.B.: M-am dus. La început, n-am vrut să mă duc la acest Medvediev, știam că e un zbir, tiran, un... călău de mare clasă. O lună întreagă nu mă puteam hotărî, pe urmă m-am dus. Când am intrat în birou, la masă, în fața mea, stătea ideologul. Pe urmă a început să se plimbe prin hol, unde era o hartă m-a-a-a-re, m-a-a-a-re. Și, la un moment dat, vine și îmi trânteste pe masă un manuscris – de fapt, nu era un manuscris, era un material dactilografiat din două foi – și îmi spune: «Читайте!» (l. rusă), adică, citiți. Eu mă uit și citesc de sus: «Центральный Комитет Коммунистической Партии СССР» (l. rusă). Citesc, citesc, citesc... Păcat că nu am putut face o copie. Eu l-am „copiat” în memorie, pe urmă l-am transcris, dar mi s-au furat toate hârtiile acelea, tot securitatea mi le-a furat. În traducere, acolo se spunea așa: „Noi venim cu plângere în fața forului suprem al Uniunii Sovietice că în Moldova se întâmplă lucruri urâte, bizare, este ponegriță națiunea românească. La noi, tot poporul este binevoitor față de România, ascultă posturi de radio și TV, citește cărți și ziare românești, dar puterea sovietică face așa și așa, ațâță vrajba și este antiromânească”. Când termin de citit, mă întrebă: „Ei, cine a scris?” Zic: „Ar trebui să fie semnătura undeva”. «В том-то и дело, что нет» (l. rusă), zice el. Din rusă: „Totmai în aceasta constă problema, că nu este semnătură”. Deci, era o scrisoare anonimă. Chiar nu știam cine a trimis-o. A fost ca un test din partea lui, o încercare de a vedea cum voi reacționa. A doua încercare a fost următoarea: mă cheamă lângă el și îmi arată harta: „Vezi mata harta asta? Iată aici suntem noi, aici e Marea Neagră, iar dincolo e Turcia. În Turcia se află o bază americană de rachete. Toamna studenții se duc la cules, să ajute colhozurilor, și în timp ce lucrează, un student iese în față și începe să recite din Pușkin un poem despre toamnă. Se poate de găsit acel poem. În timp ce recita el așa, sare în față altul și începe să recite: *A ruginit frunza din vii/ și rândunelele-au plecat/ pustii sunt lanuri și câmpii/ Pustii sunt horele din sat...* Și tot așa mai departe... Вы знаете, чем пахнет это? (din l. rusă: „Știți a ce miroase?”). A zânanie între ruși și moldoveni. Americanii pot lansa rachete”. Aceasta era logica lui Medvediev. Adică studenții care recită pot să declanșeze război. Cel de-al doilea student trebuia să tacă și să nu recite versuri din Eminescu. Din Pușkin se putea. După această „verificare”, am fost primit la serviciu în redacția literară radio – la Comitetul de Stat pentru Radio și Televiziune, apoi în redacția emisiunilor pentru copii...

R.R.: *Iată de unde vine debutul literaturii pentru copii...*

V.B.: Știți cine era șefa mea?

R.R.: ?

V.B.: Ala Lupan... Soția lui Nicolae Lupan. Și am lucrat cu ea (eu colaborasem și mai înainte la Radio, când eram student) cam un an de zile. Atât. Pe urmă Radioul, care se afla pe strada A. Mateevici, fostă Livezilor, a trecut într-o clădire nouă, sus, la Telecentru. Am trecut și eu sus. Între timp, am primit apartament la Poșta Veche și era departe să vin de la Poșta Veche tocmai în altă extremitate de oraș. Și am trecut cu serviciul la *Cultura Moldovei*, în 1962. Am lucrat acolo un an și jumătate sau doi. Pe urmă am început să lucrez la un roman. Pe urmă s-a îmbolnăvit maică-mea. Pe urmă am fost chemat în armată. Pe trei luni de zile m-au luat la recalificare (noi, la Universitatea de Stat, făcusem în cadrul Catedrei Militare specializare în artilerie), m-au trimis la Odessa, la Școala Militară „Mihail Frunze”, la rachete. Trei luni de zile am stat și am studiat rachetele: ordonarea, poziționarea, orientarea – tot-tot. După ce am revenit la Chișinău, iarăși m-am confruntat cu veșnica problemă: trebuia să-mi găsesc un serviciu, pentru că nu aveam din ce trăi. M-a luat Arhip Cibotaru, care devenise redactor-șef la *Nistru*, și am început să lucrez la această revistă din 1964. Și am continuat până în 1971. La *Nistru* eu am publicat o serie întregă de materiale despre cărțile colegilor, inserate apoi într-un volum. Prima mea carte, pe care am editat-o la cincizeci de ani, a apărut la Editura „Literatura artistică” și se intitulează *Suflul vremii*. Acolo sunt recenzii, analize, studii de cercetare, într-un cuvânt – publicistică, publicistică literară. Când am lucrat la *Cultura Moldovei*, am realizat publicistică culturală. La *Chipăruș*, de asemenea, am făcut publicistică culturală. Erau fel de fel de cazuri, primeam multe scrisori – studiam, analizam și scriam despre multe lucruri interesante. Dacă ar fi să stau să le înșir pe toate... Amintirile unui ziarist...

R.R.: *Sună bine pentru un titlu de carte de memorii, genul care este mult solicitat de cititori, în care se prezintă, fără prea multe gogonele, „bucățica de viață”, vorba unui profesor de-al nostru de la Universitatea de Stat – Procopie Kravțov, care, rus de naționalitate fiind, încă în anii șaptezeci, vorbea corect și fluent limba română.*

V.B.: Vom vedea. Planuri de creație am foarte multe. Vreau să vă spun, doamna Raia, că Alexandru Burlacu a avut o doctorandă

Vladimir Beșleagă,
dr. Nadeja Ivanov
și scriitoarea
Maria Pilchin.

și el i-a recomandat acesteia să studieze publicistica mea. Și a început să facă primii pași, dar, probabil, s-a speriat de volumul publicistic prea mare, fiindcă eu am activat 40 de ani în ziaristică. 40 de ani! Ultimul an, în acea perioadă, când eu am fost angajat la revista *Basarabia*, nu la *Nistru*, a fost în anul 1982. Repet, deci, eu am început să fac publicistică din școală, pe urmă – în timpul universității. Am lucrat și în calitate de șef de secție literară la *Scânteia leninistă*, în locul lui Valentin Roșca. El a plecat la cursuri literare la Moscova și m-a recomandat pe mine. Îmi amintesc că l-am publicat și pe Petru Soltan, recomandat de Ion Druță, ei fiind colegi la Moscova. Chiar Ion Druță personal mi-a adus manuscrisele lui Petru Soltan...

R.R.: *Eu am realizat un amplu și interesant interviu cu academicianul-matematician Petru Soltan, care îmi mărturisise că anume Ion Druță l-a îndemnat să scrie. Interviul publicat în revista „Moldova” se intitula „Ion Druță mi-a stimulat gustul pentru literatură”. Ulterior a editat vreo trei-patru cărți și a fost primit în Uniunea Scriitorilor din Moldova. De altfel, ambii sunteți transnistreni...*

V.B.: Da. Petru Soltan era un foarte bun povestitor. A făcut doctoratul la Moscova, la matematică, erau colegi buni cu Ion Druță. Iată așa. Deci, patruzeci de ani de jurnalistică. Și acea domnișoară ori s-a dezis, măritându-se, i-a trecut dorul de știință; ori că i s-a părut un lucru prea complicat. Deci, acești patruzeci de ani eu am făcut jurnalistică la cataramă, am trăit cu banii din jurnalistică. Eu cărți literare am editat puține, rar, o dată la zece ani. Deci, pâinea mea cea de toate zilele mi-am câștigat-o din jurnalistică.

R.R.: *După acest periplu al dumneavoastră, de la un ziar la altul, de la o revistă la alta, sprijinit și ajutat de cele mai multe ori de colegii de generație sau de cei mai mari, chiar și atunci când riscau să-și piardă serviciul, fac concluzia: ziariștii și scriitorii erau mai uniți, mai prietenoși, dacă vreți, chiar mai omenoși atunci, ceea ce nu prea observăm în ziua de astăzi. Din două motive principale: unii reprezentanți, dacă nu chiar majoritate, a tinerelor generații se consideră talentați și geniali din fașă, nedorind sfaturi din partea celor cu mai multă experiență, apreciind-o ca total depășită; de aceea, poate, ultimii sunt foarte rezervați în acest dialog al generațiilor, nu și dumneavoastră... Ați tutelat mulți tineri scriitori, bunăoară, pe Mihaela Perciun care, de fiecare dată, când are prilejul, nu întârzie să vă exprime recunoștința.*

V.B.: Mai sunt și alții, în afară de Mihaela. Putem discuta în mod separat despre acest lucru...

R.R.: *La tema: dialog sau confruntare?*

V.B.: De ce nu? E o temă interesantă și foarte actuală, valabilă pentru toată lumea, adică pentru reprezentanții tuturor specialităților.

R.R.: *Să revenim la „oile noastre”. Care au fost pentru dumneavoastră genurile preferate în domeniul jurnalisticii?*

V.B.: Genul preferat... sau nu preferat... Eu am scris ceea ce mi s-a cerut, pentru că eu nu am putut să-mi impun preferințele mele, trebuia să execut ceea ce mi se cerea. Când am lucrat la revista *Nistru*, de exemplu, am scris și am publicat mai multe eseuri literare, recenzii, analize literare. Mai sus, am amintit de cartea despre colegi. Acolo sunt multe lucruri interesante.

R.R.: *Să trecem la tema interviurilor...*

V.B.: Interviuri... Am acordat interviuri mai multe, dar să iau eu interviuri, uite, aici e o problemă... Cam nu prea am.

R.R.: *Vă amintesc eu. Interviuri ați realizat cu transnistrenii dumneavoastră – interesante, palpitate. Ați păstrat suflul vorbirii orale. Un model de interviu de nota zece, în cinci epizoade, este și cel intitulat „Trei zile cu Igor Vieru”, cuprins într-o carte cu același titlu, completată de o serie de nuvelete.*

V.B.: Ca să vezi! Știi mai multe decât mine.

R.R.: *Ați editat și o carte cu interviuri acordate. Din câte îmi amintesc, se intitulează „Dialoguri literare”. În perioada interbelică, a fost și o revistă cu acest nume...*

V.B.: Remarcă foarte delicată...

R.R.: *Bine, atunci să vă întreb în calitate de critic literar: unde plasați dumneavoastră interviul – la genul literar sau publicistic?*

V.B.: Ați menționat deja despre *Dialoguri literare*. Am editat cartea într-un tiraj mic, acolo sunt mai multe interviuri, unde îmi exprim poziția mea față de unele probleme de literatură, de societate, de politică. Am adunat și adun acum, rugând pe cineva să mă ajute să editez, interviurile după 2006, pentru că în cartea aceea am interviuri acordate de mine, nu luate cuiva, din 1968 până în 2006. Primul interviu pe care l-am acordat a fost publicat în revista *Moldova* și cel care mi l-a solicitat a fost Anatol Ciocanu. El a lucrat mulți ani la această revistă. După 2006, am cincizeci de interviuri...

R.R.: *Acum cincizeci și unu...*

V.B.: Dacă ar fi să le adun și pe cele de ultimă oră, cred că ar depăși și cifra de șazezi...

R.R.: *Va fi un volum foarte mare sau ar trebui interviurile împărțite în două volume...*

V.B.: Vom vedea. Sunt în perioada de pregătire a interviurilor. Nu știu dacă nu e cazul să fac o selecție. În domeniul publicisticii eu m-am manifestat mai mult în publicistica literară. După cum

am mai spus, am scris recenzii, prezentări și analize de carte. De exemplu, eu am avut în anul 1979, în revista *Nistru*, în octombrie sau noiembrie, un articol. *Problemele prozei*, așa se numea. Eu atunci eram redactor-adjunct și am inițiat o discuție despre procesul literar din anii șazezi și cel din anii șaptezeci. Spuneam așa: în anii șazezi, au apărut cărți de mare valoare, de mare rezistență; în anii șaptezeci, toți s-au vândut pentru bani, pentru lauri, pentru foloase și au scris cărți elogioase despre Ivan Bodiul, despre complexele lui, despre vitele lui, despre fermele lui, despre partid. Nu despre nevoile și durerile neamului, dar despre politica curentă, era ridicol să vezi la ce au ajuns unii scriitori, pentru că atunci

Bodiul, dar și Brejnev, proclamau ideea că nu mai există în societatea socialistă conflicte, conflictul cel mai mare este între bine

---

În anii șazezi, au apărut cărți de mare valoare, de mare rezistență; în anii șaptezeci, toți s-au vândut pentru bani, pentru lauri, pentru foloase și au scris cărți elogioase despre Ivan Bodiul, despre complexele lui, despre vitele lui, despre fermele lui, despre partid. Nu despre nevoile și durerile neamului, dar despre politica curentă, era ridicol să vezi la ce au ajuns unii scriitori, pentru că atunci Bodiul, dar și Brejnev, proclamau ideea că nu mai există în societatea socialistă conflicte, conflictul cel mai mare este între bine și mai bine – acesta se considera conflictul.

și mai bine – acesta se considera conflictul. Și scriitorii noștri, nu vreau să le spun pe nume, s-au compromis total, ca să nu zic, s-au preacurvit și s-au vândut, vedeau conflictele între președintele de colhoz și secretarul de partid, asta era conflictul. Secretarul de partid spunea una și președintele de colhoz alta. Nu poporul, nu interesele oamenilor erau în vizorul lor. Eu am pornit acea discuție în 1979 și a durat o lună – două. La a treia, a venit ordin de la mării mahări că aceasta e diversiune, că aceasta e clevetire asupra procesului literar și discuția a fost închisă și calificată antisovietică, antipolitică și mai nu știu cum. Iată acesta a fost unul din demersurile mele, din intervențiile mele, din manifestările mele, din protestele mele.

Acum despre un alt gen, dacă m-ai întrebat care ar fi genurile preferate. Cel istoric. După 1999, s-au deschis arhivele, eu am mers la Arhiva de Stat și am vrut să aflu ce a fost în 1959, când am fost dați afară de la *Chipăruș*, ce s-a întâmplat, cum s-a întâmplat, cine, de unde a pornit? Și am studiat dosare, am lucrat luni de zile în arhive. Știi unde era Arhiva CC-ului? La Ministerul Justiției. Se numea Arhiva Organizațiilor Social-politice, dar era a partidului. Și acolo am studiat procesul anului 1959, dar am luat-o de mai înainte, din 1956 până în 1962. Am studiat și cazul lui Vasile Coroban de la Universitatea de Stat, și multe alte cazuri. Am citit procesele: cum au fost expulzați, concediați și aruncați toți în stradă. Am scris o serie de materiale pe care le-am publicat în *Destin românesc* – trei eseuri. Pe urmă le-am publicat într-o carte la Editura „Cartier”, care se numește *Conștiința națională și regimul comunist totalitar din anii 1956-1962*, taman când se închideau și bisericile. Lucrând la acel subiect, am descoperit cum au fost închise mănăstirile și bisericile. Am dat de destinul unui preot, am uitat cum îi spune acum, și m-am dus de la cazul meu sau al colegilor mei la problema închiderii mănăstirilor și am aflat amănunțit de cazul Mănăstirii Răciula. Am mers la Arhiva Națională și am stat luni de zile în frig, pentru că nu se încălzea, și am scris acea carte despre biserici și mănăstiri, și despre mănăstirea Răciula – două subiecte: cum au fost închise bisericile și mănăstirile și cazul concret al Mănăstirii Răciula. Astea le consider două lucrări publicistice de mare clasă. Sar al treia știi care este? A treia carte se numește *Destine transnistrene*. Eu, lucrând la radio (atunci nu erau dictafoane sau magnetofone, cum sunt acum), aveam posibilitatea să lucrez cu reportofonul de la serviciu...

R.R.: *Am lucrat și eu o vreme la radio, înregistram cu un magnetofon mare-mare...*

V.B.: *Mi se pare că era unguresc...*

R.R.: *Cel cu casete dreptunghiulare era unguresc, mai înainte de acesta se înregistra cu unul sovietic, cred, și mai mare, cu casete rotunde... Ungurescul avea vreo șase-șapte kilograme, cu microfon detașabil. Se realizau înregistrări calitative. Celălalt, cred că, avea vreo opt-nouă kilograme, îți rupea umărul, mai ales la revenirea din deplasare. Prima practică în studenție am avut-o în redacția pentru tineret de la Comitetul de Stat pentru Radio și Televiziune. Acolo activau scriitorii încă nesciitori: Vasile Romanciuc, Constantin Ciobanu – alias Constantin Dragomir, Maricica Macovei (a rămas fidelă Radioului până la pensionare), Eudochia Radu (mai târziu, a trecut la „Florile Dalbe”), mai erau și alții... Dar să revenim la subiectul discuției noastre. Îmi spuneți în afara acestui dialog că ați înregistrat o sută de casete. Cred că nu chiar pe toate le-ați transcris. O parte din materiale au fost incluse în „Dialoguri transnistrene”?*

V.B.: *Da. În mare parte, în carte au fost incluse dialoguri cu oameni din satul meu de baștină, care au cunoscut ororile trecutului nu prea îndepărtat, oameni cu experiență bogată de viață, buni gospodari.*

R.R.: *Știi că această carte s-a dorit a fi un omagiu satului Mălăiești și oamenilor acestuia, de unde ați pornit în lume și v-ați realizat cu succes cariera de scriitor. Mai știi, de asemenea, că în 2010, fiind membru al comisiei de jurizare a premiilor Uniunii Scriitorilor din Moldova, v-ați retras volumul „Dialoguri transnistrene” din concurs. Și când mă gândesc că unii îl fac și pe dracu în patru ca să fie incluși în comisii pentru a influența și a-și premia propriile lucrări. Cunosc persoane din această categorie, și nu puține.*

V.B.: *Fiecare cu păcatele lui. Eu nu mi-am împovărat conștiința.*

R.R.: *Ați lucrat și la „Destin românesc”. Apropo, a fost cea mai lungă perioadă de activitate a dumneavoastră la o revistă. Revista apare din 1994. Chiar din acest an și până în prezent sunteți membru al colegiului de redacție și stilizator (până în 2006). Totodată ați publicat aici o serie de materiale de investigații, dialoguri și eseuri, cu și despre oameni remarcabili.*

V.B.: *La începutul anilor nouăzeci, dar și mai târziu, am avut ocazia să merg împreună cu delegații de scriitori de la noi*

Vladimir Beșleagă
și acad. Mihai Cîmpoi.

la întâlnirile cu scriitori români din toată lumea de la Casa de Creație a Uniunii Scriitorilor din România, la „Neptun”. Acolo am cunoscut mulți colegi din țară, scriitori cu renume, între care poeta Nina Casian, criticul literar Laurențiu Ulici, președinte al Uniunii Scriitorilor din România și alții. Tot acolo l-am cunoscut și pe Augustin Buzura. Știi cine a avut ideea fondării revistei *Destin românesc* la Chișinău, în Basarabia? Acest mare scriitor-academician. El a venit nu doar cu propunerea, dar și cu sprijinul financiar, fiind, din 1990, președintele Fundației Culturale Române (FCR), în prezent – Institutul Cultural Român (ICR). El a luat publicația sub tutela FCR, apoi ICR. Primul număr al revistei a apărut în toamna anului 1994, cred că în luna octombrie. Pe post de conducător, la început a fost istoricul, prof. universitar, dr. în istorie Alexandru Moșanu, omul politic – primul președinte al Parlamentului Republicii Moldova, ales în mod democratic. Regreții Augustin Buzura și Alexandru Moșanu s-au cunoscut încă din perioada sovietică. În anii șaptezeci, ultimul a făcut o călătorie la București. De fapt, a fost o delegație oficială, căci nu era simplu, mai ales pentru intelectuali, să viziteze România. A scris un material cu tema „Mișcarea muncitorească din România”. Atunci a făcut cunoștință cu mulți istorici, scriitori din țară, iar la revenirea acasă și-a schimbat multe puncte de vedere asupra realităților istorice și prezente. Astfel a intrat în vizorul Securității. În 1988, la debutul mișcării de eliberare națională, este convocat la Securitate, învinuit de vederi politice ostile și dat afară de la Universitatea de Stat din Moldova, unde își desfășura activitatea. Grație schimbărilor care s-au produs, Alexandru Moșanu, ca participant activ al Renașterii

Naționale, membru al Frontului Popular, reușește nu numai să revină la Catedra de istorie a USM, dar și să activeze în calitate de parlamentar în primele legislaturi. Fiind foarte ocupat, transmite funcția de conducere a revistei unui fost student, doctor în istorie Gheorghe Negru. Faptul că l-am cunoscut pe Augustin Buzura la întâlnirile de la „Neptun”, a facilitat alegerea mea în Consiliul de conducere al revistei, propunându-mi-se și funcția de redactor-stilizator. În primii ani, mulți din cei care scriau pentru *Destin românesc* încă nu cunoșteau bine limba română, făceau greșeli, mai ales gramaticale, dar și stilistice. În afară de aceasta, am publicat o serie de investigații, în mai multe numere, chit că aveam experiență de muncă în arhive încă de pe timpul când am lucrat pentru teza de doctorat „Liviu Rebreanu, romancier”...

R.R.: *Apropo, de multe ori voiam să vă întreb, de ce, când a devenit posibil, după 1990, nu v-ați susținut teza de doctorat? Ați studiat vreo trei ani, vă rămânea nu chiar atât de mult s-o definiți...*

V.B.: Între timp, s-a scris mult despre Liviu Rebreanu și opera sa, mai ales în partea cealaltă de Prut. Știu că niciodată nimic nu e prea târziu, dar așa a fost să mai amân. Poate, de acum încolo reușesc...

R.R.: *Dar să revenim la firul Ariadnei... Cunosce bine acea perioadă, când majoritatea dintre noi au trecut la scrierea în grafia latină, fără vreo pregătire, cât de cât. Totul se făcea din mers. Prima instituție mass-media care a trecut la sfârșitul verii lui 1990 la grafia latină a fost Agenția Națională de Știri – Moldova Press, reorganizată din ATEM – agenție supusă Moscovei. Îmi amintesc că eu, activând la Radio Moldova, la Camera Știri, nu puteam pleca acasă, oricât de târziu ar fi fost, până ce ATEM-ul nu transmitea ultima știre venită de la Moscova, care se traducea. Au fost cazuri când n-am putut pleca deloc. De exemplu, în timpul Puciului de la Moscova. După reorganizare, în toamnă, am fost invitată să lucrez la Agenția Națională Moldova Press. Am avut norocul să fac parte din primul schimb de ziariști la Agenția Agerpress din București. Aproape trei luni ne-am aflat în capitala României, ulterior delegațiile noastre plecau doar pe câteva săptămâni. Cel care a spart gheața și a deschis colaborarea între ziariștii de pe un mal și altul al Prutului a fost directorul de atunci al Agenției Agerpress – Neagu Udroi, un foarte bun publicist, reporter și diplomat. După aceea, colaborarea s-a extins între jurnaliștii de la*

Radio și TV, reviste și ziare. Schimbul de experiență a avut un impact foarte pozitiv întru cunoașterea reciprocă. În acest sens, au ținut ștacheta de vârf și scriitorii, ați menționat deja.

V.B.: După 1990, multe s-au schimbat, dar nu toate în bine. Bine a fost că s-au deschis arhivele. Vă spuneam că doream să aflu ce a fost în acel an 1959, an fatidic. Când conducătorul tezei mele de doctorat Vasile Coroban a fost dat afară din serviciu, am fost și eu aruncat în stradă... În arhive, am descoperit cum se închideau mănăstirile și bisericile, am citit numeroase procese verbale. Pe lângă cazul meu, am scris eseu din trei părți *Conștiința națională sub regimul comunist totalitar (RSSM, 1956-1963)*. A fost prima mea contribuție publicistică la revista *Destin românesc*. Lucrând în Arhivă la materialele Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist din RSSM, am descoperit, pe lângă multe alte cazuri, și cazul dramatic al unui preot despre care, de asemenea, am scris un eseu. Alte eseuri am scris despre închiderea bisericilor și aparte despre închiderea mănăstirii Răciula. Ulterior, acestea și-au găsit locul în două volume separate. Cutremurător a fost cazul Mănăstirii Răciula. Cartea intitulată *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Răciula, 1959* a apărut la Editura „Prut Internațional”, în 2006. Mămuca, de la cinci ani, mă lua la biserică și de multe ori îmi atrăgea atenția la pictura „Lupta cu dracii”. De atunci și pentru întreaga viață, am înțeles că dracii luptă împotriva credinței.

Acestea sunt cele mai substanțiale subiecte despre care am scris și care s-au publicat în revista *Destin românesc*. Mai există și un al patrulea subiect – soarta transnistrenilor mei. Am menționat mai sus că, având de la Radio experiența înregistrării, am adunat multe interviuri cu oamenii mai bătrâni din sat, pe care le-am numit *Destine transnistrene*, carte apărută tot la Editura „Prut Internațional”, în 2010.

Mie întotdeauna mi-a plăcut să observ lucrurile negative din societate, mai ales în domeniile politic, social și cultural, să analizez și după aceea să-mi spun opinia, fie în cadrul întrunirilor, fie în scris la ziare și reviste. Am colaborat aproape la toate. Am publicat la *Contrafort*, *Dacia literară*, *Familia*, *Ardealul literar*, *Starea de urgență*, *Sud-Est cultural*, dar și la *Flux*, *Jurnal de Chișinău*, *Timpul*. Am colaborat frecvent la posturi de Radio (*Europa Liberă*, *Antena C*, *Radio Moldova*, *Vocea Basarabiei*) și TV (*Moldova 1*, *Jurnal TV*, *Publica TV*). Cred că mai sunt și altele. 40 de ani am lucrat cu salariu în jurnalistică!

R.R.: *Scriitorul Fănuș Neagu afirma că toți scriitorii trebuie să treacă prin școala jurnalistică, de fapt, practica jurnalistică, menționând că cel care intenționează să se realizeze ca scriitor trebuie să știe când să se oprească. Dumneavoastră însă nu v-ați oprit, ați făcut activități paralele: de scriitor și de jurnalist. Apropo, am citit undeva, recent, că optzeci de procente din scriitorii din România, mai ales în perioada interbelică, au activat la reviste și ziare, mulți aveau rubrici permanente, erau redactori-șefi sau directori la diverse publicații. Și la noi, și în România, deseori, scriitorii își câștigau din jurnalism pâinea cea de toate zilele. Îmi amintesc despre o mărturisire a Mitzurei Domnica Arghezi, care spunea: „Tata, când scria pentru două ziare despre același subiect sau eveniment, scria total-total diferit”.*

V.B.: Am lucrat zece ani la revista *Destin românesc*, atât cât și la revista *Nistru*. Mi-a plăcut să lucrez, cu toate că eram o mână de oameni, dar făceam treabă foarte bună. Era foarte apreciată de cititori revista, dar și acum este.

R.R.: *Vreau să vă spun că eu m-am pregătit de întâlnirea cu dvs., am adunat acasă o mică bibliotecă de și despre Vladimir Beșleagă. Așa că m-am documentat bine. La „Destin românesc” ați depășit zece ani.*

V.B.: Dacă mi-a plăcut să trag în plug!

R.R.: *Dacă ținem cont de omniprezența dumneavoastră la evenimente importante culturale, chiar și în ciuda pandemiei, încă nu v-ați dezjugat, doar că acum munciți la scrierea și editarea cărților dumneavoastră. După cum am menționat, aveți o roadă bogată și în anul 2020, și în anul aniversar 2021... Dar să vorbim puțin despre primul număr al revistei „Destin românesc”, cel editat în toamna lui 1994...*

V.B.: Despre întreg cuprinsul nu-mi amintesc, dar știu bine că în acel număr l-am comemorat pe Nichita Smochină – transnistreanul, la 100 de ani de la naștere. A făcut studii la Iași, a fost printre favoriții lui Nicolae Iorga, care l-a trimis la Paris, acolo a făcut doctoratul în drept pentru a-și îmbogăți cunoștințele. În timpul războiului, a fost consilierul generalului Antonescu pe problemele transnistrene. A fost o mare-mare personalitate.

R.R.: *Citiseram că Nichita Smochină a avut curajul să se întâlnească și cu Vladimir Ilici Lenin...*

V.B.: Dar a fost dezamăgit. Nichita Smochină s-a întâlnit cu acesta pentru că vroia să-i afle opinia despre soarta de mai departe

a moldovenilor transnistreni. Și a descoperit adevărul. Și anume că toate promisiunile despre autodeterminarea popoarelor nu erau decât minciuni. Nichita Smochină a fost un intelectual transnistrean de vârf. A devenit membru al Academiei Române. Cea mai reprezentativă lucrare a lui este volumul de memorii. Nichita Smochină are mai multe cărți și articole despre Transnistria, s-a luptat pentru ea, își dorea foarte mult Unirea cu Țara. O carte care se intitulează *Transnistria, suflet și pământ românesc* a fost scoasă într-o sută de exemplare. Unicul exemplar care s-a păstrat m-a ajutat Nicolae Dabija să-l găsec și l-am salvat, pentru că era foarte deteriorat.

Pentru activitatea sa unionistă Nichita Smochină a fost mereu vânat, a făcut și Gulagul, a fost eliberat în 1959.

În concluzie: am lucrat și am publicat cu drag la revista *Destin românesc*. Subliniez că ideea fericită a apariției și susținerii a fost a scriitorului academician Augustin Buzura, căruia trebuie să-i fim recunoscători. Au fost mai multe reviste și ziare susținute financiar de Institutul Cultural Român. O parte au dispărut. De exemplu, *Clipa*, o revistă foarte bună pentru adolescenți. Altele au apărut cu mari întârzieri. Revista *Destin românesc* are o perioadă mai longevivă, neîntreruptă. Grație prestanței dr. Alexandru Moșanu și a redactorului-șef dr. Gheorghe Negru, ea a devenit, și rămâne în continuare, un focar de lumină și cultură. Gh. Negru este un foarte bun și documentat istoric. A avut buna inspirație să adune materiale și să dedice un număr al revistei *Destin românesc* memoriei lui Alexandru Moșanu.

În timp, dr. Gheorghe Negru s-a dovedit a fi un foarte bun manager al revistei. După cum m-am convins din propria experiență, nu este un lucru ușor.

R.R.: *Suntem pe ultima sută de metri, mai bine spus, pe ultima sută de cuvinte a interviului. Am putut trage câteva concluzii și aprecieri: sunteți un foarte bun interviewer (dovada o fac cărțile de interviuri și dialoguri, care au apărut și sunt pe cale să mai apară), dar și o foarte interesantă persoană de interviuat (și aici sunt suficiente dovezi, inclusiv a acestei magistrale convorbiri de suflet). Totodată sunteți un foarte disciplinat și obsedat creator de jurnale, un gen pe care l-am îndrăgit din adolescență. Regret că nu o fac cu atâta pasiune ca dvs.*

V.B.: Pe lângă cei 27 de ani parcurși cu succes și bună apreciere, doresc revistei *Destin românesc* viață lungă. De asemenea, viață

lungă echipei redacționale, tuturor colaboratorilor și cititorilor ei. Sănătate, să depășească pandemia, să rămână și în continuare pe poziția de vârf. Vivat *Destin românesc!*

R.R.: *Am început-o cu bibliotecile și ...bibliotecarele...*

V.B.: Aceleași urări adresez bibliotecilor și bibliotecarelor.

R.R.: *Vivat și dumneavoastră, dragule Vladimir Beșleagă, la această frumoasă aniversare de nouăzeci de ani! Să trăiți mulți ani în continuare și să scrieți încă multe cărți, artistice și publicistice. Felicitări cu noile apariții din anul acesta. Mie mi-a căzut tronc cartea „Reflecții/Instantanee: Jurnal de poet”, un alt model de publicistică.*

V.B.: Mulțumesc, să știi că chiar am planuri mari. Îmi doresc să editez încă pe atât cât am editat. Pandemia îmi dă bătăi de cap, dar nu într-atât ca să mă lipsească de îndeletnicirea mea cea mai dragă – scriitura. O parte din noile apariții le am deja în manuscrise, altele se coc. Am o carte pusă chiar de mine la index, adică va fi oferită publicului după trecerea mea în nemurire. Este vorba de un jurnal, deja editat. Cititorii vor descoperi multe lucruri interesante acolo, dar toate la vremea lor.

R.R.: *Dar să știi că e savuroasă și picantă și lectura volumului „Reflecții/Instantanee: Jurnal de poet”. Încă o dată: La mulți ani, Sănătate și Bani! (Ca să aveți cu ce plăti noile cărți.)*

V.B.: Vreau să știi că eu multe cărți le-am editat din pensia și onorariile mele. Majoritatea cărților le dăruiesc, nu le vând, îmi place să bucur cititorii.

R.R.: *M-am bucurat și eu pentru cartea cu autograf, pe care mi-ați dăruit-o în chiar ziua dvs. de naștere la o conferință de presă la Biblioteca „Onisifor Ghibu”. De altfel, tot un jurnal, un pseudo-jurnal, care se numește „Nugae sau cartea nimicurilor”. Mulțumesc și pentru interviu, și pentru carte.*

Consemnare de Raia ROGAC

Fotografii de Corina Rezneac și Svetlana Andrițchi

CENTENARUL COȘERIU

*Elena UNGUREANU,
șefa Secției Studii și cercetări,
Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”*

*

La 27 iulie 2021, s-au împlinit 100 de ani de la nașterea marelui lingvist Eugeniu Coșeriu. Anul 2021, care s-a vrut Anul Coșeriu, n-a fost anunțat oficial, din păcate, nici în România, nici în Republica Moldova, fiind acoperit de anul electoral, deși s-a făcut o seamă de demersuri în acest sens. Nici nu mai credem că Magistrul ar fi avut nevoie de un asemenea gest, dar ar fi fost o respectuoasă forma de omagiere. Pe deasupra, a fost și anul devastat de pandemia de Covid-19.

O serie întreagă de manifestări desfășurate au dat totuși tonul necesar Anului Coșeriu. În întreaga lume, Coșeriu a fost comemorat prin circa 30 de evenimente publice de cel mai înalt nivel, organizate în România, Germania, Spania, Franța, Belgia, Elveția, Brazilia, Uruguay. Numai în Germania, unde a profesat Coșeriu în ultimele decenii, în mai multe orașe (Tübingen, Frankfurt, Berlin, Münster), au fost organizate festivități de omagiere a distinsului om de cultură de origine basarabeană.

Primul pe listă este, desigur, Colocviul internațional *Coseriu's Linguistics. Origin and Actuality / Lingvistica coșeriană – origine și actualitate*, cu cca 300 de participanți, găzduit de Universitatea din Zürich în perioada 16-18 iunie. Organizatorii – prof. dr. Johannes Kabatek, șeful Catedrei de lingvistică romanică de la Universitatea din Zürich, împreună cu echipa sa de asistenți și colaboratori (Cristina Bleorțu, Yoselin Pestana, Manuela Crivelli, Dominik Martinez) – au asigurat o bună comunicare atât de la fața locului (Aula Magna a Universității din Zürich), cât și prin intermediul aplicației ZOOM, cu renumiți specialiști, cum ar fi: Jürgen Trabant (Universitatea Humboldt din Berlin), Klaas Willems (Universitatea din Gent), Araceli López Serena (Universitatea din

Afișe pentru lansarea vol.
„Eugeniu Coșeriu: vocația universalității”, la Bălți (27 iunie 2021)
și la Chișinău (27 iulie 2021).

Sevilla). În cadrul mesei rotunde cu genericul *Semantics, pragmatics, text linguistics*, au participat: Miguel Casas Gómez de la Universitatea din Cádiz, Óscar Loureda Lamas de la Universitatea din Heidelberg și Emma Tămăianu-Morita de la Universitatea din Osaka, Japonia. La lucrările pe secțiuni au prezentat comunicări universitari și cercetători, doctoranzi și masteranzi din Germania, SUA, Mexic, Japonia, Slovenia, Croația, Brazilia, Franța, Uruguay, Chile, Spania, Italia, România și Elveția [3; 4, p. 10].

Având în vedere complexitatea și diversitatea acțiunilor prilejuite de Centenar, a fost creată o hartă care să reprezinte toate evenimentele, publicațiile și conferințele organizate/publicate cu ocazia centenarului Coșeriu¹.

În cadrul congresului, au fost lansate volumele: Eugenio Coseriu, Wolf Dietrich, *Geschichte der romanischen Sprachwissenschaft, Band 2: Von Nebrija (1492) bis Celso Cittadini (1601): Die Epoche des Humanismus*. Tübingen: Narr, 2020; *Eugeniu Coșeriu: vocația*

¹ <https://coseriu100.info/map-coseriu100/>

universalității (editor: Gheorghe Popa), Chișinău: Știința, 2021; *Eugenio Coseriu. Past, Present and Future* (editori: Klaas Willems, Cristinel Munteanu), Berlin: De Gruyter, 2021; *Dincolo de structuralism. Scrisori către Eugeniu Coșeriu și istoria lingvisticii în secolul al XX-lea. Corespondența Marius Sala – Eugeniu Coșeriu*, ediție îngrijită de Johannes Kabatek și Cristina Bleorțu, București: Editura Academiei Române, 2021; Irina-Marinela Deftu, Johannes Kabatek, *Eugenio Coseriu – Beyond Structuralism*, Berlin: De Gruyter, 2021 ș.a.

Foarte reușită s-a dovedit a fi inițiativa prof. Johannes Kabatek de a intervieva lingviști coșerieni din mai multe țări și de a pune la dispoziția tuturor – pe pagina web a Congresului *Coseriu100* – peste 100 de interviuri video și sesiuni despre Coșeriu (până la ora scrierii prezentului material) cu cercetători consacrați, în mai multe limbi (proiectul este realizat de Cristina Bleorțu, SWITCHtube channel „Coseriu100”) [2, pp. 127-129]. Printre ei se numără specialiști notorii precum Adolfo Elizaincin, Jürgen Trabant, Rudolf Windisch, Vincenzo Orioles, Wolf Dietrich, Mircea Borcilă, Nicolae Saramandu, Dorel Fînaru etc.

La scurt timp, pe 25 iunie 2021, nepoata distinsului lingvist, Eugenia Bojoga, președinta Asociației cultural-științifice „Eugeniu Coșeriu”, profesoară la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, ține o conferință on-line în cadrul proiectului „Diaspora filologică”, lansat de Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”, cu titlul „Eugeniu Coșeriu, (re)citit astăzi”¹.

Chiar de Ziua Centenarului, pe 27 iulie 2021, s-au produs simultan mai multe evenimente. Academia Română, Filiala Iași, prin Institutul de Filologie Română „A. Philippide” din Iași, a organizat o frumoasă sesiune comemorativă on-line „Eugeniu Coșeriu – 100 de ani de la naștere”, la care au prezentat ample comunicări distinșii profesori Viorel Barbu, Stelian Dumistrăcel, Mircea Borcilă de la Cluj, Nicolae Saramandu de la București, Eugen Munteanu, Lucia Cifor, Cristinel Munteanu, Mihaela-Cătălina Tărcăoan ș.a. (eveniment moderat de prof. Eugen Munteanu).

În aceeași zi toridă de vară, Editura „Știința” și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” au lansat volumul *Eugeniu Coșeriu: vocația universalității* (Editura „Știința”, 2021, 448 p.; Colecția

¹ Înregistrarea video a conferinței se găsește pe YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=7lhnTHHpINU>; <https://www.youtube.com/watch?v=aRasUvcR7ZA>.

Prof. Gheorghe Popa prezentând volumul „Eugeniu Coșeriu: vocația universalității” (Chișinău: Știința, 2021).

„Personalități notorii”, vol. 12), care fusese lansat inițial la USB. Protagonisti ai evenimentului au fost: acad. Mihai Cimpoi; Maria Șleahtițchi, director MNL „Mihail Kogălniceanu”;

Galaction Verebceanu, IFR „B.P. Hasdeu”; Gheorghe Popa, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți; alcătuitorul ediției, moderator: Mircea V. Ciobanu, redactor-șef al Editurii „Știința”. Volumul constituie o selecție de materiale semnate de mai mult de 50 de autori din România, Republica Moldova, Germania, Italia, Spania etc. Prof. Gheorghe Popa semnează selecția, studiul introductiv și tabelul cronologic.

* * *

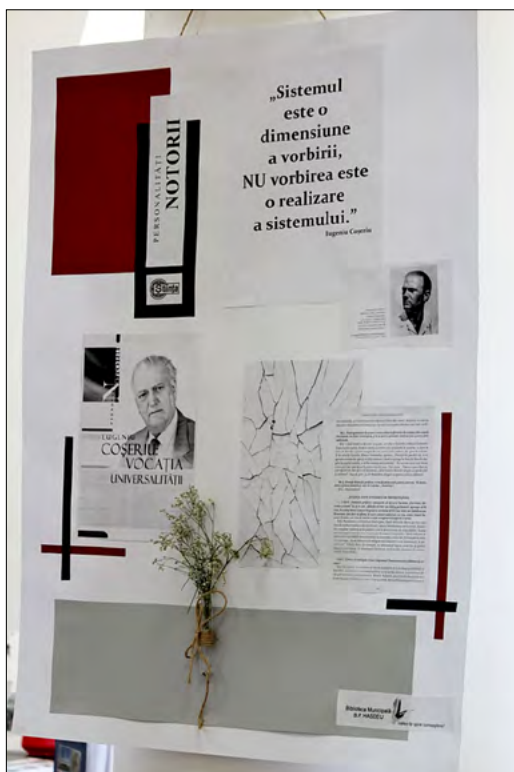
Comemorarea a 100 de ani de la nașterea lui E. Coșeriu a fost organizată printr-o reuniune on-line și la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj. Împreună cu Asociația Cultural-științifică „Eugeniu Coșeriu”, reuniunea i-a avut ca invitați pe unii dintre cei mai importanți discipoli ai lui Coșeriu care i-au audiat cursurile sau au făcut doctoratul sub îndrumarea sa: Johannes Kabatek (Elveția), Manuel Casado Velarde (Spania), Ana Agud (Spania), Vincenzo Orioles (Italia), Oscar Loureda Lamas (Germania), Magdalena Viramonte (Argentina), Adolfo Elizaincín (Uruguay), Alfredo Matus (Chile), Clemilton Pinheiro (Brazilia), Floarea Virban (Italia), Ileana Oancea (Universitatea de Vest din Timișoara), Ludmila Zbanț (USM), Maria Șleahtițchi (Universitatea din Bălți), Sanda-Maria Ardeleanu (Universitatea din Suceava).

Un eveniment cu prezența unor reprezentanți de onoare ai Institutului Cervantes și ai Ambasadei din Uruguay s-a desfășurat și la București, în grădina Muzeului Național al Literaturii Române – „Omul și limbajul. Centenar Eugen Coșeriu”. În aceeași zi, mai multe biblioteci din țară au organizat expoziții de carte (Biblioteca Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj, Biblioteca Universității „Alec Russo” din Bălți, expoziția organizată de

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” *Centenar Coșeriu: Citate fără ramă* etc.).

Spre toamnă, la Chișinău, în data de 24-25 septembrie 2021, la Universitatea de Stat din Moldova, a avut loc un eveniment științific de amploare: *Colocviul internațional de științe ale limbajului „Eugeniu Coșeriu”* (CISL), ediția a XVI-a, cu genericul: *Limbă, creativitate, cultură – structuri de rezistență ale ființei umane*. Pe lista organizatorilor au figurat: Universitatea de Stat din Moldova; Universitatea Națională „Yurii Fedkovič”, Cernăuți, Ucraina; Universitatea „Ștefan cel Mare”, Suceava, România; Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu”, Chișinău, Republica Moldova. La această ediție s-au întrunit profesori și cercetători de la universitățile și centrele de studii din Germania, Franța, Italia, Ucraina, România, Republica Moldova. Organizatorii colocviului au propus ateliere cu tematică de cercetare coșeriană, precum și o masă rotundă organizată la Muzeul Național de Literatură „Mihail Kogălniceanu” cu titlul *Eugeniu Coșeriu și Basarabia*. Ulterior, MNLMK a organizat o expoziție „Eugeniu Coșeriu în arta plastică”.

Școala de vară, ediția a V-a, cu genericul „Actualitatea concepției lui Eugeniu Coșeriu”, și-a ținut ședințele on-line în perioada 30 august – 4 septembrie 2021. O lună mai târziu, în 7-8 octombrie 2021, Institutul de Filologie Română „B.P. Hasdeu” al MEC a organizat Conferința științifică internațională *Filologia Modernă: Realizări și perspective în context european*, ediția a XV-a: „Eugeniu Coșeriu: 100 de ani de la naștere: Limbajul ca sumă de valori”. Între materialele

Poster de la expoziția „Centenar Coșeriu: Citate fără ramă” (Biblioteca Municipală, 27 iulie 2021).

publicate ale conferinței se distinge articolul semnat de Eugenia Bojoga, dedicat lui Johannes Kabatek, unul dintre cei mai dotați discipoli coșerieni, autor a câtorva volume de referință [5, pp. 16-28]. Spre sfârșitul anului 2021, s-a mai desfășurat un șir de evenimente științifice dedicate centenarului Coșeriu în întreaga lume.

Întreaga operă coșeriană ne este lăsată ca testament. Johannes Kabatek consideră că volumul de conversații cu Eugeniu Coșeriu *A spune lucrurile așa cum sunt* este „și un fel de testament științific și personal, o carte în care Coșeriu ne explică care a fost, după propria-i părere, misiunea sa în această lume” [8, p. IX]. Acest volum de referință cuprinde cea mai completă bibliografie coșeriană în română: Catalogul scrierilor lui Eugeniu Coșeriu (pp. 225-259). Ca o continuare, volumul lui J. Kabatek

Eugeniu Coșeriu. Pagini de exegeză și reconstrucție biografică (2020) [9] evocă „o memorie de invidiat, o gândire logică exemplară și o putere (de muncă) care ne servește ca model și, deși suntem departe de a o putea atinge, ne stimulează și ne învață ceea ce poate mintea umană să realizeze” (p. XIII).

În sens mai îngust, să-i zicem basarabean, Alexandru Bantoș a ales să numească drept testament un fragment din discursul rostit de Eugeniu Coșeriu la ședința festivă prilejuită de împlinirea unui deceniu de apariție a revistei *Limba Română*, în Sala Mare a Academiei de Științe a Moldovei, la 21 mai 2001: „Era nevoie de un organ care să recucerească tradiția și în ceea ce privește persoanele, oamenii care au creat această tradiție aici în Basarabia

și dincolo de Prut, care să-i recucerească și să-i readucă «acasă» și pe unii fii îndepărtați, dar nu risipitori, ca, de exemplu, cel care se afla la Tübingen. (...) Să nu lăsăm deci să piară această revistă, să nu lăsăm să scadă și să decadă această tribună” [6, p. 163]. Revista apare în continuare, cu regularitate.

Mai mult ca niciodată, „lucrările lui Eugeniu Coșeriu, în special cele ce abordează, cu profunzime, competență și dexteritate

---

„Recuperarea, prin editarea și studierea operei ilustrului basarabean, recunoașterea și conștientizarea la scara întregii societăți, indiferent de apartenența politică, etnică etc. a valorii și oportunității concepției coșeriene pentru asanarea climatului lingvistic, și de ce nu? – social și politic din Republica Moldova – va fi nu doar un semn de omagiu adus marelui nostru contemporan, dar, poate, înainte de toate, o dovadă că, în sfârșit, suntem liberi și gândim liber, fără prejudecăți, la destinul nostru dramatic, spectaculos, cu prăbușiri inimaginabile, dar totuși, peste vremi și vremuri, biruitor.”

---

profesională, identitatea limbii și a poporului nostru, **trebuie să fie așezate la temelia politicii lingvistice și naționale din Republica Moldova** (subl. n. – Cine ar fi capabil s-o facă?). Recuperarea, prin editarea și studierea operei ilustrului basarabean, recunoașterea și conștientizarea la scara întregii societăți, indiferent de apartenența politică, etnică etc. a valorii și oportunității concepției coșeriene pentru asanarea climatului lingvistic, și de ce nu? – social și politic din Republica Moldova – va fi nu doar un semn de omagiu adus marelui nostru contemporan, dar, poate, înainte de toate, o dovadă că, în sfârșit, suntem liberi și gândim liber, fără prejudecăți, la destinul nostru dramatic, spectaculos, cu prăbușiri inimaginabile, dar totuși, peste vremi și vremuri, biruitor” [1, p. 14].

Nu în ultimul rând, pentru a elabora prezentul portret bibliografic al marelui Coșeriu, am deschis revista *Limba Română* de nenumărate ori. Pe paginile acestei prețioase reviste publică majoritatea reprezentanților școlilor românești coșeriene. Marele om de știință cu care azi ne mândrim a fost nu numai al nostru, la fel ca și întreaga-i operă. Conștient de misiunea sa – de a duce știința cât mai departe și cât mai coerent, zicea: „E foarte important tot ce e al nostru, însă ceea ce este și al altora este încă mai important, pentru că este încă mai al nostru”. Încă mai al nostru, Coșeriu a construit un edificiu cu adevărat copleșitor.

Anul centenar s-a încheiat. Omagierea lui Coșeriu continuă.

În 2022, se vor împlini 20 de ani de la trecerea sa în nemurire. „Putem fi mulțumiți de marele edificiu teoretic, de viziunea clară asupra lucrurilor pe care ne-a oferit-o Eugeniu Coșeriu. Noi, discipolii săi, avem obligația morală de a-i continua opera, conservând memoria sa și aplicând puterea sa de muncă, așa cum el ne-a învățat” [7, p. 12].

Referințe bibliografice

1. BANTOȘ, Alexandru. Un lingvist care vine din viitor (I). Eugeniu Coșeriu și realitățile lingvistice din Republica Moldova. In: *Limba Română*. 2007, nr. 4-6, pp. 7-15. ISSN 1235-9111.
2. BLEORȚU, Cristina. Proiectul CoșeriuTube de la Universitatea din Zürich. Interviu despre Eugeniu Coșeriu cu ocazia centenarului. In: *Limba Română*: Ed. spec. Eugeniu Coșeriu – 100. 2021, nr. 4, pp. 127-129. ISSN 1235-9111.
3. BOJOGA, Eugenia. Centenarul Eugeniu Coșeriu. In: *Observator cultural* [online]. 13 august 2021 [citat 15.05.2022]. Disponibil: <https://www.observatorcultural.ro/articol/centenarul-eugeniu-coseriu/>

4. BOJOGA, Eugenia. Eugeniu Coșeriu, omagiat la Universitatea din Zürich. In: *Contrafort*. 2021, nr. 2, p. 10. ISSN 1223-1576.
5. BOJOGA, Eugenia. Învățătura lui E. Coșeriu ca profesiune de credință. In: *Filologia modernă: realizări și perspective în context european*. Eugeniu Coșeriu: 100 de ani de la naștere. Limbajul ca sumă de valori. Chișinău, Republica Moldova, 7-8 octombrie 2021. Chișinău: Pro Libra, 2021, pp. 16-28. ISBN 978-9975-3274-4-2.
6. COȘERIU, Eugeniu. Limba română – o dimensiune spirituală indispensabilă la est de Prut. In: *Limba Română*. 2002, nr. 10, p. 163. ISSN 1235-9111.
7. Eugenia BOJOGA în dialog cu Johannes KABATEK: *Moștenirea lui Eugeniu Coșeriu*. In: *Contrafort*. 2005, nr. 11-12. ISSN 1223-1576; [online] [citată 15.05.2022]. Disponibil <http://www.contrafort.md/old/2005/133-134/928.html>.
8. KABATEK, Johannes, MURGUÎA, Adolfo. „A spune lucrurile așa cum sunt”. *Conversații cu Eugeniu Coșeriu*. Iași: Casa Editorială Demiurg, 2017. ISBN 973-152-353-8.
9. KABATEK, Johannes. *Eugeniu Coșeriu. Pagini de exegeză și de reconstrucție biografică*. Trad. Alina-Viorela PRELIPCEAN, Dorel FÎNARU, Cristinel MUNTEANU. Iași: Institutul European, 2020. ISBN 978-606-24-0280-8.

DE LA ÎNĂLȚIMEA CELOR 20 DE ANI: FILIALA „MARAMUREȘ”

*Elena CĂRĂUȘ-SINIȚA,
șefa Filialei „Maramureș”*

Biblioteca – locul unde cartea este la ea acasă, locul care ne păstrează amintirile, ne delectează sufletul, ne farmecă cu mulțimea de tezaure informaționale, ce așteaptă fără răgaz răsfoite. Treptat, rolul bibliotecilor, în viața omului și a întregii societăți, a evoluat, biblioteca devenind un centru atât științific, cultural, cât și instructiv-educativ.

Îată că încet-încet s-au perindat cei 20 de ani de activitate a Bibliotecii „Maramureș”, filiala Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, deschisă la 14 octombrie 2001, în baza protocolului de colaborare între Biblioteca Județeană „Petre Dulfu” din Baia Mare, România, (director Teodor Ardelean) și Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din Chișinău (director Lidia Kulikovski).

Evenimentul de importanță majoră s-a desfășurat în cadrul manifestărilor culturale organizate cu prilejul sărbătoririi Hramului orașului Chișinău. Inaugurarea nu ar fi fost posibilă fără sprijinul financiar al Consiliului Județean Maramureș, care a alocat suma necesară pentru achiziționarea celor 10.000 de volume de carte românească, acestea fiind completate anual cu donații și noi achiziții, atingând, la începutul anului 2021, cifra de 27.534 de documente, și cuprinzând toate domeniile cunoașterii. Prioritare au rămas a fi domeniile umaniste, în special, beletristica și cartea pentru copii. Potrivit destinației, colecția bibliotecii găzduiește documente pentru împrumut la domiciliu și pentru consultare pe loc.

Pe parcursul a două decenii, biblioteca a fost într-o continuă dezvoltare, un progres semnificativ pentru domeniul biblioteconomic. Cot la cot au muncit oameni dedicați muncii lor, pentru ca astăzi să dispunem de o bibliotecă modernă, de un adevărat centru de cultură și educație.

Biblioteca „Maramureș” oferă servicii variate comunității, astfel devenind cu adevărat utilă: ore de lectură, dezbateri pe marginea cărților, concursuri de erudiție, activități ludice, campanii dedicate lecturii. Aici menționăm Programul de lectură „Chișinăul citește”, Concursul de lectură „Bătălia Cărților”, care oferă copiilor posibilitatea de a descoperi cărți și lucruri noi.

Formele și metodele de atragere la lectură sunt diverse: Campania „Fii deștept! Ia un card inteligent!”, care promovează ideea obținerii cardului de acces la bibliotecă, modul de înscriere la bibliotecă, explicând mecanismul de obținere a serviciilor și beneficiilor drept urmare a utilizării serviciilor de bibliotecă; Campania „Re-Vino la biblioteca ta!”, care urmărește scopul de promovare a imaginii bibliotecii în comunitate; Lecturile verii sub genericul „Cartea nu are vacanță”; „Să re-auzim povestea” – povești terapeutice pentru tinerii cu CES (Cerințe Educaționale Speciale); Programul estival „Provocarea verii”; „Citește și Descoperă Chișinăul” – cel mai recent proiect, care contribuie la redescoperirea farmecului Municipiului Chișinău, la împlinirea a 585 de ani de la prima atestare documentară, și multe alte proiecte.

Activitatea Bibliotecii „Maramureș” a fost reflectată în mai multe publicații periodice: *Țara, Cuvântul liber, Literatura și Arta, BiblioPolis, Graiul Maramureșului, Făclia*: în total, peste 120 de articole, schițe și interviuri. Intervenții reușite au fost și reportajele la posturile de Radio Moldova (9) și TV Moldova 1 (6).

De-a lungul anilor, am prezentat și am lansat peste 700 de cărți, am inițiat un raft cu 200 de cărți ce conțin autografe ale personalităților marcante care ne-au pășit pragul: T. Ardeleanu, L. Kulikovski, Iu. Filip, G. Vieru, N. Dabija, I. Țurcanu, S. Vangheli, A. Moraru, A. Ganenco, T. Țopa, I. Badicu, G. Furdui, I. Raileanu, I. Jabinschi, R. Buzu, I. Negrei ș.a.

Serviciile și programele Bibliotecii „Maramureș” au fost reorganizate, potrivit Legii despre biblioteci și reorientarea la cerințele și aspirațiile comunității, spre dezvoltarea socială, individuală și întărire a sentimentului de apartenență comunitară.

Activitatea bibliotecii s-a axat pe următoarele direcții: consolidarea rolului bibliotecii ca principala instituție de cultură și de educație; modernizarea și optimizarea serviciilor pentru utilizatori; extinderea, în continuare, a informatizării activităților de bibliotecă și orientarea surselor informaționale către utilizator.

Cele mai importante evenimente care au influențat dezvoltarea bibliotecii au fost: Programul de lectură „Chișinăul citește”, Concursul de lectură „Bătălia cărților”, programe de promovare a bibliotecii „Advocacy pentru bibliotecari”, „Vocea utilizatorului”, Campania „E-biblioteca mea”, „Traficul de ființe umane”, Programul estival „Provocarea verii”, „Lectură, Experiment, Joc!”, „Voi stați acasă, noi vă povestim”, „Fii deștept! Ia un card Inteligent!”, Nocturna bibliotecii, Zilele Chișinăului, Săptămâna Zâmbetului, Campania de Comunicare a Științei „Hora Științei Hasdeu”, „Maratonul Utilizatorului” și altele.

Un moment important și interesant a fost colaborarea Bibliotecii „Maramureș” cu Teatrul Municipal de Păpuși „Guguță”, proiectul din Programul „Să re-auzim povestea”.

Echipa bibliotecii are menirea să completeze, să sprijine și să participe la activitățile organizate de BM „B.P. Hasdeu”, fiind o parte componentă a acesteia. Ne-am implicat în cursurile de formare și instruire la nivel național și internațional, organizate de către Campusul competențelor. Informația despre activitatea bibliotecii a fost plasată periodic pe rețelele de socializare. Dezvoltarea profesională atât la nivel intern, cât și extern ne oferă noi deprinderi pentru exercitarea sarcinilor de serviciu, cu un grad avansat de complexitate și diversitate.

Atelierele organizate de Campusul competențelor pentru bibliotecarii din cadrul BM „B.P. Hasdeu” asigură educarea culturii instruirii continue, motivarea aspirației bibliotecarului către formare continuă și perfecțiune. În acest sens, am beneficiat de următoarele traininguri: IT și managementul calculatorului, Biblioteca modernă, Crearea și gestionarea blogurilor, Servicii noi de bibliotecă, Instrumente Web pentru crearea Curriculumului Vitae digital.

În prezent, un rol important are accelerarea implementării serviciilor inovatoare pentru comunitatea chișinăuiană.

Proiectele și serviciile realizate în cadrul filialei „Maramureș”, împreună cu partenerii și voluntarii săi, au avut un impact pozitiv și semnificativ asupra comunității, contribuind la dezvoltarea personală a utilizatorilor prin cunoștințele acumulate de pe urma evenimentelor nominalizate, care le-au îmbogățit experiența și le-au schimbat modul de gândire analitică pe parcursul a 20 ani. Astfel, au fost puse la dispoziția cititorului Cenaclul literar „Atlas cultural”, Salon „Meridian Literar”, Clubul „Bravo Bravissimo!”, ce

au avut drept scop organizarea întâlnirilor cu scriitori și oameni de artă, prezentări de carte, expoziții tematice, recitaluri de poezii, discuții pe anumite subiecte etc.

Programul „Ora poveștilor” constituie o formă de activitate, care permite bibliotecarilor să prezinte micilor utilizatori colecții de cărți cu basme sau povestiri pentru copii, ajutându-i să-și dezvolte vocabularul, creativitatea și imaginația.

Cenaclul literar „Magia cuvântului” a fost inițiat la dorința tinerilor sensibili și iscoditori, îndrăgostiți de arta cuvântului, ce trăiesc în lumea metaforelor, care vor să-și exprime în scris trăirile și stările sufletești. Ședințele cenaclului se desfășurau într-o atmosferă de discuții-dezbateri cu lansări și prezentări de carte, expoziții de pictură și întâlniri cu scriitori.

Programul „Zâmbete pe fața copiilor suferinzi” s-a desfășurat în parteneriat cu Centrele de Zi și Activități ale Tinerilor cu Dizabilități de Intelect „Start” și Asociația Părinților cu Copii cu Dizabilități Mintale „Planeta Carității”. Această colaborare reprezintă o filă de succes în istoria bibliotecii noastre. Orice activitate, în cadrul proiectului, a avut drept scop integrarea copiilor cu necesități educaționale speciale. Acest program dezvoltă sentimente de toleranță, înțelegere și incluziune socială.

Proiectul „Relaxoterapia prin carte” a fost inițiat în cadrul serviciului ProSănătate, al cărui grup-țintă au devenit persoanele cu Cerințe Educaționale Speciale (CES). De comun acord cu Centrul de Zi și Activități ale Tinerilor cu Dizabilități de Intelect „Start” și Asociația Părinților cu Copii cu Dizabilități Mintale „Planeta Carității”, au fost organizate activitățile privind diferite aspecte ale sănătății și de formare a aptitudinilor și deprinderilor indispensabile unui comportament responsabil și sănătos. Principalele subiecte abordate vizează corpul omenesc și sănătatea, igiena personală, alimentația sănătoasă, activitatea sportivă, comportamente preventive și protective.

Serviciul „Terapi@Cărții” este un serviciu educațional pentru persoanele cu CES, asigurând astfel egalitatea accesului la informații și la documentele necesare educației permanente și dezvoltării personalității utilizatorilor din Centrul de Zi și Activități ale Tinerilor cu Dizabilități de Intelect „Start” și Asociația Părinților cu Copii cu Dizabilități Mintale „Planeta Carității”.

Serviciul „Teatrul păpușilor din hârtie”, oferit tinerilor cu CES, are la bază metoda terapeutică. Faptele și istorioarele care se

desfășurau în scenetele interpretate aveau un caracter cognitiv-distractiv, oferindu-le posibilitatea participanților de a trăi emoțiile și sentimentele personajelor din povești. Rezultatul obținut a fost teatralizarea poveștilor de către tinerii Centrului de Zi și Activități a Tinerilor cu Dizabilități de Intelect „Start” și încadrarea lor în rolurile interpretate.

Promovarea tinerilor pasionați de arta frumosului a devenit o istorie de succes. Astfel, la 28 mai 2018 a fost organizată expoziția de desene și fotografii „Clipa aici, visul urmează” de Ecaterina Busuioc, utilizatoarea Bibliotecii „Maramureș”. Din mărturisirile autoarei: „Biblioteca «Maramureș», filială a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, mi-a oferit șansa să mă afirm ca tânăr activ prin diferite activități de voluntariat, serate creative, întâlniri cu scriitori și oameni de artă, și nu în ultimul rând prin realizarea propriului atelier de fotografie în incinta bibliotecii. Oportunitățile descoperite printre rafturile pline de cărți și cu ajutorul bibliotecarelor care lucrează neostenit în favoarea utilizatorilor bibliotecii, au contribuit la succesele obținute de mine”.

Proiectul „Povești terapeutice” face parte din programul de promovare a lecturii „Să re-auzim povestea” și s-a desfășurat în parteneriat cu Centrul Prietenos Tinerilor din sectorul Botanica a Municipiului Chișinău (psiholog Svetlana Sârbu). Beneficiarii proiectului au fost persoane cu CES. Acest proiect a fost posibil numai datorită stabilirii unui contact de durată cu această instituție.

Proiectul „Povești de la bunicuța” presupune o oră de lectură cu voce a poveștilor cu tâlc. Poveștile pentru copii din colecția bibliotecii propuse pentru ora de lectură cu voce au fost selectate cu profesionalism și atenție, pentru a răspunde exigențelor fiecărui copil, părinte, bunic, învățător, profesor sau educator. În condiții de pandemie, am oferit un suport de povești on-line. Acest proiect contribuie la stimularea creativității copilului, la dezvoltarea vocabularului său, la consolidarea relației cu oameni apropiați și la însușirea unor principii morale esențiale.

O componentă importantă în activitatea de succes a bibliotecii o constituie și parteneriatul cu instituțiile de învățământ școlar și preșcolar, precum și cu alți actori ai comunității.

Voluntariatul reprezintă o componentă esențială a societății civile, care mobilizează cele mai nobile aspirații ale omenirii – libertatea, oportunitatea și siguranța. Biblioteca favorizează dezvoltarea tinerilor, oferindu-le posibilitatea de a participa la implementarea

activităților și serviciilor ce le sunt destinate pentru a desfășura activități de voluntariat.

La Dușanbe, capitala Tadjikistanului, în anul 2019 s-a desfășurat Forumul Voluntarilor CSI dedicat promovării cititului în rândul tinerilor și copiilor din țările CSI cu genericul „Promovarea lecturii în rândul copiilor și tinerilor”. Pe parcursul unei săptămâni, participanții la forum au abordat multidimensional problema cititului în rândul tinerilor, constatând nivelul scăzut al acestuia. Astfel, evenimentul a reunit diferiți experți, șefi de organizații, bibliotecari, reprezentanți ai mediului academic, profesori, voluntari și coordonatori de proiecte din 9 țări, precum Republica Moldova, Belarus, Ucraina, Federația Rusă, Azerbaidjan, Armenia, Tadjikistan, Kârgâzstan și Kazahstan. Biblioteca „Maramureș” a fost una din instituțiile prezente la acest forum, iar voluntarul ce ne-a reprezentat bunele practice a fost Constanța Sinița, comunicând despre serviciile „ProSănătate”, „Cărți cu Benzi desenate” și proiectul municipal „Să re-auzim povestea”.

Parteneriatul este un model sigur de promovare a imaginii bibliotecii în comunitate. În acest sens, ne-am propus să analizăm permanent ariile mai puțin acoperite, pentru a identifica noi parteneri. Ca urmare ale acestor cercetări, biblioteca conlucrează avantajos cu Grădinița nr. 55, Grădinița nr. 156, Gimnaziul „Decebal”, Centrului de Zi și Activități a Tinerilor cu Dizabilități de Intelect „Start”, Centrul „Planeta Carității”, Liceul „Gaudeamus”, Liceul „L. Rebreanu”, Liceul „Litterarum”, AO AGAPIS, AO DoGood, Colegiul Național de Medicină și Farmacie „Raisa Pocalo”, LTPA „N. Sulac” ș.a.

Biblioteca „Maramureș” și bibliotecarii săi au drept scop primordial al activității lor implementarea ideilor ingenioase, captivante, atractive, neordinare, dar cu efect major în realizarea obiectivelor propuse. Bibliotecarul contemporan este acela care poate deschide pentru utilizatorul său o fereastră spre lumea întreagă, care poate schimba viziuni, idei, atitudini, vieți doar printr-un cuvânt bun, o carte de căpătâi, un gest frumos prin propriul exemplu.

Doar împreună putem face schimbarea, pentru că suntem uniți și bine determinați.

BIBLIOTECA „TÂRGU-MUREȘ” – 25 DE ANI ÎN RITMURILE SCHIMBĂRII

*Stela TYMOFTI,
șefa Filialei „Târgu-Mureș”*

Zilele Bibliotecii „Târgu-Mureș” au fost și rămân semnificative prin evenimentele de mare anvergură ce se perindă aici din an în an. Sunt zilele când biblioteca devine neîncăpătoare grație multiplelor evenimente ce au loc în această frumoasă Casă a Cărții. Fiecare aniversare e o frumoasă ocazie ce adună multă lume bună, dornică de a-și petrece timpul util și plăcut datorită lucrurilor frumoase ce se întâmplă între pereții instituției noastre. Împătimiții de carte și de frumos participă în fiecare an la lansări și prezentări de carte, inaugurări de expoziții de pictură și donații de carte, întâlniri cu personalități notorii ai neamului nostru. Ne-a bucurat dintotdeauna plăcerea scriitorilor moldoveni, dar și târgumureșeni de a veni la Biblioteca „Târgu-Mureș” cu o noutate editorială. Astfel, cititorii noștri au avut marea plăcere de a savura din cuvântul lui Nicolae Dabija, Iulian Filip, Mihai Cimpoi, Arcadie Suceveanu, Claudia Partole, Spiridon Vangheli, Ianoș Țurcanu, Zina Izbaș, Dimitrie Poptămaș, Nicolae Băciuț și alții.

Pe data de 25 noiembrie 2021, la Biblioteca „Târgu-Mureș” a avut loc evenimentul on-line de celebrare a 25 de ani ai bibliotecii, cu genericul „Biblioteca «Târgu-Mureș» – 25 de ani în ritmurile schimbării”. Cu mesaje de felicitare și urări de bine la eveniment a venit mai multă lume bună. Dr. **Mariana Harjevschi**, director general al BM „B.P. Hasdeu”, a deschis evenimentul cu un frumos mesaj de felicitare:

„Aducând felicitări Bibliotecii «Târgu-Mureș» cu această frumoasă aniversare, vreau să mulțumesc tuturor celor care au stat la începuturi și au pus piatra de temelie pe rafturile cu cărți românești în bibliotecile de la Chișinău. Adresez cuvinte de mulțumire Claudiei Șatravca, ex-directorul Bibliotecii «Târgu-Mureș», dar și apreciere Stelei Tymofti, actualul director, pentru că au fost și rămân preocupate de a îngriji lectura și de a o materializa prin diferite servicii, programe de lectură și multiple parteneriate. Azi biblioteca are potențialul unei echipe, care mereu generează proiecte, servicii ofertante pentru comunitate. La mulți ani bibliotecii, la mulți ani utilizatorilor și partenerilor de colaborare!”

Deschiderea festivă a Bibliotecii „Târgu-Mureș”, 1996.

Valentina Volontir, șef Direcția Cultură, Primăria Municipiului Chișinău, a ținut să aducă un mesaj de felicitare bibliotecii pentru valorile promovate în societate, devenind, astfel, pilonul principal în formarea tinerelor generații. A menționat că Biblioteca „Târgu-Mureș” este una dintre cele mai rezultative filiale ale Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a dat citire textului diplomei decernate colectivului bibliotecii cu ocazia celei de-a 25-a aniversare.

Serghei Doina, vice-pretorul sectorului Râșcani, ne-a asigurat că ne va susține mereu și că ușile Preturii sunt întotdeauna deschise pentru bibliotecă:

„25 de ani este o vârstă când facem concluzii. Dacă o bibliotecă a rezistat 25 de ani, înseamnă că e o instituție cu un potențial bun. Biblioteca nu este numai rafturi de cărți. Este o instituție unde sunt implicați oameni – bibliotecarii care ajută utilizatorii să cunoască cartea. Biblioteca e ca un profesor care nu te critică, dar îți acordă ajutor. Pretura sectorului Râșcani a fost și va fi mereu alături de Biblioteca «Târgu-Mureș»”.

Scriitorul **Iulian Filip** ne-a istorisit:

„Am păstrat toată bucuria deschiderii acestei biblioteci până astăzi. După podurile de flori, frumoase la timpul lor, când încercam să reparăm istoria, a trebuit să facem alți pași. A urmat festivalul Crizantemei de Argint, ajunsă la Chișinău, dar urma să mai croim și alte poduri – de cărți. Dimitrie Poptămaș, unul din ctitorii bibliotecii,

venind la Chișinău, se bucura de prezența unor personalități luminoase alături de el: oameni de cultură, bibliotecari, scriitori. Nu voi uita niciodată momentul inaugurării Bibliotecii «Târgu-Mureș». Privesc pozele. Mă bucur să-l văd pe Dimitrie Poptâmaș, pe Nicolae Băciuț, care venea aici și în rol de corespondent TVR și de scriitor. Aniversările pentru asta sunt date, ca să răsfoim filele istoriei. Îmi place să vin la Biblioteca «Târgu-Mureș», unde mă întâlnesc copiii cu colăcei și cu cărțile mele citite. Aniversarea noastră are rezonanță. Nicolae Băciuț a scris despre cei 25 de ani ai bibliotecii noastre în revista *Vatra veche*. Mă bucur că salbele de filiale a BM «B.P. Hasdeu» sunt prezente la această aniversare și sfidează pandemia, întâlnindu-se la o competiție cărțurăască”.

La eveniment au fost prezenți și oaspeți din Târgu-Mureș, România. **Dimitrie Poptâmaș**, ex-director al Bibliotecii Județene Mureș, ne-a încălzit sufletele, aducând în mesajul său destăinuirii și istorisiri atât de captivante:

„Am activat 50 de ani la Biblioteca Județeană Mureș. Cu elanul tinereții noastre, acești ani au trecut repede. Dar știam că în Basarabia e o mare lipsă de carte românească cu alfabet latin. Avându-l alături pe Traian Brad, am deschis la Chișinău prima bibliotecă de limbă română, Biblioteca «Transilvania». Cinci ani am dus acolo cărți, iar după proclamarea independenței, am fost trimis în palatul prezidențial, trăind bucurie și mândrie, încântați de tot ce se întâmpla atunci la Chișinău. Veneam în fiecare an aici și aveam deja o experiență bună în acest domeniu. Lidia Kulikovski, pe atunci directoarea BM «B.P. Hasdeu», a fost cea care a dirijat această românzare a Basarabiei. Cu ajutorul Lidiei Kulikovski am început colaborarea cu Claudia Șatravca, directoarea Bibliotecii «Târgu-Mureș» și am făcut o echipă bună. Am început colaborarea și primele 5000 de cărți au plecat la Chișinău, la biblioteca care trebuia să se numească Biblioteca «Marisiană» (o denumire veche, latină a Mureșului). Însă Iulian Filip a zis nu! Se va numi «Târgu-Mureș». Mi s-a părut străin acest nume, dar după cum au evoluat lucrurile, l-am îndrăgit! Și iată, una dintre cele mai frumoase instituții prin bogăția și importanța pe care o deține, a supraviețuit 25 de ani sub acest nume, în sectorul Râșcani al Chișinăului. A fost ca un vis frumos. V-am admirat și vă admir pentru ceea ce faceți. Respect, doamna director Stela Tymofti. Mulți ani înainte! Să ne revedem și la 50 de ani cu aceeași dragoste și mulțumire de munca făcută”.

Monica Avram, director Biblioteca Județeană Mureș de 20 de ani, ne-a bucurat cu mesajul de felicitare și ne-a povestit următoarele:

„Din momentul de când am văzut pentru prima dată această bibliotecă, și fiind mai apoi în mai multe biblioteci, am simțit cu adevărat mândria de a fi bibliotecar. Cum e să activezi într-o bibliotecă cu o istorie în spate? E o onoare, o povară dulce, mulțumire sufletească, mândria că ești înconjurată de atâtea cărți vechi, foarte vechi, dar și cărți noi. E o moștenire pe care am primit-o de la domnul Poptămaș și voi duce-o cu onoare mai departe. Ori, biblioteca nu este a noastră, ea este a urmașilor noștri. O sărbătoare în bibliotecă nu e doar a ei, dar e și a societății. Doar astfel se pune în lumină legătura umană biblioteca – comunitate. Amintiți-vă să citiți! O zi fără lectură e o zi pierdută. Și nu uitați, Internetul este aliatul bibliotecilor!”

Activitatea a fost însoțită de prezentarea video „Biblioteca «Târgu-Mureș». 25 de ani în imagini” și de prezentarea Revistei aniversare *Biblioteca. Tezaur. Modern*, elaborate de Stela Tymofti. N-au întârziat mesajele din comunitate de la Mariana Joloncovschi (Instituția Publică Liceul Teoretic „Mihail Kogălniceanu”), Zinaida Ursu (Școala de Arte „Valeriu Poleakov”), Alina Chiperi (utilizator fidel, studentă USM). N-au lipsit nici momentele artistice. Cântecul ostășesc, interpretat de studenții Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” (sub egida colonelului Iurie Moisei), poezia lui Marin Sorescu *Trebuiau să poarte un nume*, recitată de Vasile Triboi de la Școala de Arte „Valeriu Poleakov”, și mesajul de felicitare înscenat de actorii Teatrului Municipal de Păpuși „Guguță” – au surprins plăcut participanții la eveniment.

Prezentarea video „Biblioteca «Târgu-Mureș». 25 de ani în imagini”, realizată de Stela Tymofti, șefa instituției, a fost, de fapt,

Întâlnire cu scriitoarea Claudia Partole. În imagine (de la stânga la dreapta): dr. Mariana Harjevschi, Stela Tymofti, Claudia Partole, Ludmila Stoianov.

o relatare despre cum în sectorul Râșcani al Chișinăului, acum 25 de ani, se înființa o bibliotecă, o instituție culturală și socială, care avea menirea de a aduce lumină, informare și cunoaștere în societate. Însă lipsa sau insuficiența cărților românești diminua puterea acestei meniri. Dar norocul, în persoana unor oameni împătimiti de carte, le-a surâs, aducând în locul potrivit oameni potriviți:

„E vorba de Lidia Kulikovski, în acea perioadă director al Bibliotecii Municipale «B.P. Hasdeu», și de scriitorul Iulian Filip, șeful de atunci al Direcției municipale Cultură. S-a inițiat o conlucrare strategică între oameni de cultură de pe ambele maluri ale Prutului prin lansarea proiectului de noi biblioteci «Biblioteci în parteneriat», edificate în colaborare cu administrațiile publice din județele din România, cu Traian Brad, liderul Asociației Bibliotecarilor din România, și cu directorii de biblioteci județene. Astfel, Biblioteca «Târgu-Mureș» este rodul acestui proiect cultural internațional”.

Revista de divertisment a Bibliotecii „Târgu-Mureș”, *Biblioteca. Tezaur. Modern*, în cea de-a 3-a ediție, a fost prezentată de Ludmila Stoianov. Fiind concepută ca revistă aniversară, au fost create rubrici specifice: file de istorie, cititorii bibliotecii, interviu (cu Lidia Kulikovski, directorul de onoare al BM „B.P. Hasdeu”), repere (programe și servicii), oameni și cărți, cuvinte alese (mesaje de felicitare), biblioteca on-line, echipa bibliotecii, expoziția de pictură „25 de cărți desenate” și umor de bibliotecă.

Cât despre Zilele Bibliotecii „Târgu-Mureș”, în fiecare an seria de evenimente constituie un moment festiv, dar și un prilej pentru întâlniri de suflet cu Măria sa, cititorul. Sala mare a bibliotecii, frumos împodobită cu ocazia celei de-a 25-a aniversări, și-a întâlnit, și de această dată, oaspeții cu mult drag, oferindu-le o expoziție de 25 de cărți lansate la Biblioteca „Târgu-Mureș” și expoziția de acuarelă „25 de cărți desenate”, pictate de elevii Liceului Academic de Arte Plastice „Igor Vieru”. În baza cărților lecturate, copii au desenat scene impresionante, momente spectaculoase, care, prin măiestria lor, au devenit copertă de carte.

Elevii Liceului Teoretic „Ștefan cel Mare” au avut frumosul prilej de a se întâlni cu bine-cunoscuta scriitoare **Claudia Partole**. Tinerii curioși au discutat despre romanul *Rebela*, despre următoarea apariție editorială a scriitoarei, romanul *Fraierul*, dar și despre copilăria și adolescența autoarei. Romanul *Rebela* le-a fost recomandată elevilor în cadrul programului școlar. Adolescenții

au fost curioși să afle din prima sursă detalii despre eroina cărții. Scriitoarea a recunoscut că o bună parte din eroii cărților sale sunt chiar consătenii ei, prieteni din copilăria și adolescența petrecută în satul natal din raionul Drochia. Cât despre *Fraierul*, Claudia Partole nu a dat detalii, spunând doar că-i așteaptă o surpriză, cartea povestind despre un adolescent.

Mesajele de felicitare din partea utilizatorilor, precum și a partenerilor, au onorat paginile bibliotecii pe rețelele de socializare.

În a doua zi de aniversare a Filialei „Târgu-Mureș”, bibliotecarilor din rețeaua Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” le-a fost livrat trainingul „Comunicarea și tehnici de comunicare eficientă” (formator dr., conf. univ. Olesea Frunze, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”). Trainingul livrat a avut drept obiectiv dezvoltarea comunicării eficiente și însușirea de către bibliotecari a tehnicilor de ascultare activă, atât de necesare activității acestora.

Următoarea surpriză era destinată elevilor claselor a II-a din Liceul Teoretic „Ștefan cel Mare”, care, de mult timp, își doreau o întâlnire pe viu cu un scriitor! Și minunea s-a întâmplat! Tocmai de la Bălți a venit, la întâlnirea cu micii cititori, scriitoarea **Viorica Covalschi**. Frumoasă, elegantă și cu o poveste nou-notă! *Povestea unui glob*, din cartea cu același nume, i-a impresionat mult pe copiii. Autoarea a ajutat micuții să înțeleagă că Pământul nostru a fost creat din dragoste, așa cum face și omul când creează lucruri frumoase, iar noi, la rândul nostru, trebuie să avem grijă de tot ce ne înconjoară pentru a ne bucura de frumusețile Terrei! Textul este frumos ilustrat de artista Anna Fila.

Întâlnirile de suflet au continuat în acea zi până seara târziu. Partenerii de colaborare și filialele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” din cartier au venit cu cuvinte de felicitare și sincere urări de bine cu ocazia frumoasei aniversări, savurând din tortul festiv cu genericul „Biblioteca «Târgu-Mureș» – 25”, preparat cu mult drag de Aurica Candu, dar și din vinul select, oferit, cu această ocazie, de partenerul nostru, compania Fautor Winery, pentru care le mulțumim mult!

Prieteni noștri din Târgu-Mureș, mai bine zis, echipa revistei *Vatra veche*, în frunte cu redactorul-șef – Nicolae Băciuț (care atunci, în 1996, a fost prezent la eveniment în dublă calitate: scriitor, contribuitor, dar și corespondent TVR), au avut grijă să monitorizeze această frumoasă aniversare pe paginile bătrânei reviste ce

mai păstrează amprentele fondatorilor săi: I. Slavici, I.L. Caragiale și G. Coșbuc:

„Biblioteca «Târgu-Mureș» a crescut ca Făt-Frumos din poveste, pentru că era nevoie de ea ca de aer, ea fiind în respirația noastră comună, a celor care dăruiau și a celor care primeau. Aparent, noi am adus cărți. În realitate, am adus la Chișinău sufletele noastre, încărcate de doruri știute și neștiute... Pe cei pe care i-am avut alături, pe parcursul celor 25 de ani, îi am la inimă, pe ceilalți îi asigur că mai este loc acolo și pentru ei, pentru că în dragoste e nevoie de doi...”

În acest an, numărul 11 al revistei *Vatra veche* a fost dedicat Bibliotecii „Târgu-Mureș” din Chișinău cu articolele: *Biblioteca „Târgu-Mureș”: 0-7-25* de Nicolae Băciuț, *Biblioteca „Târgu-Mureș” – Casa Mare a sectorului Râșcani* de Stela Tymofti, *Un scut spiritual – o activitate generoasă* de Ianoș Țurcanu, *Biblioteca „Târgu-Mureș”, 25* de Nicolae Băciuț și o scrisoare de la Iulian Filip: *Dragă poete, dragă prietene Nicolae Băciuț*.

În revista *Cadran* (jurnal mureșean), la această veritabilă tribună de afirmare a jurnaliștilor mureșeni, Nicolae Băciuț vine cu o mărturisire despre chinurile facerii unei biblioteci, dintr-un colț de rai:

„Dacă raiul e o imensă bibliotecă, cum își imagina Borges, atunci, cu siguranță, Biblioteca «Târgu-Mureș» din Chișinău este un colț din acel rai. Și-n acel colț de rai era o nevoie de limba română, de parcă toți sfinții n-ar fi înțeles o alta. Din acest dor al întoarcerii limbii române acasă s-a născut la Chișinău Biblioteca «Târgu-Mureș»”.

Am fost onorați, din nou, pe paginile jurnalului (nr. 11, 2021) cu articole despre și din istoria bibliotecii: *Un colț de rai* de Nicolae Băciuț, *Unde dai și unde crapă!* de Dimitrie Poptămaș, *La mulți ani Bibliotecii „Târgu-Mureș” din Chișinău – 25 de ani de activitate* de Liliana Moldovan, *Mureșeni la Chișinău (o arhiva sentimentală)* de Claudia Șatravca și *Biblioteca „Târgu-Mureș” din Chișinău, în sărbătoare* de Răzvan Ducan.

Zilele Bibliotecii sunt, de fapt, niște petreceri frumoase cu multă lume bună, cu muzică, cu emoții sincere până la lacrimi. Pentru că aici, la Biblioteca „Târgu-Mureș”, timp de 25 de ani s-a valorificat tot ce iubește un suflet de român – obiceiurile și tradițiile naționale, scriitorii și personalitățile neamului nostru, melodiile frumoase și, nu în ultimul rând, **cartea românească!**

LIDIA KULIKOVSKI: „CA O ZI DE GLORIE VĂD DESCHIDERA BIBLIOTECII «TÂRGU-MUREȘ»”

Stela TYMOFTI: Dragă doamnă Lidia Kulikovski, Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, pe care ați condus-o mai bine de două decenii, a fost deschisă la 19 octombrie 1877 de către primarul Carol Schmidt. În 1990, ați fost aleasă director al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” și, după modelul lui Carol Schmidt, ați revoluționat sistemul bibliotecar din Chișinău. Având sprijinul unor județe din România, ați deschis nouă biblioteci de carte românească în capitală, inclusiv Biblioteca „Târgu-Mureș”. De fapt, ați înălțat o cireașă pe torta însemnelor naționale – cartea românească! Cireașa visată, după cum spunea atunci Iulian Filip. Cum ați reușit? Cum ați găsit cărțile? Care au fost oamenii care v-au susținut?

Lidia KULIKOVSKI: Nevoia m-a împins să caut, iar norocul – să găsesc. Dar norocul intră acolo unde i se deschide ușa. Căutarea de carte era pe agenda mea din 1989. Eram șef la achiziție, eram omul care aducea cartea la BM. Din 1990, ca direc-

tor, era responsabilitatea mea de a revitaliza biblioteca. Chișinăuienii cereau carte în limba română. Am ajuns cu telefonul la Biblioteca de limbi străine din Rusia, știind că primesc exemplarul obligatoriu al tuturor cărților editate în România. Norocul meu a fost că picasem la timpul potrivit. Din lipsă de spațiu, scoteau dubletele la casare. Puteam lua vagoane de carte. Au plecat bibliotecarii noștri care au selectat cartea, dar oricum nu ajungea. Și iarăși, norocul mi-a scos în cale clujeanul basarabean Alexe Mare, care exact pe mine m-a întrebat cum să ajungă la

primar? Aflând că voia să discute despre înființarea unei biblioteci cu carte din România, imediat l-am scos din primărie și ne-am îndreptat spre Ciocana. Așa a fost să fie – el avea ideea, eu – soluția. Mă gândeam chiar să-i asigur pază să nu mi-l fure cineva... Peste 4 luni se deschidea „Transilvania”, eveniment național care, ca un joc de domino, a deschis toate drumurile, granițele către oameni care ne-au ajutat.

S.T.: *În 1996, în sărbătorii Ziua Limbii Române, în baza unui acord de colaborare semnat de dvs., directorul general al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, și Dimitrie Poptămaș, pe atunci directorul Bibliotecii Județene Mureș, a fost inaugurată Biblioteca „Târgu-Mureș” din sectorul Râșcani al capitalei. Cum v-a rămas în memorie acea zi?*

L.K.: Ca o zi de glorie văd deschiderea Bibliotecii „Târgu-Mureș”. De glorie o văd acum, la depărtare de ani... Atunci vedeam doar cărți, cărți, cărți... Asta era bucuria mea – să înclin balanța spre cartea în limba română – de la 8% de carte autohtonă în alfabet chirilic, la 80% – în alfabet latin. A trebuit să aduc peste 600 de mii de volume.

S.T.: *Cum l-ați descoperit pe Dimitrie Poptămaș – omul care a trăit o viață printre cărți? Spune lumea că dlui e un scriitor bancagiu. Ați râs de glumele lui?*

L.K.: În delegația venită de la Cluj la deschiderea bibliotecii „Transilvania”, dlui a fost prezentat ca fondator pentru că donase un număr impunător de carte și a fost ajutorul lui Traian Brad în dificila misiune de a deschide, în așa termeni strănși, o bibliotecă.

Domnului Dimitrie Poptămaș îi plăcea foarte mult la Chișinău. Venea an de an, chiar și după deschiderea bibliotecii „Târgu-Mureș”, la simpoziioanele de la „Transilvania”, întotdeauna cu o comunicare. Era cel mai bun și apropiat prieten al lui Traian Brad. Nu am întâlnit un om mai pozitiv decât el. Umorul lui era ardeleanesc, filosofic, esența sau fabula căruia unii o conștientizau cu încetinitorul, adică a doua zi. Am trăit împreună evenimente de anvergură, profesionale și personale. Am fost în excursii pe care le organizam pentru delegațiile din România. I-am dus într-un an la Cernăuți (20 de oameni, dar nu mă întrebați cum i-am trecut granița în Ucraina fără viză). Apoi a trăit experiența confruntării cu forțele pacificatoare de pe Nistru – voia să treacă în Transnistria. Îi plăceau surprizele pe care i le pregăteam: vizite la Cricova, Mileștii Mici, Purcari, biblioteci, mănăstiri. Dar cel mai mult îi plăceau

vizitele în familii, era curios să cunoască oameni. Într-o seară, au mers la mine (trăiam într-o „țigară” de 20 etaje de pe bulevardul Dacia, intersecția cu Traian, la etajul 11) împreună cu Traian Brad, Gheorghe Buluță, Florin Rotaru de la București, care glumeau că ar trebui să nu stăm toți la un loc, dar să ne distribuim prin colțuri ca să ținem echilibrul casei. Se temeau de înălțime... Glume, râs până după miezul nopții, apoi au început cântecele... Aici voiam să ajung – Dimitrie Poptămaș era și este, sper, un mare cântăreț, o voce cu un timbru deosebit. Dacă se cerea cântec, Traian Brad îi oferea scena. Cântam la etajul 11 și după miezul nopții, dar nimeni din vecini n-a îndrăznit să intervină, atât de frumos cânta... Vă închipuiți, cât de vesele erau Zilele Bibliotecii „Târgu-Mureș”, dar prin tematici și contribuții erau super-profesioniste. El a venit cu ideea unui prim atelier de cercetare și bibliografie locală cu prezență internațională. Era tare la acest subiect, avea ce arăta și împărtăși. A fost modelul nostru în cercetare bibliografică. Am învățat de la el profesie și viață, omenie și dedicație.

S.T.: *Evenimentul a fost reflectat de către importante surse mass-media din Republica Moldova și România, dar și în filmul documentar Inaugurarea Bibliotecii „Târgu-Mureș”, realizat de Nicolae Băciuț, pe atunci redactor-șef la Editura „Tipomur” din Târgu-Mureș. Filmul a fost prezentat la TVR1, Antena 1, TV Târgu-Mureș și Moldova 1. Ați vizionat acest film? Povestiți-ne despre el.*

L.K.: Cum puteam să scap așa ceva? Colegii și partenerii noștri de Târgu-Mureș – Dimitrie Poptămaș, Nicolae Băciuț, Valentin Marica, oamenii din sfera mass-media, donatorii – aveau grijă să-l promoveze. Nu știu dacă se mai păstrează la biblioteca noastră. Trebuia găsit, cu puțin noroc, în arhiva postului „Moldova 1”. L-au făcut profesioniștii. Dar, întâi de toate, atât deschiderea bibliotecii, cât și Zilele Bibliotecii erau evenimente de anvergură, unice care se cereau filmate și retrăite de zeci de ori. Erau evenimente de care te desparți cu greu și simți nevoia revenirii.

S.T.: *Pe parcursul activității dvs., ați participat la diferite simpozioane, congrese cărturărești, stagieri la cele mai avansate centre culturale din lume. Care practici și proiecte au prins rădăcini în bibliotecile din Chișinău?*

L.K.: Prea multe ca să le înșir aici. Dar îmi amintesc cele care au devenit tradiționale: „Chișinăul citește”, „Ora poveștii”, „Ora de lectură”, „Lecturile verii”, „Ludoteca”... Influența a fost mult mai

mare: la nivel de gândire, abordare, design, management, imagine – toate s-au reinventat!

S.T.: *Ați spus, la un moment dat, că ați învățat limba engleză într-o lună pentru a merge într-o deplasare de serviciu în America... Cum v-a reușit? Scopul a scuzat mijloacele? Ce inițiativă ați adus de acolo în Republica Moldova?*

L.K.: M-am întors acasă cu experiență: pentru prima dată, BM a participat la un forum biblioteconomic mondial. A fost o lecție, dar și o reușită. Acolo am învățat cum e să organizezi

un for profesional internațional. Mi-a prins bine: făceam cele mai bune conferințe aniversare, cele mai bune conferințe din țară în proiectele europene. Alt beneficiu: am învățat o limbă care mi-a permis să spun întregii lumi ce facem noi la Chișinău și care îmi servește și astăzi – traduc articole (chiar și un volum), îmi permite să țin pulsul tendințelor, să fiu informată. Aș caracteriza această experiență printr-un termen al epocii digitale – a fost și a avut o influență de *transcend*.

S.T.: *Biblioteca de ieri – biblioteca de azi. Ce îi poate oferi astăzi cetățeanului o bibliotecă? Rolul tradițional al bibliotecarului – cel de „ghid cultural” – și-a mărit diapazonul?*

L.K.: Da, bibliotecarul a devenit un mentor cultural, cu o cuprindere de roluri pe care nu tot bibliotecarul le poate întruni: mediator și creator de conținut digital, specialist în comunicare, animator cultural, cercetător, creator de resurse, de cunoștințe, facilitator, formator...

S.T.: *Care este grija statului față de biblioteci și bibliotecari, cum o resimțiți dvs.?*

L.K.: Ați răsucit cuțitul în rană! Nu s-a manifestat niciodată... Întotdeauna, când puneau în scenă povestea bugetului, noi aveam un rol bine stabilit și pe vecie – Cinderella. Nouă ne revenea ceea ce rămânea după ce au împărțit tuturor... Nu vedeau rolul adevărat al unei biblioteci în comunitate. Așa a fost dintotdeauna – de la

nivelul cel mai înalt până la fondator... La ei, bugetul e un spectacol *allegro* (cu bucuria că au împărțit). La biblioteci, e un spectacol *non troppo* – pentru ei, dar dramatico-tragic pentru managerii bibliotecilor. Asta m-a întărit, m-a făcut bătaioasă, mi-a anihilat rușinarea. Deschideam orice ușă, mai ales a Direcției finanțe a Consiliului municipal.

S.T.: Ați adunat la bibliotecile din municipiu nu doar foarte multe cărți bune, ci și oameni de calitate. Cum îi selectați?

L.K.: Intuitiv! Dialogând. Și, unde simțeam conexiune psihologică, profesională, licăr în ochi sau umor (da, da – în dialog testam simțul umorului!), îi angajam. În greua muncă a bibliotecarului nu te descurci fără umor și atribui acest element succesului: m-a ajutat să coagulez o echipă, s-o școlesc, s-o motivez și permanent s-o provoc inteligent (cu suport).

S.T.: Cu siguranță, putem afirma că avem un trecut frumos. La fel ne-am dori să fie și viitorul, chiar dacă prin târgurile lumii se vorbește că bibliotecile nu vor supraviețui, iar cartea va dispărea. Dvs. ce părere aveți vizavi de aceste prognoze?

L.K.: Vorbele din „târgurile lumii” au capacitatea de a se transforma încet (dar acum – mai vertiginos) în tendințe, devenind periculoase dacă nu știm a le interpreta și domestici (adică să le facem de-ale noastre). Am mai răspuns la această întrebare jurnalistei Emilia Ghețu. Cartea nu va dispărea. Supoziția mea se bazează pe cercetări din trecut, prezent și pe cele futurologice. Oricât de sofisticate ar fi (deveni) gadgeturile prin care avem acces la informație, cartea nu va dispărea. Întotdeauna omul are nevoie de o retragere în sine, în intimitate, cu o carte pe care n-ar lăsa-o din mâini, pe care o poate mângâia, o vrea recită. Chiar dacă industria tehnologiilor face cartea vizuală, atractivă, nu există emoția conexiunii cu cartea, nu există funcția imaginației – vezi eroul, peisajul așa cum îl oferă programatorul, nu cum îl percepe cititorul. Aș cita din *Monologul unui e-book* de Umberto Eco, dar economia genului *interview* nu mi permite...

Cartea nu va dispărea. Supoziția mea se bazează pe cercetări din trecut, prezent și pe cele futurologice. Oricât de sofisticate ar fi (deveni) gadgeturile prin care avem acces la informație, cartea nu v-a dispărea. Întotdeauna omul are nevoie de o retragere în sine, în intimitate, cu o carte pe care n-ar lăsa-o din mâini, pe care o poate mângâia, o vrea recită.

S.T.: Într-un interviu mărturisiți că sarcasmul care vă caracterizează v-ar face foarte incomodă dacă ați activa în cadrul unui partid. Cum vă împăcați cu subalternii?

L.K.: Sarcasmul m-a făcut incomodă (dar și dorită) în domeniul biblioteconomic, inclusiv la BM. Unii îl consideră doar critic, dar, de fapt, îi un feedback constructiv. Eu și pe mine aplic sarcasmul. În relația cu colegii îl temperez, dar cel cu referire la mine n-are filtre... E o chestie aici... să știi limita, ca să nu treacă în ofensă. Recunosc, când sunt enervată, explodează câteodată limita. Acum n-am mulți subalterni și nu prea păcătuiesc... Dar ce fel de viață/activitate profesională, dacă nu dai feedback, nu discuți în contradictoriu, nu sar scânteii? Înseamnă că nu se întâmplă nimic și, deci, stăm pe loc. Important: știu a râde de mine și a-mi cere scuze.

S.T.: Lumea, care vă cunoaște, vă apreciază mult talentul culinar. Ba chiar în adolescență, ați menționat odată, visați să deveniți bucătar. Și dacă ar trebui să faceți iarăși alegerea, care ar fi?

L.K.: Tot bibliotecar! Fiind un bun bibliotecar, poți fi și foarte bun bucătar. Fiind un bucătar, nu cred că poți fi un foarte bun bibliotecar.

*Consemnare de Stela TYMOFTI,
șefa Bibliotecii „Târgu-Mureș”*

ACCENTUL POLON ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECII „A. MICKIEWICZ” – O RETROSPECTIVĂ A ANULUI 2021

*Svetlana GUMENI,
șefa Filialei „A. Mickiewicz”*

După cum confirmă unele izvoare, în jumătatea a doua a sec. al XIX-lea, majoritatea polonezilor sosiți pe teritoriul actual al Republicii Moldova din Regatul Poloniei, locuiau anume în Chișinău. Cea mai numeroasă organizație a diasporei acestei etnii era Societatea Poloneză de Binefacere, fondată în 1898. În anul 1902, în Chișinău exista o școală în limba polonă, unde învățau 96 de copii și un cămin pentru bătrâni. La moment, numărul total al polonezilor din Chișinău este estimat la mai mult de 2000 de persoane, iar la ziua de azi există o grădiniță cu grupe în limba poloneză, un liceu unde se studiază în polonă, cinci organizații ale acestor comunități și, bineînțeles, o bibliotecă.

În cei 14 ani de activitate, biblioteca de cultură și literatură polonă „A. Mickiewicz” a încercat să apropie comunitatea polonezilor de aici, punându-le la dispoziție o gamă largă de servicii, cluburi de lectură și pe interese, întâlniri cu personalități de aceeași etnie, astfel încât aceștia să se inspire, să-și creeze o stare de bine, o stare familiară. Oferta bibliotecii noastre este una atractivă pentru toți membrii comunității poloneze. Începând de la faptul că fiecare își găsește cartea preferată (colecția de carte polonă constituind peste 4 mii de exemplare), toți utilizatorii „cu rădăcini poloneze” iau parte, cu drag, la activitățile organizate de bibliotecă și se implică pe deplin în promovarea valorilor și culturii poloneze aici, la Chișinău.

Primul eveniment important, care a adunat multă lume la bibliotecă anul trecut, a fost chiar la începutul lunii februarie, atunci când marea artistă poloneză Anna German ar fi împlinit 85 ani de la naștere. Spectacolul literar-artistic cu genericul „Anna German – steaua strălucitoare a Poloniei” a oferit ocazia tuturor celor

Președinte al Poloniei Andrzej Duda în vizită la Biblioteca „A. Mickiewicz” din Chișinău.

prezenți să descopere „îngerul alb” al estradei poloneze, admirând aici cele mai deosebite poze cu artista, să asculte fragmente din puținele interviuri pe care le-a oferit pe parcursul vieții, dar și să asculte legendarele piese din repertoriul ei. Evident, muzica a fost cea care a stat în capul mesei și a dezghețat atmosfera, iar trei domnițe, care au interpretat melodiile din repertoriul artistei, au redat întocmai acele sentimente pe care Anna German le-a cultivat și cântat în melodiile sale. Artistă de operă și muzi-

că ușoară, Adriana Spunei, ne-a interpretat două melodii semnate de cântăreața poloneză, și anume: *Nadejda* („Nadieżda” – pl.), fiind printre ultimele piese scrise de artistă, și melodia *Ecoul iubirii* („Echo miłości” – pl.).

O altă domniță, Adina Panfil, care este și o amatoare a muzicii Annei German, ne-a interpretat melodia *Te iubesc* („Kocham cię” – pl.). Daria Belova este o tânără cititoare a bibliotecii noastre și a îndrăgit tot ceea ce înseamnă cultura și muzica poloneză. De aceea, nu a putut să lipsească de la eveniment, și ne-a surprins foarte plăcut interpretând o melodie în limba poloneză, *Tańczące Eurydyka*, cea mai dansantă melodie semnată de Anna German.

Alte două evenimente de mare amploare, care au adunat multă lume la biblioteca noastră, au avut loc în luna aprilie a anului trecut. Primul a fost cel consacrat împlinirii a 11 ani de la tragicul accident de la Smolensk, unde și-a pierdut viața fostul președinte al Poloniei Lech Kaczyński, precum și alte 95 de persoane, care se aflau la bordul avionului prezidențial. La evenimentul de comemorare a tragediei a fost prezent Excelența Sa dl. ambasador al Republicii Polone la Chișinău, Bartłomiej Zdaniuk, împreună cu mai mulți reprezentanți ai ambasadei, secției consulare și o bună

parte din comunitatea polonezilor din țara noastră. Iar un eveniment de mare importanță atât pentru bibliotecă, cât și pentru orașul nostru, a fost dezvelirea monumentului scriitorului polonez Adam Mickiewicz, instalat în scuarul instituției noastre, datorită efortului Ambasadei Polone, al Ministerului de Externe al Poloniei și al antreprenorilor polonezi din Republica Moldova. Evenimentul festiv, a fost organizat în prezența mai multor personalități din domeniul educației, artei, culturii, dar și reprezentanți ai Primăriei Municipiului Chișinău. La eveniment au mai fost prezenți: dl. Kestutis Kudzmanas – ambasadorul Lituaniei la Chișinău; dl. Chiril Moțpan – deputat în Parlamentul Republicii Moldova; dl. Igor Șarov – rectorul Universității de Stat din Moldova; vicedirectorul Institutului Polonez din București; Iurie Bodrul – fostul Ambasador al Republicii Moldova în Polonia; Angela Cutasevici – viceprimar al Municipiului Chișinău; sculptorul Veaceslav Jiglițchi, precum și alte nume sonore din țară.

De o duminică de suflet am avut parte la bibliotecă și în cadrul întâlnirii d-nei Alexandra Nica-Zdaniuk, soția Ambasadorului Republicii Polone la Chișinău, cu comunitatea femeilor poloneze. Istorie de viață, femei cu povești și experiențe frumoase, motivație, multe zâmbete și prietenii legate – acestea

sunt principalele caracteristici care pot descrie acea întâlnire. Spre finalul evenimentului, ne-a onorat cu prezența și Excelența Sa dl. Ambasador Bartłomiej Zdaniuk care, întors recent din Varșovia, a venit cu o donație de carte în limba polonă din biblioteca personală a familiei.

În toți acești ani, biblioteca noastră s-a bucurat de vizita nenumăraților oaspeți polonezi sosiți în capitala Republicii Moldova. De fapt, nu există niciun polonez sau vreo delegație oficială, care, aflându-se la Chișinău, să nu viziteze și instituția noastră. Pentru poporul polonez și, în special, pentru autoritățile acestui stat, este o mândrie să afle că în Republica Moldova există o bibliotecă care promovează cultura și valorile statului lor.

Printre cele mai importante vizite și oameni cu renume care ne-au pășit pragul pe parcursul anului trecut, putem menționa:

Un eveniment de mare importanță atât pentru bibliotecă, cât și pentru orașul nostru, a fost dezvelirea monumentului scriitorului polonez Adam Mickiewicz, instalat în scuarul instituției noastre, datorită efortului Ambasadei Polone, ale Ministerului de Externe al Poloniei și al antreprenorilor polonezi din Republica Moldova.

---

vizita Seimului Republicii Polone (Sejm Rzeczypospolitej Polskiej), în frunte cu vice-mareșalul Seimului Piotr Zgorzelski; vizita lui Andrzej Halicki, membru al Parlamentului European; vizita Nataliei Mosor – directorul Institutului Polonez din București; vizita consulului Poloniei în Turcia; vizita unui grup de cadre didactice de la Universitatea din Varșovia și, nu în ultimul rând, vom menționa aici vizita Președintelui Poloniei Andrzej Duda, care a fost una istorică și memorabilă pentru biblioteca noastră.

Pe lângă vizita efectuată la bibliotecă, oaspeții veniți la Chișinău, neapărat, vor face o mică excursie și pe strada care poartă numele fostului lor președinte, Lech Kaczynski – strada care este și cea mai scurtă din capitală. Tot pe această stradă, oaspeții sosiți din Polonia mai pot admira și monumentul din bronz al marelui poet polonez Adam Mickiewicz, patronul spiritual al instituției noastre, fiind și primul monument chișinăuian dedicat unui scriitor european.

Vizitele pe care le primim din partea polonezilor sosiți la Chișinău au o mare influență asupra imaginii bibliotecii noastre, dar și asupra colecției de carte, care, evident, crește după fiecare vizită.

Toți oaspeții care ne-au vizitat instituția, au venit cu daruri pentru bibliotecă: cărți în limba polonă sau ale autorilor polonezi traduși în limba română, jocuri de societate, rechizite de birou, genți și alte surprize de care se vor bucura utilizatorii noștri.

Tot datorită acestor vizite și cartea de onoare a bibliotecii a devenit mai bogată prin mesajele lăsate, cu drag, de către oaspeți. În total, pe parcursul anului, biblioteca a fost vizitată de 14 delegații din Polonia.

Tot pentru comunitatea polonezilor din Chișinău și, în special,

---

Vizitele pe care le primim din partea polonezilor sosiți la Chișinău au o mare influență asupra imaginii bibliotecii noastre, dar și asupra colecției de carte, care, evident, crește după fiecare vizită.

---

pentru utilizatorii bibliotecii noastre, am lansat o serie de inițiative, campanii și cluburi care le-au permis acestora să fie o comunitate activă, unită și implicată în promovarea valorilor poloneze.

Una din ideile inovatoare, care a prins foarte bine la utilizatori, au fost și excursiile pietonale, organizate prin

Chișinău sub genericul „Pe urmele polonezilor din Chișinău”, în cadrul cărora am vizitat un șir de obiective și monumente, pe care și-au lăsat amprenta polonezii care au trecut prin capitala

Oaspeții și angajații bibliotecii, împreună cu Excelența Sa dl. Bartłomiej Zdaniuk, ambasador al Republicii Polone la Chișinău, la monumentul lui Adam Mickiewicz.

noastră. Pe parcursul anului, au fost organizate 10 excursii, la care au participat 184 de persoane de diferite vârste. Ca urmare a acestor excursii, de ziua bibliotecii, a fost lansat Quiz-ul „Urme poloneze în Chișinău”, unde chișinăuienii au fost provocați să-și testeze abilitățile de cunoaștere a capitalei, dar și să recunoască „amprentele” polonezilor lăsate în orașul nostru. Testul a fost completat de 72 de persoane, iar 9 dintre acestea au avut un scor mai mare de 80% și s-au ales cu premii din partea bibliotecii. Urmele poloneze din Chișinău ne amintesc despre cei care au fost, care au trăit în orașul nostru și au lăsat drept moștenire cărți, opere de artă plastică, obiecte muzeistice, case în stilul arhitectural al sec. al XIX-lea.

„Czytamy polskich autorów” este o altă inițiativă frumoasă, care s-a desfășurat pe parcursul anului trecut, în cadrul unei campanii de promovare a lecturii, mai exact, a autorilor polonezi traduși în limba română. Aceste opere au fost transformate într-un șir de podcasturi. Astfel, 11 cărți ale autorilor polonezi cunoscuți în întreaga lume, au fost transformate în format audio și puse la dispoziția tuturor celor pasionați de acest gen de lectură. Campania sus menționată va continua și în anul 2022. Astfel, ne propunem să creăm o „Bibliotecă audio”, prin care să facem cât mai auzite operele valoroase scrise de polonezi.

Datorită parteneriatelor pe care le avem de ani buni cu Ambasada Poloniei la Chișinău, dar și cu cele cinci organizații poloneze din municipiu, reușim să realizăm activități cu mare impact și ecou atât în mediul local, cât și cel internațional. Pe lângă evenimentele cu accent polon, pe care sistematic le organizăm în incinta bibliotecii, colegii noștri participă cu multă responsabilitate și la acțiunile la care suntem invitați. Fie că este vorba despre o conferință, un moment festiv sau o reuniune a comunității polonezilor, biblioteca noastră mereu s-a implicat cu multă dedicație în mai multe acțiuni, printre care: vernisarea expoziției în aer liber „Frederic Chopin – viața și creația”; Conferința științifică internațională: „Urme istorice poloneze în Moldova”;

Pe lângă marele rol al bibliotecii de a provoca lectura și cultura poloneză, biblioteca promovează și valorifică istoria locală a municipiului Chișinău, în special legătura orașului cu polonezii care au lăsat „amprente frumoase” în acest spațiu.

„Urme istorice poloneze în Moldova”; Congresul internațional moldo-polon-român „Educație, Politici, Societate”; întâlnirea cu Andrzej Halicki, membru al Parlamentului European; întâlnirea cu prima doamnă a Republicii Polone Agata Kornhauser-Duda; întâlnirea cu Alexandra Nica-Zdaniuk, soția ambasadorului Poloniei la Chișinău;

centenarul Convenției de alianță polono-română; depuneri de flori la monumentul mareșalului polonez Józef Piłsudski cu ocazia Zilei Independenței Poloniei ș.a.

O frumoasă tradiție, deja de mulți ani, este participarea bibliotecii la Festivalul etniilor, care anual are loc în luna septembrie și are drept scop armonizarea relațiilor interetnice, dar și promovarea culturii țării pe care o reprezintă. Chiar dacă cea de-a XX-a ediție

Secvență dintr-o activitate culturală a Filialei „A. Mickiewicz”.

În prim-plan, la monumentul lui Adam Mickiewicz: Angela Cutasevici, viceprimar al Municipiului Chișinău; Svetlana GUMENI, șef Filială „A. Mickiewicz”, Excelența Sa dl. Bartłomiej Zdaniuk, ambasador al Republicii Polone la Chișinău.

a festivalului a fost una specială, ținând cont de faptul că ne aflăm într-o perioadă de criză în sănătate, am reușit să ne creăm propriul program și să dăm valoare acestei sărbători. Despre cultura, tradițiile și obiceiurile etnicilor polonezi am discutat în cadrul întâlnirii unui grup de tineri cu președintele organizației „Krakowianka”, dna Angela Chirigiu. Tot în cadrul evenimentelor organizate cu această ocazie, am discutat despre personalități faimoase din Polonia și Moldova ce au fost bibliotecari, am desfășurat un atelier de confecționare a buchetelor din bomboane cu simboluri poloneze, am vizionat un film polonez și, desigur, am organizat un șir de jocuri de societate, în care am descoperit Polonia.

Ziua Bibliotecii noastre, pe care o sărbătorim anual împreună cu Ziua Independenței Poloniei, a fost și aceasta o ocazie de a întruni comunitatea polonezilor chișinăuieni și a sărbători împreună reușitele noastre. Iar, așa cum ne-am obișnuit în ultimii ani, Ziua Bibliotecii nu trece fără a găti împreună și a gusta din bogata bucătărie polonă, fără a dansa pe melodia *Polska* sau a cânta imnul Poloniei, țară pe care o reprezentăm, cu drag, la Chișinău. „De 14 ani în pas cu polonezii din Chișinău” – acesta a fost genericul evenimentului, iar programul celor două zile a cuprins diverse expoziții tematice, vizite ghidate, mesaje de felicitare din partea utilizatorilor și partenerilor, ateliere de gătit, interviuri ș.a. Lansarea unui

nou număr al revistei bibliotecii *Polonistica*, realizarea interviului documentar *Polonezii din centrul istoric al Chișinăului* împreună cu postul TV „Moldova 1” și prezentarea video a celor mai memorabile momente surprinse în imagini, au făcut parte din programul dedicat celor 14 ani de la fondarea filialei polone.

Pe lângă marele rol al bibliotecii de a provoca lectura și cultura poloneză, biblioteca promovează și valorifică istoria locală a municipiului Chișinău, în special, legătura orașului cu polonezii care au lăsat „amprente frumoase” în acest spațiu.

Pentru a fi cât mai aproape de activitatea bibliotecii polone sau, dacă împărtășiți aceleași valori și sentimente cu polonezii, vă invităm să ne urmăriți și pe blogul POLONISTICA, platformă care vă va ține la curent cu toate noutățile din domeniul literaturii, artei, bucătărie, turismului și culturii polone, în general.

POPULARIZĂM ȘTIINȚA LA BIBLIOTECĂ (ZILELE ȘTIINȚEI 2021)

*Elena TARAGAN,
șef sector, Secția Studii și cercetări, BM*

Democrația și știința se pot afla într-o frumoasă alianță. Cunoașterea de carte este unul dintre factorii care a înlesnit desfășurarea proceselor democratice, întrucât doar o societate informată poate alege oamenii potriviți, cu programe coerente, la guvernarea statului. Nu vom nega contribuția semnificativă a cunoașterii, a unei societăți informaționale la eradicarea sărăciei în anumite zone ale lumii, la înlăturarea corupției și îmbunătățirea calității vieții.

Așadar, de ce vorbim astăzi despre „popularizare”? De ce plasmăm accentul pe acest aspect? Putem spune că știința înfloarește zilnic și apare necesitatea absorbției tuturor acestor rezultate de către populația lumii, tehnologia asigurând infrastructura necesară. Iar biblioteca, ca furnizor de servicii de cultură, în special al instrumentului constând din cărți, reviste științifice, bibliografii, monografii, precum și ca intermediar al relației carte-cititor, poate valorifica anume acest aspect, de popularizare a științei, și nu ne rămâne decât să consolidăm avantajele pe care le deținem.

Conceput cu o structură logică, actualul program al Săptămânii Științei (ediția a VI-a) s-a desfășurat la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, începând cu provocarea 1 – promovarea cărții de știință, continuând cu provocarea 2 – explorarea temelor de știință, provocarea 3 – prezentarea literaturii științifice în revista filialei, provocarea 4 – învățăm... știința, provocarea 5 – promovarea ludică a științei, și încheind cu provocarea 6 – reciclăm inteligent.

Colecția Bibliotecii Municipale a permis filialelor să facă uz de resurse bogate, cu conținut divers și interactiv, iar pandemia nu a împiedicat desfășurarea atelierelor, lecțiilor informaționale, a discuțiilor-dezbateri cu publicul fidel al bibliotecilor, în prezența unor invitați cu nume sonore, pe platformele on-line sau în spațiile bibliotecilor, respectând rigorile sanitare.

Provocarea 1 – promovarea cărții de știință – a fost întâmpinată cu energie în cadrul filialelor. Menționăm contribuția originală și cu conținut bogat a Filialei „Ovidius”, aceasta realizând expoziții

cu tematici precum „Știința – o lungă și sistematică curiozitate”, „Știința – generator al progresului umanității”, „Femei în știință – 50 de femei temerare care au schimbat lumea”. O viziune aparte ne propune această filială asupra eternului Dostoievski în expoziția omagială „Dostoievski ne-a dat mai mult ca orice om de știință. Ne-a dat satisfacție etică”.

Cu un număr semnificativ de expoziții a participat, în cadrul Săptămânii, Filiala „Transilvania”. Au trezit un interes deosebit titluri ale expozițiilor precum „Înțelepciunea – Știința celorlalte”, „10 cărți științifice care au priză la public”, „Topul cărților care îți vor schimba viziunea despre univers și viitor”, „8000 de lucruri pe care trebuie să le știi”.

O abordare aparte a avut, în acest sens, Biblioteca de Arte „Tudor Arghezi”, cu prezentarea unor cărți precum *Forma plastică și stilizarea ei în tapiserie* de Ecaterina Ajder, *Arta decorativă. Chișinău 2020*, *Jurnalism convergent ca fenomen mediatic: particularități și tendințe. Jurnalism și procese mediatic, Искыцтво Маруу Чебомаpь. Путь к Пухарды IIImpaycy* de Serghei Pilipețhii.

Biblioteca Centrală a realizat două expoziții, cumulând peste 300 de vizualizări, și a lansat cartea Augustinei Visan *Fă ceva tată*.

Expoziții cu tematici „Știința între ieri și azi”, „Primii pași spre știință” și prezentarea altor publicații despre matematică, magia științei, invenții, chimie distractivă s-au desfășurat la Filialele „Lesia Ukrainka”, „Hristo Botev”, „Nicolae Titulescu”, „Maramureș”, CAIE. Biblioteca „Maria Drăgan” a cumulat vizualizări pe blog cu patru articole atrăgătoare prin conținut și formă. Filiala „Alexandru Donici” a realizat pe blog un top al cărților de știință. Campusul Competențelor a plasat pe site-ul Campusului „Lista resurselor științifice de specialitate în acces deschis”. De asemenea, CC a diseminat informația despre lansarea în colecția Biblioleader (BNRM) a lucrărilor angajaților BM „B.P. Hasdeu”: *In honorem Lidia Kulikovski. Culegere de articole; Cercetătorul și profesorul Nelly Țurcan: model de dezvoltare în profesie*. Este relevantă o altă contribuție a CC: scrierea și plasarea pe site-ul Campusului a articolului *Știința – omniprezentă în activitatea de formare profesională continuă*, semnat de N. Zavtur. Biblioteca Publică de Drept s-a încadrat în demers cu specificul propriu, cu un număr de articole pe blog, abordând tematica dreptului în calitate de știință umanistă.

Provocarea 2 – explorarea temelor de știință – generează numeroase idei în rețeaua noastră de filiale. O abordare originală

prin tematică și desfășurare realizează Filiala „Târgoviște” într-o serie de lecții informaționale și discuții-dezbateri. Printre invitați s-au aflat Carolina Dodu-Savca, dr., decan al Facultății de Litere, ULIM; Emilian Galaicu-Păun, scriitor, și Elena Ungureanu, dr. hab. O temă de reflecție a fost: „Literatura este (o) știință?”. Filiala „Ovidius” realizează o întâlnire cu scriitoarea Moni Stănilă. „Transilvania” îl are ca invitat pe Ion Rotaru, conf. univ., doctor în științe tehnice, în parteneriat cu Centrul Comunitar pentru Copii și Tineri „Covorbitorul”. O întâlnire cu totul inedită are loc la Biblioteca Centrală cu invitatul Norris von Schirach, scriitor german. O lecție publică „Mihai Eminescu – recunoscut om de știință” se desfășoară CAIE. Trainingul BPD „Avantajele medierii pentru avocați”, organizat de Asociația Tinerilor Avocați, cu 7 participanți și 9 on-line, pe Zoom, pune în discuție, ca de obicei, aspecte relevante de drept. Este de notat participarea la Simpozionul Științific Internațional „Relațiile etnoculturale moldo-ucrainene în aspect sincron și diacronic” cu comunicarea dnei director de filială: „Biblioteca Lesea Ukrainka: realizări și inovații” (organizator – Institutul Patrimoniului Cultural, cu peste 100 de participanți).

Provocarea 3 – prezentarea literaturii științifice – constituie un catalizator pentru editarea unui număr nou de revistă al filialelor. Se lansează numărul 5 al revistei *Campus Junior* la „Ovidius”, cu o serie de tematici atractive (Dostoievski, marile descoperiri ale secolului, dispariția dinozaurilor ș.a.). Numărul 5 al revistei *Infolabirint* lansează și „Transilvania” (tematici: „Un nou Sistem Planetar ne bate la ușă”, „Terra, o planetă imprezvizibilă”), CAIE pune la punct revista *Biblioteca și vocea utilizatorului*.

Provocarea 4 – învățăm... știința – se materializează în trei traininguri organizate de Secția studii și cercetări a BM, pe care le-am expus anterior. Este vorba de comunicările prezentate de dr. hab. Elena Ungureanu, bibliograful Claudia Tricolici și criticul literar Maria Pilchin. Un număr important de bibliotecari s-a alăturat acestor instruiți, iar contribuția Bibliotecii de Arte „Tudor Arghezi”, în cadrul acestei provocări, este distinctă. Această bibliotecă desfășoară două ateliere cu participanți-elevi: „Aspecte filozofice ale operei lui Dimitrie Cantemir” și „Dimitrie Cantemir, un reprezentant marcant al umanismului românesc”, unde elevii au învățat să elaboreze o referință bibliografică, conform standardelor la temele atelierelor. Totodată, în această săptămână, Biblioteca de Arte finalizează ultimele corectări la lucrările *Ioan Paulencu*:

Biobibliografie (personalitate eminentă în cultura națională) și monografia *Anton Mater, ispitele scenei și ale ecranului*.

Provocarea 5 – promovarea ludică a științei – generează re-modelări ale metodelor de lucru cu publicul cititor. Biblioteca

---

Se certifică, din nou, faptul că există două determinante ale procesului de lucru biblioteconomic: colecția și colectivul. Ne bucurăm să oferim suficiente documente pentru orice activitate, cu orice tematică actuală, dar, totodată, suntem mândri de întreg păienjenișul nostru de filiale, cu o resursă umană unică prin calitate și implicare, prin dragostea pentru lucrul bine făcut, esențialul element generator de rezultate bune.

„Târgoviște” organizează o vizită ghidată – „Călătorie în Regatul Științei”; colectivul acestei biblioteci elaborează și suporturi didactice pentru elevi, în care își expun opinia asupra ludicului și a puterii tămăduitoare a cărții, sau în care prezintă părțile componente ale cărții. Deosebit de bogată este activitatea Filialei „Ovidius” la acest capitol, în cadrul serviciului „Steam Creativity”, realizându-se o serie de ore de lectură („Misterele corpului uman”, „Suntem praf de stele”), precum și experimente științifice cu care cititorul este deja familiarizat; la aceasta se alătură ser-

viul „Robotica”, „Connect Plus”, precum și clubul de lectură „Zoom-Zoom”. Experimente științifice atractive desfășoară Filiala „Maramureș”. Promovează ludic știința „Transilvania”, cu jocuri „puzzle”, jocuri de cultură generală și serviciul său de robotică. O instruire în Canva desfășoară Filiala „Nicolae Titulescu” pe tematici științifice. Centrul Academic Internațional Eminescu realizează povestea digitală „O doză de știință și lectură”.

Provocării 6 – reciclăm inteligent – îi dau curs Filiala „Ovidius” și Filiala „Maria Drăgan”.

Deși, cu un număr mai mic de expoziții sau prezentări de carte, suficient de energic este efortul filialelor „Miron Costin”, „Maramureș”, „N. Titulescu”, „V. Ignatenco”, „Mihail Ciachir”, „Traian”. Se certifică, din nou, faptul că există două determinante ale procesului de lucru biblioteconomic: colecția și colectivul. Ne bucurăm să oferim suficiente documente pentru orice activitate, cu orice tematică actuală, dar, totodată, suntem mândri de întreg păienjenișul nostru de filiale, cu o resursă umană unică prin calitate și implicare, prin dragostea pentru lucrul bine făcut, esențialul element generator de rezultate bune.

O CARTE ȘI O LANSARE CU MIROȘ DE GUTUIE

Raia ROGAC

În ziua ei de naștere, poeta și ziarista Zina Izbaș, alături de personalități de cultură, critici literari, poeți, interpreți, rude și prieteni, a dat undă verde unei noi culegeri de poezii intitulată sugestiv *Baladă cu timp rebel*” (Chișinău: Pontos, 2020). Pe post de moderatoare, dr. Victoria Fonari, în debutul evenimentului omagial, desfășurat la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” din capitală, a menționat:

„Avem bucuria, la acest apus de toamnă, să ne întrunim pe viu la această lansare a unei cărți – și una, și alta, cu miros de gutuie, cu amintiri despre cei dragi: mamă și tată, casa părintească, sat natal, țară românească etc. Vă îndemn să cunoaștem și să valorificăm metaforele cuprinse în acest nou discurs poetic al protagonistei. Vom încerca împreună să creionăm un portret verbal al autoarei și să susținem cartea *Baladă cu timp rebel*, invitând, rând pe rând, la microfon doritorii de a-și împărtăși gândurile”.

Primul la microfon, a venit Ianoș Țurcanu care, între altele, a specificat:

„O cunosc bine pe Zina Izbaș încă de la cenaclul literar «Ovidius» de pe lângă biblioteca cu același nume, fiind una din cele mai active participante. Poezia ei s-a schimbat în *timp rebel*, devenind mai frumoasă, mai incitantă. Am citit și recitit cu interes noul volum, mi-a plăcut, titlul este unul potrivit. Felicitări ambelor sărbătorite – carte și autoare”.

Criticul literar Maria Pilchin, salutând selectul public din splendida Sală cu coloane, a ținut să remarce, cu exemple concrete, următoarele:

„Zina Izbaș este o profesionistă. Îi lipsește orgoliul, pe care îl simt la generația mea. Îi doresc să fie sănătoasă și împlinită. Și, fiindcă suntem la un botez, botezul unei noi cărți, mă simt ca un pediatru. Facerea poeziei autoarei stă între generațiile șaptezeci și optzeci. Am descoperit o poezie tânără, vibrantă. Pornind chiar de la titlu, acesta prevestește o poezie nostalgică, un poem rustic, pe de o parte, iar pe de altă parte descoperim ludicul, poemul rebel. Avem exemple de poezie reportericească, selecția lexicală ținând de stilul jurnalistic, care te invită într-o agora, unde cei adunați se luptă și se regăsesc.

Ludicul l-am prins *după sobă*, pentru că noi *toți venim din Bacovia*. În concluzie: este o carte pe care o pot lectura cititorii de vârstă diferită, fiecare va găsi poemele preferate. Vreau să subliniez că Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” este una a Poeziei și a Poetilor. Felicitări autoarei și la mai multe cărți în viitor”.

Poeta Eugenia Bulat a spus că o cunoaște demult pe autoare, apropierea fiind consolidată de pe vremea *Clipei Siderale*, arătând lumii ce tineri minunați ne-au adus anii de eliberare națională: „*Baladă cu timp rebel* este un salt poetic al Zinei Izbaș”.

Colega de Radio, Larisa Verdeș, emoționată, și-a împărtășit starea de suflet:

„*Baladă cu timp rebel* este o carte care-mi este dragă, ca și autoarea. Am citit-o de la A la Z, o apreciez ca pe un poem inedit: aici este dragoste de țară, dragoste de oameni, dragoste de cei dragi etc. Cuvintele-cheie care o definesc pe Zina Izbaș sunt dragostea și dăruirea”.

Profesoarele Svetlana Manoil și Natalia Corjița de la Colegiul Național de Comerț din Chișinău au apreciat la superlativ poezia Zinei Izbaș, întotdeauna oaspete dorit în această instituție, arătând că ea (poezia) parcă este destinată tinerilor pentru a se molipsi de dragoste de frumos, de patriotism, de iubire pentru neam și țară. De altfel, un grup mare de elevi au demonstrat acest lucru, prezentând un inspirat recital poetic din cartea *Baladă cu timp rebel*. Artista Poporului Paulina Zavtoni, secundată de studenții de la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău, a ținut personal și în numele acestora să-i mulțumească Zinei Izbaș pentru versurile din carte, care le-au servit tinerilor la crearea unui mini-spectacol de poezie prezentat, în premieră, în

Poeta Zina Izbaș și pictorul Victor Cobzac.

fața numerosului public de la Biblioteca Municipală. Totodată, distinsa acrită a apreciat hărnicia și harul poetic al protagonistei, dorindu-i și pe viitor succese și realizări remarcabile.

Artistul plastic Victor Cobzac crede că poezia Zinei Izbaș este îngemănată cu arta plastică, are culori pastelate, fine, poate fi citită, admirată și declamată. Mai în glumă, mai în serios, acesta, oferindu-i un trandafir, a spus: „Cel mai mic trandafir pentru cea mai mare poetă!”

Coloana sonoră a sărbătorii de suflet, căci anume așa a fost întrunirea împătimitilor de poezie a Zinei Izbaș, a fost susținută de faimosul interpret și compozitor Viorel Burlacu care, în debutul lansării, în premieră, a interpretat o melodie pe versuri de Ion Buzdugan, poet și publicist, dar și membru și secretar al Sfatului Țării. Alexandrina Janenco, elevă la Colegiul Național de Comerț din Chișinău, cu multă simțire și talent a interpretat o melodie din repertoriul regretatei Doina Marin Aldea-Teodorovici.

Cartea are o elegantă ținută grafică. Pe lângă versuri, aceasta mai cuprinde o prefață semnată de poeta și editoarea Marcela Mardare, intitulată *Lumina gutuii „Din fereastra cu dor”*, și ilustrații de Ruxanda Romanciuc.

Scriitoarea Marcela Mardare constată că, pe lângă alte subiecte majore de care a fost preocupată Zina Izbaș, dominantă în acest volum devine tema Unirii și a reîntregirii cu Țara-mamă. Autoarea se întreabă retoric: „Doamne, cât e de răbdat, cât o să mai

Viorel Burlacu, interpret și compozitor.

Poetul Ianoș Țurcanu.

existe hotare aberante?” (*Peisaj de toamnă*); „Noi, frați români, ce facem în final?/ Că s-a-ntâmpat – s-au mai unit popoare,/ Or... plânsul acesta-i zbcium infernal/ De dor de Țară, de România Mare!” (*Lacrimi pentru Țară*), accentuând: „Speranța pâlpaie invizibil/ la celălalt capăt de neam// o iubire fără asemănare,/ cât o nemărginire de mare,/ pe acel tărâm strămoși ne-au lăsat” (*Meditație fără punct*). Poeta consideră că timpul schimbărilor a sosit de multă vreme și trebuie „să rupi ce legat e demult:/ și jug, și blestem, și strigătul mut/ îngropat între cercuri de lut/ și... să-ți fie din nou în cetăți sărbătoare/ că iarăși suntem un popor și o țară/ fără hotar la Prut” (*Ce ai de pierdut*). Suntem avertizați: „E cod albastru de speranță-n cer/ Și galben cod de soare în inimă,/ Palpită-n roșu al sângelui drapel –/ Suntem născuți în zodia Română” (*Lacrimi pentru Țară*).

Volumul *Baladă cu timp rebel* se încheie cu *Balada din titluri*, spre sfârșitul căreia autoarea mărturisește:

„Sunt în așteptarea unui răspuns către tata, care și-a dorit mereu Țara Toată. Să nu uitați, îmi spunea, dincolo sunt frații – o stare de selenă la el m-avântă-n spații, să ajung dintr-un cer în alt cer și să scriu baladesc *recviem pentru îngeri*, mă cuprinde instantaneu un sentiment cu flori din cele depuse la intrarea Domnului în Ierusalim, ca să înțeleg că iubirea nu se-mparte-n jumătăți... Ce să-ți spun, dragă prietene, cititorule? Port în suflet comori de la mama, e firească înțelepciune acceptarea firescului, căci, orice ai zice, orice ai spune, șesul copilăriei mele nu e altceva decât verde iarba verde, toată vara am crezut că în noaptea asta voi formula o definiție justă pentru multașteptata ploaie augustă,

Zina Izbaș împreună cu jurnalista Svetlana Sîrbu.

ca să ajung din nou la *comorile mamei*, știind că în *restul zilei* întreaga mea făptură va mărturisi doruri mistuitoare spre cer zburătoare. Și... așa precum am cuvântat, să nu Vă surprindă această sinceră mărturisire, scrisă din revolta unui timp ce își aleargă prea repede caii și ne împodobeste cu viscole argintii tâmplele, sub care pulsează balade gânditoare la ce a fost frumos și bun atunci, demult, demult, demult, când pașii de copil întreceau în zbor păsările ce defilau deasupra șesului verde-brumăriu de la Heleșteni, satul natal coperit cu veșnicia unor salbe de amintiri cu Mama și Tata.

Cu dedicație și neuitare, fiica mai mare, Zina”.

Portret biografic al poetei Zinei Izbaș: s-a născut la 15 noiembrie 1954, în satul Heleșteni, comuna Marinici, raionul Nisporeni. În 1978, după încheierea studiilor la Universitatea de Stat din Moldova, obține licența Facultății de Filologie, cu specializare în jurnalism. Exact peste zece ani, debutează editorial cu volumul de versuri intitulat *Dragă, Tu. Versuri*. Alte cărți semnate de autoare: *Cântec pentru tine* (2001), *Dor de Dor* (2006), *Reduta neuitării* (2010), *Șoapte în toamnă* (2013), *Dans cu trandafiri* (2015), *Mama mea, Ileana mea* (2016), *Minunea așteptării* (2018), *Prințesa care vrea să zboare* (2019).

De o viață activează în calitate de redactor prezentator la Radio Moldova. A moderat mai multe emisiuni pentru copii, pentru vârsta a treia și din domeniul culturii. Un loc aparte în preocupările profesionale ale Zinei Izbaș îl are organizarea și desfășurarea de 22 de ani a Concursului de Creație al Tinerei Generații „Ars Adolescentina”, în parteneriat cu Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, care promovează tinerele talente din Republica Moldova. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, filiala din Republica Moldova. Pentru activitatea prodigioasă în domeniul jurnalismului, în anul 2012, Zinei Izbaș i-a fost acordată Medalia „Meritul Civic”.

Fotografii de Corina Rezneac

LUDICUL PE AGENDA BIBLIOTECII PUBLICE

Elena TARAGAN

Volumul semnat de dr. conf. Lidia Kulikovski, director Cercetare și Inovare al BM „B.P. Hasdeu”, *Ludicul în activitatea bibliotecilor publice. Vademecum pentru bibliotecari* (2021), reprezintă un studiu amplu documentat, care abordează „ludic” tematica ludicului. Pe parcursul lecturii, autoarea ne este ghid într-o călătorie plină de inedit și de savoare, oferind exemple și observații ce trezesc lectorului un interes viu și firesc, detaliind evoluția de-a lungul istoriei a jocului și a formelor pe care acesta le capătă datorită fanteziei inepuizabile de care poate da dovadă omul; oferă sistematizări ale teoriilor despre joc; detaliază funcțiile acestuia, care transgresează zona recreerii și a divertismentului, ludicul sau jocul având implicații în știință, pedagogie, psihoterapie sau economie și viață socială; oferă sugestii despre cum jocul poate transforma literalmente biblioteca și despre resursa-omul, bibliotecarul în această aventură.

Lucrarea începe prin a surprinde întreaga istorie a jocului, de la formele sale primare spre forme elaborate, ce atrag astăzi jucători de orice vârstă, având, în măsura în care acest proces este gestionat cu inteligență și precauție, efecte benefice asupra celui care joacă, contribuind la dezvoltarea sa intelectuală și cea a caracterului, trezindu-i sau menținându-i viu interesul față de varii domenii ale cunoașterii.

Jocul s-a născut dintr-o necesitate firească a omului de a fi într-o bună dispoziție, de a crea bună dispoziție, existând în acest sens mai multe teorii. Spre exemplu, „teoria hedonistă a jocului, o concepție etică și un curent filosofic întemeiat în Antichitate, la Roma, de Aristip din Cirene și dezvoltat la Atena de Epicur, susține că adulții, tinerii și copiii se joacă, pur și simplu, pentru ca să-și facă plăcere” (p. 51). La această teorie se alătură altele, cum ar fi „teoria cognitivă a jocului (Piaget), teoria psihanalitică (Freud,

Erikson), teoria practic-instructivă (Karl Gross), teoria surplusului de energie (Herbert Spenser)” (p. 51). Ce au în comun teoriile enumerate? Acestea consideră jocul drept parte integrantă a procesului de învățare al copilului/tânărului/adultului și de cunoaștere a lumii și a realității. Așa cum foarte bine subliniază autoarea, „jocul reprezintă schimbarea a ceea ce în realitate poate fi imposibil de gestionat în situații ușor de mânuit prin reprezentare simbolică” (p. 66).

Ludicul reprezintă un atribut profund uman și acesta se „strecoară” în toate sferile vieții sociale, de la începuturile civilizației. Chiar și în cele mai sobre și mai serioase activități, chiar și acolo unde paradigma socială este una utilitaristă, valorificând munca. De fapt, ludicul nu este

neapărat opusul muncii, ci e acea componentă care face procesul muncii dinamic, antrenant și provocator pentru ființa umană.

Dacă ar fi să dăm niște nume în privința precursorilor ideii jocului ca instrument educațional, ar fi de menționat Platon, Vittorino de Feltre, Rabelais, Miguel de Cervantes Saavedra. Mai aproape de modernitate, sunt de remarcat Froebel și Montessori, jocul intrând masiv, după cum ne convingem lecturând cartea, în sfera de preocupări ale pedagogilor de renume.

Dr. Lidia Kulikovski menționează: „Cum afirmă dr. Lidia Granaci, «de abia epoca noastră este aceea care a făcut din joc un adevărat instrument educațional»” (p. 50). „Cum bine evidențiază Steven Johnson, «jocul se dovedește a fi patul germinativ al multor inovații care, în cele din urmă, se dezvoltă în forme mult mai robuste și mai semnificative»” (p. 49). „Johan Huizinga a numit omul secolului nostru Homo Ludens. Iar Mario Vargas Llosa califică epoca de astăzi – Civilizația spectacolului – «o lume în care primul loc pe scara valorilor îl ocupă divertismentul și în care a te distra, a scăpa de plictiseală, e pasiunea generală»” (p. 61).

Totodată, subliniem aici originala adaptare la mediul biblioteconomic a argumentelor invocate de McAdams în cartea sa *Jucătorul ingenios*, precum că teoria jocurilor ne ajută să rezolvăm problemele vieții și cele profesionale. Specificăm: „Teoria jocurilor ne ajută să elaborăm tactici; Teoria jocurilor furnizează momente de perspicacitate acțională; Teoria jocurilor poate să transforme cultura unei biblioteci; Procesul de planificare a strategiei de activitate este el însuși un joc” (pp. 52-53).

Ne confruntăm, așa cum este expus acest lucru în volumul de față, cu varii clasificări ale jocurilor, realizate atât de către teoreticieni, cât și de practicieni, o sarcină deloc ușoară. Dr. Lidia Kulikovski îl citează pe Roger Caillois: „Multitudinea și varietatea infinită a jocurilor te face să pierzi nădejdea de a descoperi un principiu al clasării lor care să permită repartizarea tuturor într-un număr mic de categorii bine definite” (p. 76). Specificăm aici criteriul ales de renumitul psiholog, filozof și logician elvețian Jean Piaget, care clasifică jocurile în trei categorii: „jocurile-exercițiu, jocurile simbolice și jocurile cu reguli” (*ibidem*) și cel utilizat de cercetătoarea autohtonă dr. Lidia Granaci: „criteriul competențelor psihologice stimulate, aceasta împărțind jocurile în: Jocuri de mișcare, Jocuri de observație, Jocuri de atenție, Jocuri de memorie, Jocuri de gândire, Jocuri de imaginație, Jocuri de limbaj, Jocuri de creație” (*ibidem*).

În ceea ce privește câteva aspecte statistice cu referire la jocurile preferate de utilizatorii adulți, autoarea menționează „Catan”, „Dixit”, „Monopoly”, „Game of Thrones” sau „Cards Against Humanity”. Jocurile adaptate după unele lucrări science-fiction, cum ar fi cele ale scriitorului polonez Stanisław Lem, se găsesc în topul preferințelor, iar achizițiile de jocuri cresc, în epoca noastră, cu un procent semnificativ de la an la an.

Referitor la spațiile pe care biblioteca le pune la dispoziție utilizatorului „în căutare de joc”, și acestea trebuiesc reinventate. „Spațiul de joc bine organizat comunică faptul că mediul este constant și simbolizează că lumea poate fi ordonată – doar suntem profesia ordinii”, subliniază dr. L. Kulikovski (p. 122). J. Huizinga evidențiază cea mai pozitivă trăsătură a jocului: „Jocul creează ordine, este ordine” (p. 122).

Dr. Lidia Kulikovski specifică: „în formele ludice mai intră competiția, lupta, provocarea, duelul intelectual, literar, oratoric, magia, epigrama, ghicitoarea (care este, în principiu și

dintru început, un joc), întrebarea enigmatică (după cum susține J. Huizinga), întrebări în lanț; poezia, mitul, comedia, disputa și declamația (un obiect de întrecere publică – vorbirea – este spectacol); probă de iscusință, de literatură, de artă; traseele de explorare, cunoaștere, descoperire, excursia, șezătoarea, jocurile populare, festivalul, basmul, povestea, proverbul” (p. 130).

Autoarea lucrării reamintește, în acest context, și biblioterapia, printre exponenții căreia se află N. Rubakin, mare bibliolog rus, care reprezintă un demers cât se poate de serios, fundamentat științific, având abordare metodologică, inclusiv medicală, și care utilizează lectura ca formă de ajutor pentru cel în nevoie pentru ieșirea din situația de criză.

Este un lucru cunoscut astăzi că tot mai multe organizații aderă la tendința de a da o notă de dinamism în cadrul unei companii, care să contrabalanseze rutina și presiunea. Iar dr. L. Kulikovski menționează: „În clasificările specialiștilor psihopedagogi categoria «jocuri de familiarizare» e clasată ca jocuri cu scop de instruire. Așa le cunoaștem și noi, bibliotecarii. Sunt jocurile care încălzesc atmosfera, apropie participanții la joc. Le utilizăm în faza incipientă, la formarea grupurilor, comunităților în cadrul serviciilor, programelor, activităților de instruire cu adulții, copiii, tinerii și a celor profesionale. L. Anderson le utilizează la diverse reuniuni de socializare, consolidare a culturii instituționale, a echipelor, a brandului, dar și la petreceri individuale, în familie” (p. 79).

Autoarea lucrării nu omite să pună în discuție, vorbind despre educație și instrumentele ei, în speță despre ludic, necesitatea unei abordări echilibrate și în cunoștință de cauză în ceea ce privește personalitatea și trăsăturile comportamentale ale celor mici. În acest sens, este foarte bună comparația pe care o aduce în discuție dr. Lidia Kulikovski în ceea ce privește copilul, temperamentul și ritmul lui de dezvoltare: „Unii copii sunt precum floricelele de porumb, alții sunt precum melasa. Orice persoană care a stat vreodată în prezența copiilor cunoaște bine variabilitatea de personalitate și de comportament pe care ei o manifestă pe măsură ce înaintează în explorarea lumii lor în propriile moduri, individuale, unice. Unii copii sunt precum floricelele de porumb: fac totul cu mari izbucniri de energie și activitate. Când li se întâmplă ceva, se manifestă cu exuberanță pentru a activa acea nouă și minunată idee. Sunt precum bondarii: capabili de plutire, aparent stând nemișcați atunci când ceva le atrage atenția, apoi zumzăie cu o

izbucnire puternică de avânt și zgomot pentru a găsi altceva care să le capteze interesul. (...) Alți copii sunt precum melasa și abia pot fi «turnați» dintr-un loc în altul. Ei fac totul cu mare încetineală și atentă considerație, prinși în aparenta lor inerție, insensibili la activitatea generată în jurul lor. Sunt ca un giroscop: totul funcționează și se rotește în interior așa cum trebuie, dar puțină mișcare sau schimbare este observabilă în exterior – sau chiar deloc. (...) Unii copii sunt precum ciupercile (cresc peste noapte). Alții sunt precum orhideele (așteptăm ani ca să înflorească)” – citat al autoarei din cartea *Terapie prin joc. Arta relaționării* de G.L. Landreth.

Dr. Lidia Kulikovski menționează că „bibliotecarul e persoana răbdătoare care așteaptă orhideele, modelează melasa, dar nu exclude nici ciupercile. Fiecare copil are propria abordare, unică față de modul în care trebuie făcute lucrurile, resimțindu-le prin alte senzații decât adultul” (p. 91).

În ceea ce privește bibliotecarul-animator, sunt de făcut câteva observații importante. Printre obiectivele acestuia, se enumeră:

1. Stabilirea unei atmosfere de siguranță.
2. Înțelegerea și acceptarea de către participanți.
3. Încurajarea exprimării lumii emoționale a participantului-jucător. Materialele pentru jocuri sunt secundare față de exprimarea senzațiilor de către copil, tânăr, pe care ele o facilitează – bucuria rezolvării, bucuria victoriei, bucuria competiției.
4. Stabilirea senzației de permisivitate. Nu e vorba de permisivitate totală, dar este important ca utilizatorii serviciilor ludice – copii, adolescenți, tineri sau seniori – să perceapă libertatea disponibilă în acest cadru. A le permite să facă alegeri creează senzația de permisivitate.
5. Facilitarea adoptării deciziilor. Atât relația, cât și scopul activităților ludice, conținutul acestora trebuie să genereze oportunități de adoptare a deciziei care, în continuare, cultivă responsabilitatea.
6. Oferirea oportunității de a-și asuma responsabilitatea și de a dezvolta sentimentul de control” (pp. 151-152).

De asemenea, acesta trebuie să întrunească o serie de condiții: „să fie imparțial; să aibă grijă să fie respectate regulile; să nu schimbe regulile jocului după dorințele unuia sau altuia; să aibă grijă ca toți membrii grupului să ia parte la joc; să convingă că înfrângerea poate fi acceptată, făcându-i pe participanți să înțeleagă cât au avut

de învățat din înfrângere; să aleagă cu grijă jocul, astfel încât să se potrivească vârstei, numărului și intereselor participanților; majoritatea jocurilor se pot adapta necesităților grupului; să pregătească unul sau două jocuri de rezervă; să planifice la sfârșitul jocului timpul necesar pentru evaluare” (pp. 150-151).

Autoarea expune în prezenta lucrare metodologii de desfășurare a jocurilor în bibliotecă pentru cei interesați, oferind o structură logică a etapelor ce trebuie aplicate. Orice activitate ludică trebuie să aibă o motivație, să genereze rezultate, să conțină reguli bine puse la punct, de bun-simț, dar și să producă atmosferă.

În ceea ce privește experiența BM „B.P. Hasdeu” în vederea fundamentării demersului pentru ludic, sunt de amintit: cursurile Formare inovatori, desfășurate la Campusul Competențelor, ZEN (Zilele Educației Nonformale), LudoTalks, Colocviile de vară, Săptămâna Zâmbetului, Săptămâna Creativității și Inovației, Săptămâna Științei. Majoritatea filialelor Bibliotecii Municipale utilizează jocul și ludicul, deși nu în mod explicit, ci ca element introdus în activitățile lor cu publicul și în dialogul lor cu utilizatorul, iar Biblioteca „Transilvania” este prima bibliotecă din Republica Moldova care și-a deschis, în anul 2001, o Ludotecă.

Concluziile noastre sunt următoarele: a îmbrățișa ludicul este una dintre cele mai bune metode prin care putem asigura bibliotecii competitivitatea necesară pentru a o face utilă, atractivă și necesară. În cadrul acestui demers, componenta principală (sau una dintre ele) este resursa umană, bibliotecarul posesor de abilități, talente și cunoaștere. Sarcina dată cere ca bibliotecarul să părăsească un pic zona sa de confort, dar poate genera evoluții semnificative.

În prefața acestei lucrări, dr. Mariana Harjevschi menționează: „Imaginea elocventă a implicării ludicului în activitatea Bibliotecii Municipale «B.P. Hasdeu», și prin această publicație, denotă convingerea autoarei că bibliotecarii își conturează «încet, dar ferm» abordarea deja legitimă a jocului în serviciile, programele livrate

---

Orice activitate ludică trebuie să aibă o motivație, să genereze rezultate, să conțină reguli bine puse la punct, de bun-simț, dar și să producă atmosferă.

A îmbrățișa ludicul este una dintre cele mai bune metode prin care putem asigura bibliotecii competitivitatea necesară pentru a o face utilă, atractivă și necesară.

---

utilizatorilor. Așadar, lucrarea reprezintă invitația la o călătorie ludică, riguros dezvoltată și construită în jurul pasiunii noastre comune – jocul și utilizarea acestuia în bibliotecă”. Jocul este văzut drept element transformator în activitatea BM.

Lucrarea *Ludicul în activitatea bibliotecii publice. Vademecum pentru bibliotecari*, semnată de dr. conf. Lidia Kulikovski este prețioasă și prin referințele sale bibliografice, de mare actualitate și de interes pentru comunitatea bibliotecară, lectura volumului generând satisfacție intelectuală și curiozitate vie.

ORIENTAREA SPRE CUVÂNT...

Vitalie RĂILEANU

Am citit cu mare plăcere versurile lui Virgil Andronescu, incluse în volumul *Semne și cuie*, care sunt orientate spre *cuvântul confesiv*, privite cu adorație, dar și... cu un pic de nedumerire, cu spaimă chiar, pentru că de aici, de la cercetarea sensurilor tainice, se așteptă totul în poezie: „am trăit, cândva demult/ când încă

se mai putea scrie/ cu-n bețișor pe pământ/ pe pământul de pe sicrie./ când inima/ îmi ardea mocnit/ aprinsă de o scânteie/ când încă destinul/ nu-mi era înlănțuit/ și în mine mai trăia doar o femeie./ acum vorbesc ca un mut/ prin semne de poezie/ albe ca oasele din pământ/ înlănțuite de scânduri și cuie/ cine încă mă ascultă?!/ doar cerul gol/ și negru pământul/ care încă mă mai rabdă/ care încă mă mai înfioară/ chip săpat în amintire/ și de înger și fiară” (*Cuie și semne*).

Căutarea unui lirism mai direct, mai descătușat de mitul modern al cuvântului – mit născut într-o literatură, în fond, de atitudini livrești – nu apare în versurile

lui Virgil Andronescu ca o întoarcere retro, deoarece poetul ne oferă o poezie ce se consemnă numai la atitudini sentimentale, răvărșindu-se pe o albie dezarticulată, comună, de rău condamnat la dispariție, la lipsa de relief: „Cade timpul peste mine./ Avalanșă-n miez de iarnă./ Timp ars precum o toamnă care/ Vine, pleacă... nici prezentul.../ Nu-i decât o clipă-n sine,/ Nestatornic sunt și eu,/ El e muntele încremenit/ În trecut și-n viitor./ Nicidecum nu mi aparține,/ Iară eu nu-i mai aparțin (*Nu îmi aparțin*).

Printr-o tehnică foarte simplă, faptul trăit, o dramă personală, capătă în versurile din *Semne și cuie*, dimensiunea particulară a poeziei. Ele, versurile, sunt prinse riguros între hotarele unei experiențe directe și vorbesc mereu despre viață, despre timpul ce-l trăim: „Ce-a trecut în veci rămâne,/ Timpul e în noi, și-atât./ Ce-i trecut nu mai învie,/ Nici în cer, nici pe pământ./ Clipa-i clipă, zboară fum,/ Pleacă scurtă în trecut/ Arde flacăra ce lasă scrum,/ E sfârșit, nu-i din coasta noastră,/ Este un timp universal,/ Unde clipa nu-i firească/ În eternul ancestral” (*Printre clipe*).

Virgil Andronescu nu se sfiște să recurgă direct la concepte în poezie sau să folosească metafore perfect traductibile în concepte: „Îmi este dor de Lumea mea/ din fiecare zi/ și de bucuria că erai/ minunea mea continuă/ făcând Cerul să-mi plătească/ tribul prin poezie/ când băteam la poarta/ îngerilor necăjiți/ amuțit sunt acum/ în cer/ și aici pe pământ/ toate mă dor de dor/ încercând să deschid/ poarta Cerului/ cu iarba firelor/ În numele vieții/ lasă-mă să mor!” (*Lumea mea de fiecare zi*).

Cuprinsul acestui volum își stăpânește ispita de o așezare peste adâncurile ei care pare a fi masca tragică a omului contemplativ... O mare nedumerire sfâșietoare plutește peste melancoliile citadine ale acestei poezii, peste sentimentele inocente, peste *Celelalte cuie*: „Mi te-ai arătat în vis:/ Erai cu Christos de mână/ Și aceea-i sângera,/ Celelalte cuie/ Ți le țineai în palma ta./ Mă priveai plângând.../ El mă îndemna să vin,/ Să te țin de mână./ Și de cuie/ Să am grijă cum le țin./ Aveai chip de sfântă/ Și te bucurai de noi;/ Eu de tine,/ El de tine,/ Și-am rămas/ Să-i ștergem rana,/ Cu-n sărut./ Amândoi/ de noi plângând!” (*Celelalte cuie*).

Virgil Andronescu este un poet care dorește să simtă mai acut nevoia de a dialoga cu Cititorul său, căruia i se adresează: „Străpung cu stiloul coasta hârtie/ din interiorul sângerează cuvinte/ titlul ridică ochii spre cer:/ iertați-l domnilor critici/ că știe ce face/ și fără voia noastră sacrosanctă!/ apoi capul poveștii cade/

pe umerii curbați ai ideilor/ mâinile frazelor tremură/ două orizontale orizonturi/ bătute în semne de exclamare/ întregul trup al textului răstignit/ suferă în așteptarea izbăvirii eterne:/ facă-se voia ta Cititorule!” (*Întru iertarea tuturor semințiilor cuvintelor*).

Această frumoasă imagine, elaborată cu grijă, lăsată să cadă cu mare pricepere în vers, servește bine acestui cuprins de poeme confesive, care dezvăluie un ideal artistic ce se bazează exclusiv pe cultul scrisului frumos: „Știu că la început a fost doar Cuvântul!”, încheie poetul.

ESEURI DESPRE LUMEA DE AZI DE ALESSANDRO BARICCO

Ivan PILCHIN

Alessandro Baricco este, fără îndoială, unul dintre cei mai apreciați și citați intelectuali italieni și, în general, europeni ai momentului. În afara faptului că este un scriitor de succes, autor a câtorva romane-bestsellere, Baricco mai este muzicolog și realizator de emisiuni radio și TV, dramaturg și regizor de film. De-a

lungul mai multor ani, publică cronici de actualitate și eseuri în cele mai mari ziare italiene, *La Stampa* și *La Repubblica*. Adunate la un loc, aceste eseuri au fost editate în câteva volume, cel mai cunoscut dintre care a devenit, probabil, volumul *Barbarii. Eseu despre mutație* (tradus, în 2009, și în limba română), în care Baricco încearcă să surprindă schimbările generate de tehnologiile contemporane și impactul lor asupra culturii și civilizației.

În anul 2021, la editura „Humanitas” din București, într-o remarcabilă traducere realizată de Anamaria Gebăilă, a apărut o nouă carte de cronici și eseuri semnate de Alessandro Baricco. Cartea, intitulată *Bun venit la circ: Eseuri despre*

lumea de azi, cuprinde câteva zeci de texte scrise din anul 1998 până în 2016, în care Baricco urmărește îndeaproape fenomenele care, într-un fel sau altul, definesc sau conturează vremurile noastre, lumea în care trăim.

Care sunt forțele ce mișcă lumea noastră? Baricco sugerează că acestea sunt, mai întâi, distracția, spectacolul, show-ul, industria divertismentului contemporan (și aici autorul, foarte inspirat, scrie, de exemplu, despre fotbal, corida sau campionate de Formula 1). Apoi este lumea creației și a creatorilor (a marilor personalități din lumea muzicii, literaturii, filozofiei, artei, despre care Baricco vorbește cu multă căldură și inteligență: sunt Gabriel García Márquez, Gianni Vattimo, Mario Vargas Llosa, Umberto Eco și mulți alții). În al treilea rând, sunt momentele istorice cruciale, care, fără să ne dăm seama, brusc, schimbă mersul lucrurilor și percepția realității, cum a fost, de exemplu, actul terorist din 11 septembrie 2001 la New York, care, așa cum crede Baricco, nu doar a schimbat ideea de război și a deschis o eră nouă, ci și a modificat ideea de graniță și de dușman. În final, lumea noastră, așa cum este ea, poate fi înțeleasă în sau prin anumite locuri sau spații (muzee, biblioteci, filarmonici sau orașe întregi, cum ar fi cele „cinci locuri din lume în care să gândești și să ai idei inteligente despre sine și despre ceilalți”: Mumbai, Tanger, Las Vegas, Hanoi, Boca).

Ceea ce rezultă din lectura cărții *Bun venit la circ* de Alessandro Baricco este o anumită fascinație în fața spectacolului tragicomic al vieții și al lumii, în fața frumuseții amestecate cu cruzimea sau absurdul anumitor obiceiuri, tradiții sau practici umane, o constatare a faptului că lumea în care trăim are infinite nuanțe, este multicoloră, amestecată, se află în permanentă mișcare, căutând echilibrul dintre ordine și haos, legitate și întâmplare.

În plus, Baricco este un adevărat maestru al scrisului: textele sale sunt vii, pline de umor și erudiție, de farmec individual, de pasiune și ironie, regrete și speranțe, revelații sau constatări alarmante. Cu certitudine, eseurile despre lumea de azi ale lui Baricco vor fi apreciate de toți cei care încearcă să descopere profunzimea lucrurilor, care prețuiesc esența și nu superficialitatea, care, citind cartea sau cărțile, învață să citească lumea și să devină mai pregătiți pentru a face față schimbărilor pe care epoca și planeta noastră ni le rezervă.

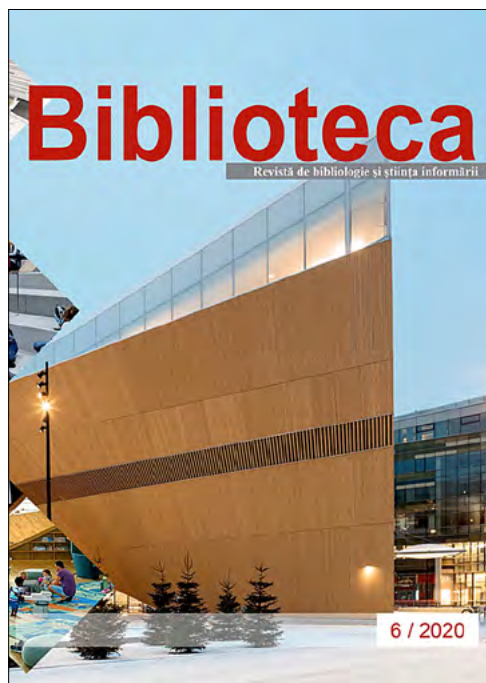
Nota redacției. Prezenta rubrică, susținută de Natalia Zavtur, șef sector Campusul competențelor, are ca obiectiv trecerea în revistă a unor publicații periodice de specialitate din țară și de peste hotare. Sperăm să facilităm prin aceasta lectura profesională, atenționând asupra problemelor actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice.

BIBLIOTECA, revistă de bibliologie și științe ale informării, editată de Biblioteca Națională a României; apare din anul 1948; actualmente, cu periodicitate bimensuală. Revista prezintă abstracte la articole în română și engleză și este accesibilă online:

https://www.bibnat.ro/dyn-doc/publicatii/Revista%20Biblioteca%206_2020%20finala_site.pdf

Numărul 6` 2020. *Editorialul* revistei se aliniază unei sarcini de înaltă valoare a bibliotecilor – salvagardarea și promovarea patrimoniului cultural scris. Despre aceasta mărturisesc consecvent politicile instituțiilor oficiale europene, scopul fiind „de a încuraja împărtășirea și prețuirea patrimoniului cultural al Europei ca resursă comună, de a sensibiliza opinia publică cu privire la istoria și la valorile comune, precum și de a consolida sentimentul de apartenență la un spațiu european comun”. Este vorba de un obiectiv de lungă durată, dacă nu și permanent. De aceea, lucrurile în această privință trebuie sistematic analizate, iar acțiunile viitoare – definite cu temeinicie (Claudia Margarit; pp. 1-3).

Reflecțiile teoretice sunt mesaje „de zile mari” în revistele de specialitate, abordând probleme de interes profesional general, împrospătând gândirea

biblioteconomică cu idei noi și cugetări originale. În acest sens, revista captează atenția prin articolul *Radiografia serviciilor de referințe în bibliotecile universitare românești*, semnat de Lenuța Ursachi. Un șir de cunoștințe utile relevă acest discurs privind tipologia și modelele serviciilor de referințe, problemele identificate în practica actuală a bibliotecilor, soluțiile de eliminare a acestora. Sunt demne de implementat recomandările: resursele, care implică o consultare complexă să fie însoțite de reguli de utilizare; ghidurile, tutorialele să fie exercitate profesionist, cuprinzând informații „clare, aerisite și coerente”, să conțină elemente de identificare instituțională; să se asigure prezența fluentă a bibliotecilor pe rețelele sociale etc. (pp. 4-8).

În suta abordărilor teoretico-practice se înscrie și articolul autoarei Ioana Frunte-Lată consacrat *lecturii adolescenților*. Tratarea cuprinzătoare a temei permite înțelegerea importanței atragerii tinerilor la lectură, cunoașterea particularităților grupei date de vârstă și influenței acestora asupra lecturii, identificarea factorilor motivaționali ai procesului de lectură, sesizarea practicilor de lectură din România și din alte țări. Relevante sunt și următoarele mențiuni care inspiră bibliotecarii la acțiuni concrete: tinerii citesc, dar puțin; internetul nu acoperă toate interesele de lectură; sunt necesare analize și cercetări în domeniu și chiar centre de evaluare a lecturii (pp. 9-15).

În contextul omagierii a 25 de ani de la trecerea în neființă a filozofului și scriitorului român al secolului XX *Emil Cioran*, autoarea Cristina Baciu atenționează asupra vieții și operei protagonistului. Cei ce nu dispun de informație suficientă la acest capitol o vor suplini cu date biografice, titluri ale operelor, istoria editării lor; vor vizualiza copertile unor cărți; vor afla că o colecție integrală a operei marelui gânditor poate fi regăsită la Biblioteca Județeană „Dinicu Golescu” Argeș (pp. 16-17).

Despre valoarea incontestabilă a *însemnelor pe cărțile vechi și manuscrise* aflăm de la autoarea Maria-Magdalena Ioniță-Roșoiu. Ea menționează că acestea „ne ajută să reconstituim perioade și momente istorice, oferind informații legate de dezvoltarea comunităților, relații sociale și familiale, proprietate, fenomene naturale etc.”. Cu certitudine, asemenea date sunt extrem de utile promovării patrimoniului cultural național (pp. 18-19).

În continuare, din numărul precedent, revista publică studiul dr. Silviu-Constantin Nedelcu despre călugărul *Nicolae Steinhardt*

de la Mănăstirea Rohia. De data aceasta – în legătură cu un fond de carte al scriitorilor emigranți, aflat în biblioteca pe care monahul a gestionat-o. Cunoaștem ce scriitori și cărți a inclus fondul, care a fost situația acestuia sub semnul cenzurii comuniste și cum și-a urmat destinul dramatic călugărul-bibliotecar (pp. 20-22).

Noi detalii despre splendida *Biblioteca Oddi* din Helsinki relatează dr. Raluca Man, în continuarea discursului din numărul anterior al revistei (pp. 23-28).

Cu revenire la ideea de patrimoniu, urmărim, în final, noutățile editoriale incluse în *Colecția Românică* a Bibliotecii Naționale a României (Dina Paladi, p. 29).

БИБЛИОТЕКА, revistă rusească de nivel național, de masă, ilustrată, apare din anul 1910, având periodicitate lunară; include articole care reflectă, cu precădere, practici ale bibliotecilor, dar înserând și generalizări teoretice.

Numărul 5` 2020. *Pandemia* mai bântuie, or revista continuă să reflecte activitatea bibliotecilor în situația dată. Din spusele unui demnitar de stat, înțelegem că starea lucrurilor (în Federația Rusă) este pozitivă: modernizarea bibliotecilor ia amploare, activitatea on-line se extinde, s-a purces la elaborarea *strategiei de dezvoltare a bibliotecilor până în anul 2030* (Olga Iarilova, pp. 6-11).

Dar ce spun specialiștii-practicieni? Autorul Mihail Afanasiev își pune mai multe întrebări, în speranța să incite căutarea în comun a soluțiilor. Printre acestea: *cum vom justifica alegerea digitalizării unor documente anumite din masivul enorm al fondului documentar?, ce nivel de calitate denotă activitățile online în raport cu cele tradiționale?, poate să existe biblioteca fără comunicare vie?* etc. (pp. 12-13).

Intervențiile altor zeci de specialiști privind activitatea în perioada pandemică sunt cuprinse într-un grupaj de articole de

format mic, prezentate la solicitarea redacției revistei și reflectând următoarele subiecte: activitatea la distanță, noaptea bibliotecilor, educația patriotică, comunicarea profesională. Impresionează practicile de lucru relatate: *manifestări de angajare on-line*, cum ar fi festivalul „Pur și simplu cosmosul”, în cadrul căruia au fost organizate 36 de activități (p. 15); *publicarea pe rețelele sociale a lucrărilor unei autoare autohtone*, câteva pagini în fiecare zi (p. 16); *lecții on-line de cultura informației* (p. 18); *serviciul „Bibliotecarul personal”* prestat la solicitarea utilizatorilor individuali (p. 19).

Instruirea bibliotecarilor, o temă permanentă a revistei, este acoperită cu o experiență de formare dedicată promovării literaturii pentru copii. Merită atenția formatul instruirii: jocul de afaceri, jocul de rol, concursul. La fel, problemele tratate: după ce criteriul trebuie selectată literatura pentru copii; cum percep literatura bibliotecarii, copiii, părinții; ce cărți își doresc tinerii (Larisa Starodubțeva, Anna Isaenkova; pp. 34-38). Despre *instruirea non-formală a copiilor* scrie Larisa Uliukova. Ea prezintă schemele a 3 lecții (pp. 45-49) – material util pentru bibliotecarii-practicieni.

Alte publicații cu tematica copiilor vizează: abordarea diferențiată a copiilor de diferită vârstă (pp. 63-66), metode de lucru cu copiii cu dezabilități (pp. 71-74).

La „masa rotundă” a liderilor asociațiilor tinerilor bibliotecari, prelungită din numerele precedente ale revistei, cititorii vor găsi răspunsurile la întrebările: dacă protagoniștii au susținere din partea administrației și cu ce impedimente se confruntă (pp. 41-44).

Cu prilejul *aniversării a 110 ani de la fondarea revistei*, este publicat articolul cunoscutului cercetător Iurie Stolearov. Autorul conchide că, chiar de la început, revista s-a afirmat ca ediție profesională serioasă (pp. 58-61).

Pe paginile revistei se mai regăsesc publicații, care pun în lumină profesia bibliotecarului ca atare: interviul cu un manager de bibliotecă (pp. 50-57), crâmpeie din istoria profesiei (pp. 75-78).

Numărul 6` 2020. Evitând colecția noutăților, fixăm atenția asupra primului articol al revistei cu un subtitlu curios: „despre ce tac rafturile goale”. Tac despre *insuficiența literaturii pentru copii*. Cu scopul cunoașterii problemei în profunzime, s-a realizat o cercetare cuprinzătoare de nivel național privind analiza colecțiilor bibliotecilor destinate copiilor. Doar așa poate fi cunoscută situația exactă, ca mai apoi să fie trasate obiectivele de dezvoltare (Olga Mezențeva, Natalia Naumenko; pp. 6-9). Ne întrebăm: este

oare oportună această abordare și pentru bibliotecile noastre?

Despre factorii determinanți ai *obținerii unui proiect*, aflăm din articolul Tatiane Kolokolova. Interesant este că, la rugămintea redacției, autoarea, câștigătoare de proiect, a ținut un jurnal, înregistrând pas cu pas acțiunile, colectând astfel idei demne de urmat pentru sine și pentru alții (pp. 10-11).

Cu mult interes se citește materialul despre manifestarea profesională *festivalul practicilor de bibliotecă*. Vom numi câteva din cele subscrise: master-class în elaborarea calendarului literar; jocul quiz (fie clasic, fie în formă de joc de masă sau pe perete); expoziția de carte interactivă (cartea poate fi consultată doar dacă cititorul răspunde corect la întrebări); lapbook pentru tineri (mapă interactivă cuprinzând sugestii și opinii); poster virtual etc. O invenție neobișnuită este *Glosarul pentru bibliofili* (alcătuit în stil metaforic), care include, de exemplu, așa cuvinte: bibliobrutar (scriitorul), picnic-carte (oferire de cărți pentru lectură într-o companie plăcută) etc. (Maia Kolghina, pp. 12-14).

Liderii asociațiilor tinerilor bibliotecari răspund în revistă la întrebarea dacă întrețin legături cu asociațiile din alte regiuni (pp. 16-22).

Sub *aspect metodologic* ar putea trezi interes subiectele: elemente-cheie în organizarea întâlnirilor cu scriitorii (pp. 23-25); analiza cataloagelor editurilor ca modalitate de identificare a lacunelor în achiziție (pp. 26-28); implicarea metodiștilor în realizarea proiectelor naționale (pp. 29-34); lucrul cu manualele în biblioteca universitară (pp. 35-36).

Este bogat *repertoriul metodologic al activităților culturale*. Aflăm că bibliotecile nu doar practică *jocurile de masă*, dar și le inventează înșiși, drept dovadă fiind descrierea scenariului unui

asemenea joc (Tatiana Kuciumuva, pp. 62-65). Tot mai mult se vorbește despre prezența *artei scenice în biblioteci*, sugestive fiind titlurile serviciilor: teatrul cărții pentru copii, teatrul filelor reanimat, teatrul-studio „Cartea vie” (Irina Șuminova, pp. 66-70). În vizor sunt și metodele de lucru cu categorii aparte de utilizatori: copii (pp. 59-60), tineri (pp. 71-72), seniori (pp. 60-61).

O suită de materiale dezvăluie activitatea de creație a scriitorilor în condițiile de autoizolare, mărturisită de ei înșiși (pp. 73-78).

Efectiv, revista acordă multă atenție *profesiei bibliotecarului*. În acest sens, sunt elocvente: dedicația aniversară revistei *Библиотека* (continuare) a autorului Iurie Stolearov (pp. 54-58); interviul cu un manager de succes (pp. 39-46); mesajul în memoria unor bibliotecari (pp. 51-53) și, atenție la noutate – *un video creat cu ajutorul unei drone*, reflectând instrumentele de muncă ale bibliotecarului (Alina Ghermizeeva, pp. 79-80).

Numărul 7' 2020. Din colecția noutăților sesizăm că cea mai eficientă metodă de *dezinfectare a cărților* în perioada pandemică este plasarea lor în carantină, deoarece asigură protecția utilizatorilor, nu afectează integritatea materială a cărților și nu este costisitoare (p. 5).

O problemă frământătoare, acutizată de situația pandemică, este facilitarea accesului la informație a *persoanelor cu dizabilități*, mai ales a celor cu deficiență de vedere. Articolul, scris pe marginea webinarului la acest subiect, cu trimitere la documente de politici și acte normative internaționale și naționale (ale Federației Ruse), evidențiază obiectivele majore în domeniul dat. Printre acestea se numără: aprobarea oficială a formatului documentelor cu destinație specială pentru nevăzători; asigurarea accesului la informație a persoanelor cu dizabilități prin intermediul rețelelor informaționale de comunicare; posibilitatea

transmiterii documentelor fără acordul deținătorului dreptului de autor; atribuirea bibliotecilor statutului de organe de stat responsabile de informarea persoanelor cu dezabilități (Anna Zaharova, pp. 6-9).

Serviciile cu plată nu sunt o normă, dar nici o noutate pentru biblioteci. Însă introducerea lor trebuie să se producă pe o bază temeinică. O soluție rezonabilă poate fi studiul opiniei utilizatorilor. Despre importanța și eficacitatea unui asemenea procedeu vorbește metodistul de bibliotecă Olga Xodosova care prezintă chestionarul, analiza rezultatelor și concluziile. Acestea din urmă mărturisesc: utilizatorii, în general, sunt dispuși să solicite servicii cu plată; preferințele sunt pentru cursuri de formare, concerte, master-classuri, conectare Wi-Fi, organizarea spațiilor de comunicare pentru tineri. Nu se va plăti pentru lecții publice, simpoziioane, întâlniri cu personalități notorii (pp. 15-16).

Pentru bibliotecarii responsabili de dezvoltarea colecțiilor ar putea fi util articolul consacrat *depozitului legal local de publicații*, îndeosebi sub aspectul colaborării cu autoritățile (Nadejda Petropavlovskaja, pp. 17-19).

O inițiativă a revistei este organizarea mesei rotunde dedicate *utilizării conținutului electronic* deținut de biblioteci: baze de date abonate, biblioteci electronice, baze de date proprii (pp. 20-27).

Prezintă interes materialul consacrat experienței *postărilor pe rețelele sociale* ale unei biblioteci regionale. Menționăm momentele semnificative: responsabilitatea aparține Sectorului relații cu publicul, fiind reflectată în fișele de post; criteriile de apreciere sunt periodicitatea postărilor și reacția utilizatorilor; este importantă partajarea informației în mass-media; se bucură de succes neConferința bibliotecarilor-bloggeri – platformă de comunicare a celor ce muncesc în sfera virtuală (Svetlana Pobokova, pp. 28-35).

Revista continuă publicarea studiului savantului Iurie Stolearov despre istoria periodicului profesional *Библиотека*. În mesaj perindă nume de redactori, autori, conținut inedit, abordări originale ale designului revistei (pp. 44-47).

Nu lipsesc nici practicile bibliotecilor de *lucru cu utilizatorii*. Acestea vizează direcțiile: memorarea opiniei cititorilor despre lectură (p. 48), educația patriotică (pp. 51-54), educația ecologică (pp. 55-61), promovarea modului sănătos de viață (pp. 66-68). Sub aceeași cupolă găsim scenariul unei activități de lucru cu copiii (pp. 71-74), descrierea unor metode de lucru cu tinerii (pp. 78-79) ș.a.

Interviul cu autorul cărților pentru copii, Andrei Usaciov, relevă *portretul scriitorului modern*, care știe ce-și doresc copiii zilei de azi, nu ascunde de ei adevărul, apără dreptatea copilului, percepe lumea înconjurătoare ca pe o poveste (pp. 76-77).

Numărul 8` 2020. Din *colecția noutăților revistei* merită atenția cititorului un material despre problemele achiziției constatate în raportul grupului de experți pe marginea activității bibliotecilor model; experiența unui *bibliohackathon* și a proiectului promovat *BiblioKIZZ* (reunirea cititorilor pe grupe de interes, în funcție de preferințele de lectură) (pp. 4-5). Vizavi de *legislație* găsim o eventuală decizie de a izola

în biblioteci literatura cu marcajul „18+”, considerată periculoasă pentru copii (p. 5).

Este curios faptul angajării revistei în campania de *promovare a periodicelor de specialitate* în legătură cu abonarea. Cu acest prilej, nu doar este descris periodicul, dar și se transpune o publicație din el. Un asemenea „import” este în favoarea revistei pe care o cităm și a cititorilor ei. Descoperim aici scenarii pentru activități culturale (pp. 6-9), recomandări pentru sesiuni de formare profesională a bibliotecarilor (pp. 10-11), instrucțiuni metodologice de elaborare a documentației de bibliotecă (pp. 12-13). În contextul propriei promovări, este înserat studiul în continuare a autorului Iurie Stolearov, consacrat istoriei revistei *Библиотека* (pp. 15-17).

O publicație reluată din numărul trecut (nr. 7) include *descrierea bazelor de date* ale bibliotecilor destinate utilizatorilor (pp. 18-29).

Sunt oportune cunoștințele oferite de un formator privind administrarea conturilor bibliotecilor pe *rețelele sociale*. Printre acestea se numără: regularitatea încărcării paginilor, diversitatea publicațiilor, distribuirea selectivă a materialului pentru zilele de lucru și cele de odihnă, respectarea destinației de utilizator, menținerea

dialogului în baza solicitării opiniilor, evitarea supradozajului de informație (Elena Cernășeva, pp. 30-32).

Aflăm din revistă despre o metodă inedită privind achiziția de carte. Aceasta constă în elaborarea și publicarea de către biblioteci pe site-utile proprii a recenziilor la cărțile noi, în urma studierii planurilor editurilor. Simultan, bibliotecile participă la concursul recenziilor, lansat de edituri, învingătorii fiind premiați cu cărți. Desigur, faptul nu asigură substanțial procurarea publicațiilor noi, dar ajută bibliotecarii să-și dezvolte competențele de experți în domeniu (Anna Saicenkova, pp. 33-35).

Este cunoscut faptul antrenării voluntarilor în activitatea bibliotecilor. Din paginile revistei însă cunoaștem că unele biblioteci creează *centre de voluntariat*, care asigură instruirea voluntarilor și participarea lor în activități comunitare de proporție, îndeosebi din sfera culturii (Serghei Popov, pp. 36-37).

Specialiștii de bibliotecă din Chișinău își vor aminti, probabil, de întâlnirile cu directorul general al *Bibliotecii Naționale din Belarus* – Roman Motulsky, aflat în vizită în Republica Moldova cu ani în urmă. A fost impresionant să aflăm atunci despre arhitectura neobișnuită a noii clădiri în construcție a bibliotecii din subordinea dumnealui. În acest număr al revistei, găsim articolul managerului, din care se vede dezvoltarea pe parcurs, înalt tehnologică, a bibliotecii (pp. 39-43).

Dintre practicile culturale și de loisir ale bibliotecilor atenționăm asupra *turnirului intelectual cibernetic pentru tineri*, descris în articolul autorului Roman Bâkov. Este vorba despre un concurs, organizat pe platforme virtuale de către o bibliotecă pentru tineret. Sunt menționate: nivelurile concursului, subiectele, sarcinile, modul de desfășurare. Beneficiile se văd din rezultate: popularizarea bibliotecii ca centru cultural și de odihnă pentru tineri; promovarea valorii cărții și a lecturii; motivarea tinerilor pentru activitatea intelectuală; dezvoltarea competențelor informaționale ale utilizatorilor (pp. 59-64).

Pentru responsabilii de designul activităților culturale ar putea fi de folos materialul dedicat utilizării unor instrumente de decor: cărțile scoase din uz, cartonul, ziarele, lemnul, coji uscate ale fructelor sau acomodarea obiectelor din uzul bibliotecii, cum ar fi cuierul ca suport pentru o compoziție de fotografii, cutiile mari de mobilă ca decor pentru uși, pereți etc. (Anna Grigorieva, pp. 79-80).

Tradițional, revista prezintă interviuri cu managerii unor biblioteci de succes și scriitori cu realizări de valoare.

БИБЛИОТЕКОВЕДЕНИЕ, revistă editată de Biblioteca de Stat a Rusiei, fondată în anul 1952, apare de 6 ori pe an; poartă caracter științifico-practic. Este inclusă în „Lista revistelor rusești recenzate, indicate să reflecte rezultatele tezelor de doctorat în vederea obținerii titlurilor științifice de doctor și doctor habilitat”. Prezintă, în paralel, abstractul articolelor și referințele bibliografice în limba engleză.

Numărul 5' 2020. Revista se impune, întâi de toate, prin spațiul larg rezervat tematicii istorice. Bineînțeles, materialul poartă preponderent un caracter național sau local, dar unele percepțe teoretice depășesc aceste hotare. Astfel, din articolul dedicat istoriei *activității bibliografice* ale Bibliotecii de Stat din Rusia pot fi surprinse elemente caracteristice procesului bibliografic ca atare: diferențierea componentelor practice (deservirea bibliografică) și științifice (elaborarea lucrărilor bibliografice), evidențierea bibliografiei de recomandare ca activitate de sine stătătoare (Elena Gubina ș.a, pp. 455-470).

Dintr-o altă publicație, remarcăm cerințele privind plasarea pe internet a *copiilor electronice* a documentelor istorice deținute de

bibliotecii: să se respecte destinația de cititor; să fie asigurată credibilitatea textelor; transmiterea textelor să fie însoțită de atribuțele de referință (note, comentarii ș.a.); să se delimiteze abordarea științifică și de popularizare etc. (Vitaly Afiany, pp. 483-490). Articolul privind interpretarea istorică a termenului „*arta cărții*” demonstrează importanța dezvoltării instrumentarului terminologic vizavi de cercetarea și descrierea fenomenelor de bibliologie (Dmitry Fomin, pp. 491-500). În studiul cercetătorului Mihail Kurmaev, găsim un mod de analiză detaliată în plan istoric a activității unei cooperative editoriale locale (pp. 529-538).

Merită atenție discursul autoarei Olga Valkova. Ea dezvăluie importanța *colecției de carte academică „Literatura științifico-biografică”*, având ca expresie publicarea lucrărilor biografice ale unor mari savanți, ingineri, inventatori. De aici, înțelegem necesitatea procurării și promovării de către biblioteci a unui asemenea gen de literatură, în scopul satisfacerii cerințelor cognitive ale utilizatorilor (pp. 501-508).

Cunoaștem că un instrument important al planificării activității bibliotecilor sunt *Calendarele datelor remarcabile și memorabile*. Autoarele Inna Yudina și Elena Bazyleva susțin că acest gen de documente au nu doar rolul lor de referință, ci și de resursă istorică a științei și culturii (pp. 471-482).

Din experiența de peste hotare, revista înserează articolul consacrat *activității Bibliotecii Naționale și Arhivei Canadei* (instituții reunite: The Library and Archives of Canada, LAC) în *domeniul conservării colecțiilor*. Cum și era de așteptat, este vorba despre un nivel înalt de tehnologizare, spații adecvate, specialiști având calificare înaltă, proiecte de extindere, susținere din partea statului (Ekaterina Baryșeva, pp. 509-521).

Curios, practicile străine sunt studiate de către cercetătorii ruși și în vederea *cunoașterii răspândirii culturii țării peste hotarele ei*. Astfel, autorul Amir Hisamutdinov examinează o colecție de carte rusească editată în statele regiunii asiatico-pacifice, deținută de Biblioteca Hamilton a Universității din Hawaii. El vorbește despre istoria colecției, fondatorii ei, proiectul de creare a catalogului electronic al colecției; reflectează asupra termenilor „diaspora bibliologică rusă”, „comunitatea bibliologică rusă” (pp. 522-528).

Sub aspect didactico-teoretic, este curios materialul destinat argumentării unei *noi discipline biblioteconomice* – „Mediul și spațiul bibliotecii”. Găsim aici explicarea și delimitarea termenilor „mediu”, „context”, „spațiu”, iar raționamentul de bază privind predarea disciplinei este legat de una din competențele de formare ale bibliotecarului: „orientat să creeze și să susțină un mediu al bibliotecii deschis, favorabil pe plan psihologic” (Svetlana Ezova, Ekaterina Kucimurukova; pp. 539-551).

Încheie publicațiile revistei articolul autoarei Elena Volkonskaya, referitor la posibilitatea creării *platformei naționale editoriale digitizate*, care ar reuni subiecții interesați de carte, rolul principal aparținând bibliotecilor (pp. 553-558).

БИБЛИОГРАФИЯ, revistă fondată în anul 1929 de Camera Cărții din Rusia; apare lunar, este inclusă în „Lista revistelor rusești recenzate, indicate să reflecte rezultatele tezelor de doctorat în vederea obținerii titlurilor științifice de doctor și doctor habilitat”. Include, cu precădere, publicații din domeniul bibliografiei, se adresează și altor sfere înrudite; prezintă abstractul articolelor în rusă și engleză.

Numărul 5` 2020. Bibliografia teoretică este o disciplină în continuă dezvoltare. Transformările afectează întreg domeniul bibliografic, în primul rând învățământul, care nu poate fi conceput decât mergând în pas cu timpul. Vizavi de importanța acestui din urmă aspect, revista debutează cu articolul dr. prof. univ. Tatiana Berestova privind *renovarea pregătirii teoretice a specialiștilor de bibliografie*. Protagonista, pedagog de bibliografie, pledează pentru promovarea următoarelor paradigme noi ale învățământului bibliografic: recunoașterea importanței primordiale a predării teoriei bibliografiei; orientarea învățării nu doar spre activitatea de bibliotecă, ci spre întreg spectrul sferei de comunicare; valorificarea terminologiei integrative a bibliografiei și științei informării; asigurarea interconexiunii perceptelor clasice, neoclasiche și post-

clasice ale științei bibliografice; cunoașterea și aplicarea legilor, legităților și principiilor activității bibliografice (pp. 3-16).

Neologismele nu lipsesc în biblioteconomie, dar nici nu sunt frecvente. De aceea, orice termen nou merită atenție, mai ales dacă denotă o idee originală. În acest context, revista publică eseul savantului Arcadii Sokolov vizavi de propunerea termenului *BiblioLogos* (Библиотечный логос). Autorul motivează introducerea noului termen din nevoia fortificării brandului bibliotecilor pe lângă sporirea imaginii lor în societate. Însăși definiția este următoarea: „BiblioLogos – comunitate a adepților inteligenți

ai cărții, subiecți ai culturii cărții, creatori raționali și pasionați ai bibliosferei naționale”. Mai multe întrebări apar în legătură cu această definiție, la care eseul sugerează răspunsurile. De ce Logos? Pentru că termenul pune în lumină ceea ce este mai de preț în activitățile legate de carte – promovarea ei *ca simbol* al gândirii și rațiunii umane. De ce nu doar biblioteca, ci și alți subiecți ai culturii cărții? Pentru că producerea cărții și promovarea ei reprezintă activități indispensabile legate, or valoarea lor veritabilă este dezlăuită doar prin integritatea relațiilor și eforturilor. Găsim în eseu și definirea *bibliosferei*, fiind concretizați subiecții cărții; de asemenea, reflecții ale autorului privind acomodarea *BiblioLogusului* la noile tehnologii informaționale (pp. 34-45).

Mai multe publicații ale revistei reflectă *rezultatele cercetărilor bibliografice*. Din acestea aflăm despre: evoluția în timp a genurilor de lucrări bibliografice (G. Levin, pp. 17-33); importanța resurselor de informare locale pentru studierea istoriei bibliografiei și activității de bibliotecă (L. Mandrynina, T. Busyghina; pp. 46-58); experiența de creare a sistemului informativ bibliografic de regăsire a informației în baza dicționarilor biografice și biobibliografice (N. Bekzhanova, A. Zhabreva, N. Sidorenko; pp. 59-73); preferințele bibliografice ca sursă de informare privind estimarea personalității și operei savanților (K. Yudin, pp. 84-91).

O experiență inedită denotă *crearea colecției electronice de caricaturi* extrase de pe rețelele sociale, publicate în perioada pandemică. Este o măsură de conservare a informației despre o situație neobișnuită, un mod de colectare a mărturiilor care vor fi cândva utile istoriografiei (E. Strukova, V. Leontiev, E. Golitsyna; pp. 74-83).

Regăsim în revistă articole din domeniile conexe bibliografiei privind: utilizarea tehnologiilor multimedia în activitatea bibliotecilor (S. Savkina, pp. 92-104); editarea manualelor pentru minorități (G. Mirdiianova, pp. 105-113); prezentări de carte; sinteze pe marginea evenimentelor etc.

Revista impresionează prin bibliografiile de proporție la articolele publicate, enunțurile despre aparițiile editoriale de specialitate, cărți și reviste dislocate pe întreg traseul periodicului.

EXTRAS

DIN GHIDUL DE TEHNOREDACTARE A MANUSCRISELOR

Autorii, la elaborarea manuscriselor, se vor ghida de următoarele exigențe:

- Procesorul: Microsoft Word.
- Extensia: *doc*. sau *docx*.
- Textul: tipărit pe o singură față a foii de hârtie, fără spații duble sau multiple dintre litere.
- Formatul foii: A4.
- Margini: stînga – 2,5 cm, dreapta – 1,5 cm, sus – 1,5 cm, jos – 1,5 cm.
- Spațiul între rânduri: 1,5 linii.
- Fontul: textul de bază – Times New Roman (corpul literelor – 12 puncte); notele, trimiterile, referințele bibliografice – același (corpul literelor – 10 puncte).
- Numerotarea paginilor: jos, în partea dreaptă, cu cifre arabe.
- Titlul: cu litere majuscule, centrat.
- Gradul didactic, urmat de cel științific, prenumele (prima literă majusculă, celelalte – litere mici) și numele (toate literele majuscule) autorului / autorilor: la un rînd liber de la titlu, în partea dreaptă a foii, cu litere italice.
  - Funcția: în rîndul următor, precedată de virgulă, cu litere mici italice.
  - Imaginile nu vor fi introduse în manuscris, ci se vor expedia prin poșta electronică sau vor fi predate fizic pentru a fi scanate (în formatul *.jpg*); în text, se va marca locul unde va fi inserată imaginea.
  - Tabelele, graficele, schemele, diagramele, executate în formatul *.doc*, se vor plasa la locul convenit în text, iar cele executate în alte formate (*.xls*, *.ppt* etc.) se vor expedia în original.

Nota redacției:

Responsabilitatea opiniilor exprimate aparține integral autorilor.
Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.

BiblioPolis
Revistă de biblioteconomie,
științe ale informării și de cultură
Vol. 83 (2021) Nr. 4

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”,
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel. redacției: 022 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com;
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>

BiblioPOLIS

Revistă de biblioteconomie, științe ale informării și de cultură

Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 148, MD-2012, Chișinău, Republica Moldova
Tel./fax: (373 22) 210 734; e-mail: bibliopolisbm@gmail.com
www.hasdeu.md; <http://bibliopolis.hasdeu.md>